

LUKA
Lukam ka góáèa qǎè tchõà ne,
Jeso Krestem ka
Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tçgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tçgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hěé, naka wèém nqòóm di ta khòè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hěéthěé ka nxàè. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'ěem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàè, qǎè tchõà nem gha ě dxàua hǎa ne koe xгаа-xгаа ka (4:18), a ba a ko káise ncěe zi gúù zi tcáoa hǎa ne khòè ne ka tc'ěe-tc'ěese.

Luka ba ko kái q'oro qǎè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cǎm dis tçgāya sa góá - si ncées tçgāya sa “Tséé zi” dis tçgāya si i. Lukam dis tçgāyas tc'ǎà di sa ko Jesom di nqarikg'ai koe qaòa cgoa chõò, a sa a ko “Tséé zi” dis tçgāyas koe còoka qòòkaguè. C'ěe khòèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tçgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, témé, si ko “Tséé zi” dis tçgāya sa Jesom xg'ao ko nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, ěem xg'ao nqarikg'ai koe hǎa ka.

Cǎm tsara xg'aeku tsara hàna (tcee tsara 1-2 di tsara koe hěé naka tcee xu 9-19 di xu koe hěéthěé e) ncées tçgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi gúù zi

úúa hãa tsara; ncêe zi x'ái zi khama: moengelean kò ko nxàè ciian hêé naka ghùu-kòre-kg'ao xu ncêe kò Jesom ko ábàè koe dàra xu hêé, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hãa koe hêé, naka qãèm khòèm Samaria dim dis sere-sere sa hêé, naka cóám aagusea kò hãa ba hêéthêé di zi.

Ncêes tçgãyas wèés koe ko kaisase gaas ka kg'uièas gùù sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'èem ka hêé, naka khòè zi kò Jeso ba kúrúan ka hêé naka Nqarim kò ko khòè ne chìbia ne qgóóa máás ka hêéthêé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- “i kúrúse”, “x'aèan”, “èe xu cáám xu ka”

- Tcom-tcomsam Tc'èe ba

- dxàua ne, khòè zi

Tçgãyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

- Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

- Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (9:51–19:44)

- Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

- Jesom di xgàrasean hêé naka Gam dis x'oo sa hêé naka Gam dis x'ooan koe tõe sa hêéthêé e (22–24)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

Tshoa-tshoa sa

¹ Kái ne khòè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi gùù zi bòò a góá.

² Khòè ne ncêe tshoa-tshoas ka kò gane tçgái ka ncêe zi gùù zi bóò a ne, a ne a kò hàà Nqarim dim kg'uim di ne xgaa-xgaa-kg'ao ne ii nea ncêe zi gùù zi máà taa hãa.

³ Tíí igabar kò wèé zi gúù zi tshoa-tshoas koe qãèse tēèa xám, i ncēeska qãèa máá tea, ēe zi ma kúrúsea xùrikua hãas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofila tsi tcom-tcomsa tsi,

⁴ nxãasega tsi gha wèé tseeguan ncēe tsi xgaa-xgaaèa ka q'ãa ka.

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵ I kúrúse Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tciìem peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaiam peresitim* Aronem dis qhàò si i.

⁶ Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèé x'áè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chìbi úú tama.

⁷ Elisabete sa kò ábà tamas khòè si i khama khara kò káà cóá khara a. A kò gataga wèéa khara ga gàeesea hãa.

⁸ I kúrúse me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe síí tséé di ba, me kò Sakaria ba síí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú.

⁹ Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúím khòè ba nxará tcg'òó, tempelem q'oo koe gha tcãa a qãè hm̀m̀ xg'ãò gúùan Nqari ba dàòà máá ba. Gaam cáím kam kò Sakaria ba nxará tcg'òóè.

¹⁰ Eẽm tempelem q'oo koe hãa a ko qãè hm̀m̀ xg'ãò gúùan Nqari ba dàòà máá ka ne kò wèé ne khòè ne tempelem ka tchàa koe hãa a ko còrè.

¹¹ Me moengelem Nqarim di ba qhúí-kg'ai me, a ba a kg'áòm x'òàm xèè za téé, eẽm gabá hãa a ko eẽs

qãè hm̀m̀ xg'ãòs gúù sa altaram koe Nqari ba dàòà máá koe.

¹² Eẽm ko Sakaria ba moengele ba bóò kam kò q'ae a q'áòs ka tcãàè.

¹³ Me moengele ba bìrí me a máá: “Táá q'áo guu, Sakariaè. Còrèa tsi komsanaèa, si gha tsaris khóès Elisabete sa cóá ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke.

¹⁴ A tsi a gha kaisase qãè-tcao, i gha gataga kái khóèan gaam di ábà x'aèan ka qãè-tcao.

¹⁵ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khóè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgòàm ga ba kg'áà guu. Eẽ ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'oèa,

¹⁶ a ba a gha kái ne khóè ne Iseraele di ne X'aigam gane dim Nqarim koe kabi.

¹⁷ Elijam di tc'èean hẽé naka qarian hẽéthẽé cgoam gha *Nqarim* cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáoan cóán koe kabi, a ãe komsana tama ne di tcáoan kabi tchàno nẽ khóè ne di tc'èean koe, a khóè ne X'aigam *Nqari* ba kg'ónòa máá,” tam méé.

¹⁸ Me Sakaria ba moengele ba tẽe a máá: “Nta ra gha ma q'ãa ncẽe zi gúù zi gha kúrúse sa? Gàeaisea raa, si tiris khóès igaba gàeaisea hãa ka,” témé.

¹⁹ Me moengele ba xòà me a máá: “Tíí ra Gabariele ra a, a ra a Nqarim cookg'ai koe tẽe. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qãè zi tchõà zi ncẽe zi óágara máá tsi ka.

²⁰ Bóò, dtcòm̀ tama tsia domka tsi gha ncẽe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà ncẽe zi gúù zi gha hàà kúrúse ba,” tam méé.

²¹ Nxãaska i ko kái khóèan tchàa koe téé-têe a ko Sakaria ba qãà, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncēeta noose ãoa hãa sa.

²² Eẽm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uiian ka tààè, ne kò bóòà q'ãa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóòà hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxàem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne.

²³ A ba a kò ãe xu cáím xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áéa ba koe kãbise.

²⁴ Ncēe zi guú zi qãá q'oo koes kò gam dis khóès Elisabete sa ncãàn úú, a sa a 5 nxoean séè a nquum q'oo koe cúía hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si bìríse a máá:

²⁵ “X'aigam *Nqari* ba ncēes guú sa kúrúa máá tea hãa, a ba a ncēem x'aèm ka Gam di thõò-xama-máákuan tíí koe x'áía, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóá ner úú tama di koe tcg'òó tea hãa,” témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha ábàès ka kg'ui

²⁶ Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nx-oem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè,

²⁷ dxàè-coas koe, ncēe kò Josefa ta ko ma tciièm qáíí-kg'aom ka séèkuan tòóà mááèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàè-coas di cg'òèan kò Maria a.

²⁸ Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: “X'aigam *Nqari* ba cgóm sia a sáá cgoa hàna,” témé.

²⁹ Si Maria sa ãem ko gatà méé ka kaisas q'áòs ka tcãàè, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma tsgámkagu si sa.

³⁰ Me moengele ba bìrí si a máá:

“Táá q'áo guu, Mariaè,
Nqarim koe si cgómkuan hòda hãa ke.

³¹ Bòò, ncãa si gha úú, a kg'ám cóa ba ábà,
a si a gha Jeso ta ma tcii Me.

³² Tcom-tcomsam khòè Me e gha ii,
a ba a gha tc'amaka hãam Nqarim dim Cóa ba iise
tciiè,

Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcõó-q'oo sa
màa Me,

Gam ka xõò-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàòs koem gha chõò tamase x'aiga
ii,

si Gam dis x'ai sa cuiskaga chõò tite,”
tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba bìrí a máá: “Nta i gha
ii, qane cgoar kg'áo-khoe cgoa xóé tama ka?” témé.

³⁵ Me moengele ba xõa si a máá:

“Tcom-tcomsam Tc'ëe ba gha sáa koe hàà,
kaisase Tc'amaka hànám di qaria nea gha qàbi si,
Me gha gaa domka

Gaam ëe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,
a ba a gha Nqarim dim Cóa ba ta ma tciiè.

³⁶ Bòò kg'ama, ncëe Elisabetes koe kúrúsea sa.

Wèè khòèa ne kò q'ana hãa cóás úú tite sa,

a sa a ábà tamas khòè si i sa,

igaba ncëes gãeaisea hãa kas kg'ám cóa ba qóma
hãa,

i nxoea sa ncëeska 6 i.

³⁷ Cúí gúù ga káà a, Nqarim ka kúrúè tite e khama,”
tam méé.

³⁸ Si Maria sa xõa me a máá: “Ncãa ga ra a,
X'aigam Nqarim dir qãa ra. Eë tsi ko méé khamaga

mée i tí koe ii,” tas méé. Me moengele ba guu si a qǒò.

Maria sa ko Elisabete sa dàra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése c'ëem x'áé-dxoom xàbian dim koe síí, Juta ne di ba.

⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcãa a Elisabete sa tsgámkagu.

⁴¹ Eës ko Elisabete sa kóms ko Maria tsgám sia ts'oo kam ko cóa ba ncãaa sa q'oo koe kori, si Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeè,

⁴² a sa a tc'amaka kg'ui a máá:

“Wèé zi khòè zi cookg'ai koe si sáá ts'ee-ts'ee kg'aièa. Me gataga sarim cóa ba thèé ts'ee-ts'ee kg'aièa.

⁴³ Dùútsa gúus kaia sa ko ncëe cáím ka tí koe kúrúse, ncëe tirim X'aigam *Nqarim* ka xòos ko tí koe hàà ka?

⁴⁴ Eër ko kóm si ko ma tsgám tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóa ba ncãaa te q'oo koe qãè-tcaoan ka kori khama.

⁴⁵ Ncëem X'aigam *Nqari* ba sáá cgoa kg'uia hãa zi gúù zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòma hãa, khama si ts'ee-ts'ee kg'aièa,” tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máá:

“X'aigam *Nqari* bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu,

⁴⁷ i tc'ëea te *Nqarim* Kgoara-kg'aom Tirim koe qãè-tcaoan ka cg'oèa hãa,

⁴⁸ Gam dis qãàs di nqãaka hãa nem bóò hãa khama.

Bóò, ncëe koe guus ka zi gha wèé zi qhàò zi nxàè ts'ee-ts'ee kg'aièar hãa sa.

⁴⁹ Qarian úúa hãa ba kaisa zi gúù zi kúrúa máá tea hãa khama,

i cg'ǒèa ba tcom-tcomsa a.

⁵⁰ Gam di thǒò-xama-máákua nem ko
 ẽe ko q'áo Me ne koe x'ái
 ẽe zi ko ma qhàò zi hàà khama.

⁵¹ *Nqari ba* tshàua ba cgoa cgáé zi gúù zi kúrúa,
 a ba a ẽe tc'ẽega ne e,
 ta tcáóa ne q'oo koe tc'ẽea hãa ne khóè ne
 tsai-tsai q'ara hãa.

⁵² Kaia x'aiga nem
 gaan di ntcǒó-q'ooan x'aian di koe guu a xòoa hãa,
 a ẽe nqãaka hàna khóèan ghùia hãa.

⁵³ Xàbàa khóèa nem xg'ãàkagua hãa
 qãè zi gúù zi cgoa,
 a ba a ẽe qguua hãa khóèan
 káa gúù tshàu-q'oose tcg'òóa hãa.

⁵⁴ Gam dim qãàm Iseraele bam hùia,
 thǒò-xama-máákuan Gam dim ko tc'ẽe-tc'ẽese
 khama.

⁵⁵ Ncẽem ma gatá ka xǒòga ne nqòòkagua hãa
 khama,
 Abrahamam ka hẽé
 naka qhàò ba ka hẽéthẽé e,
 chǒò tamase,"
 tas Maria méé.

⁵⁶ Si kò Maria sa nqoana khama noo nxoan
 Elisabetes cgoa síi hãa, a sa a nxãwa kabise a x'áéa
 sa koe dìbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'àèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabetes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò
 kg'áòm cóa ba ábà.

⁵⁸ Ne kò cúuse x'ãèa ne khóè ne hẽé naka gas di
 qhàòan hẽéthẽé kóm X'aigam *Nqarim* ma kaisase

thõò-xama máá sia hãa sa, a ne a kò gas cgoa qãè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cáma nem cóá ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'ãe nqãa-qgai khòò me ka, a ne a Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xõòm cg'õè cgoa.

⁶⁰ Si gam ka xõò sa xõa a máá: “Eẽ ãe, Johane tam gha ma tciiè,” témé.

⁶¹ Ne khòè ne bìrí si a máá: “Eẽta xam̀s cg'õès kò qhàò si di ne koe kàà si i ná,” témé.

⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xõò ba tèè, ntam ko cóám di cg'õèan ka méé sa.

⁶³ Me góám gha gúùan tc̣aba dtcàrà, a góá a máá: “Cg'õèa ba Johane e,” témé. Ne wèèa ne are.

⁶⁴ Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a Nqari ba dqom̀.

⁶⁵ Ne kò ãem qgáim di ne khòè ne wèè ne q'áòs ka tcãè, ne kò Jutea di xu xàbì xu wèé xu di ne khòè ne nc̣e ko kúrúse zi gúù zi wèè zi ka kg'ui.

⁶⁶ Ne kò wèè ne ãe kò kóm ne are a tèèse a máá: “Dùútsa cóá ba gáé nc̣e ba?” témé. X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba kò hãa cgoa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqom̀

⁶⁷ Me kò cóám ka xõòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'òè cgaeè, a ba a porofita a máá:

⁶⁸ “Dqom̀mè méém X'aigam Nqarim Iseraele di ba, Gam di ne khòè ne koem hààraa a ba a ko hàà kgoara ne ke.

⁶⁹ Kgoarakuan dim nxãà bam tc'amaka ghùia máá ta a hãa.

Gam dim qãàm Dafitem di ne qhàò ne koe.

⁷⁰ Nc̣em ko ma ncìisega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma
kg'uia hãa khama,

⁷¹ a ba a ko máá,
hààm gha gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koe hěe
naka wèe ne ěe hòre taa ne
di tshàu-q'ooan koe hěéthěe kgoara ta a.

⁷² Ncēm dàòm kam ko *Nqari ba*
gatá di xõòan koe thõò-xama-máákuan x'ái,
ncēm kò nqòòkagu nea hãa a,
naka Gam dis qáé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ěe-
tc'ěesean hěéthěe e,

⁷³ gaises ncēm gatá ka xõòm Abrahamam koe
gaisea sa,

⁷⁴⁻⁷⁵ gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koem gha tcg'òó ta a
ka,

ta gha nxãasega q'áò tamase hěe,
tcom-tcomsase hěe
naka tchànose hěéthěe
cookg'aia ba koe tsééa máá Me,
wèe kg'òèa ta q'oo koe.

⁷⁶ Tsáá tiri tsi cóá tsi,
X'aigam Nqarim ncēm tc'amaka hánam
di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciie,
Nqarim cookg'ai koe tsi gha qõò,
a tsi a gha hààm gha xu dàò xu kg'ónòa máá Me.

⁷⁷ Gam di ne khòe ne tsi gha bìrí
nta ne gha ma q'ãan di tc'ěean di kgoarasean hòò
sã,
gane di chìbian di qgóóa-máákuan koe guu a.

⁷⁸ Gatá dim Nqari ba ko tcáóa ba q'oo koe thõòan
xám,
gaa domkam gha cáms ko tcg'oa xòe koe guuam
x'áàm
ncěe tc'amaka guuam cgoa x'áà-x'aa ta a.

79 Wèém khòèm ãe
 ntcùús q'oo koe hěé
 naka x'ooan di sóman koe hěéthěé hànám
 koem gha x'áà ba óága,
 a ba a gha dàòà ta tchàno-tchano
 tòókuan dim dàòm koe,”
 tam méé.

80 Me kò cóá ba kai a tc'ëean koe qari, a ba a kò
 tchàa-xgóós koe hànà, me sí hànám gha Iseraele di
 ne khóè ne cookg'ai koe x'áísem x'aè ba hàà.

2

Jeso ba ko àbàè (Mt 1:18-25)

1 Eẽm x'aèm kam xg'ao *Roma dim* x'aigam Aguse-
 tosi ba x'àèan tcg'òò, wèém nqõóm *di ne khòè ne* gha
 nxáràè di i.

2 Ncëes nxárákus kg'áíka di sa xg'ao Kurinem kò
 Siria koe x'aiga ii x'aè ka kúrúse.

3 Me kò wèém khóè ba nxãaska gam dim x'áé-
 dxoom koe sí góáse.

4 Me Josefa thěé Nasareta dim x'áé-dxoom
 Galilea dim koe guu a sí Jutea dim x'áé-dxoom
 koe tcãà, Betelehema ta ko ma tciie ba, *x'aigam*
 Dafitem *ábàèa* koe, Dafitem dim qhàò me e kò ii
 khama.

5 Gaa koem kò sí Marias cgoa góáse, ncëem kò
 seèkuan tòòà máána hã sa, si kò gataga qóm ii.

6 *Qanega* khara Betelehema koe hãa kam kò cóá
 bas gha àbà dim x'aè ba hàà.

7 Si kò qgáé-kg'ai dim cóám gas di ba àbà, a sa a
 qgáían cgoa tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòò Me,
 cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan kàà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hěé naka moengele xu hěéthěé
e

⁸ Xu kò c'ěe xu ghùu kòre-kg'ao xu qǎáka hãa a tééa q'uu a ko ghùu zi kòre.

⁹ Me kúúga moengelem X'aigam di ba hàà qàea xu koe téé, me X'aigam dim x'áà ba x'áà-x'aa xu, xu kò kaisase q'áò.

¹⁰ Me kò moengele ba bìrí xu a máá: “Táá q'áò guu! Bóò, qǎè tchõà ner ko óága máá xao o, ncěe gha hàà wèé khóèan kaisa qǎè-tcaoan máà a ke.

¹¹ Ncěem cárn ka tu Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà mááèa - X'aigam Kreste ba!

¹² Si gha ncěes gúù sa gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qgáían ka tcám a dxòrom q'oo koe xòóèa ba xao gha hòò,” tam méé.

¹³ Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa qhúí a gaam moengelem cgoa hàna hãase Nqari ba dqòm, a máá:

¹⁴ “Dqòm kuan méé i kaisase tc'amaka hànám Nqarim koe hãa,
naka tòókuan hěéthěé e nqǎómkg'ai koe,
khóè ne ěem ncàma hãa ne koe,”
témé.

¹⁵ Eě xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe kabise, ka xu kò kòre-kg'ao xu bìríku a máá: “Hàn xae Betelehem a koe qǎò naka síí ncěes gúùs kúrúsea sa bóò, ncěe X'aigam Nqarim bìrí xaea hãa sa,” témé.

¹⁶ A xu a qháése xgoaba a qǎò, a síí Maria khara Josefa khara hěé naka Cóá-coa ba hěéthěé hòò, Me dxòrom q'oo koe xõe.

¹⁷ Eě xu ko kòre-kg'ao xu hòò ne ka xu kò ncãa i Cóám ka mééè sa bìrí khara a.

18 Ne kò wèé ne ã kòre-kg'ao xu ko bìrí ne sa ko kóm ne are.

19 Si Maria sa wèé zi gùù zi ncēe zi tcáóa sa koe tòó, a sa a gazi ka kaisase tc'ēe.

20 Xu ghùu kòre-kg'ao xu kabise, a xu a Nqari ba dqom̄ a koa Me, wèé zi gùù zi ãe xu kò kóma zi ka hēé naka ãe xu kò bóóa zi ka hēéthēé e; ãe xu kò ma bìríèa khama i kò ii.

21 8 cáman qāá q'oo koem kò Cóa ba q'āe nqāa-qgai khòè, a ba a Jeso ta ma tciìe, qómmè tamam hāa cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hāas cg'òè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

22 Eēm ko x'àè ba hàà *Josefa khara Maria khara méé khara peresitim ka q'ano-q'anoè* di ba, ncēe Moshem di x'àèan kò méé khama, ka khara kò Cóa ba Jerusalema koe úú, a síí X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe tòó Me.

23 Eē i kò ma X'aigam *Nqarim* di x'àèan koe ma góásea khama, a ko máá: “Wèém cóám kg'ám̄ tc'āà a ábàèa ba méém X'aigam *Nqarim* di tsééan tòóa mááè,” témèè khama.

24 Gataga khara kò dàò-a-mááku sa X'aigam *Nqari ba kúrúa máá*, ãem kò ma X'aigam *Nqari* ba x'àèa khama a ko máá: “Cám̄ tcíbí sara kana cámm̄ tcíbí-coa sara ga igaba,” témé.

25 Gaa x'àè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko ma tciìem khòè ba x'āèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hāam khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgài-qgai tcáo òim x'àè ba kò tééa máána hāa ba, me kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gam koe hāa,

26 me kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka x'áíèa hãa, X'aigam *Nqarim* dim Kreste bam bóò tamas cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa.

27 Tcom-tcomsam Tc'ëem kam kò tempelem koe óágaè. Khara kò Jesom ka xõò ga khara thëé gakhara dim Cóám Jeso ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'àèan ko méé sa kúrúa máá Me ka,

28 me kò Simone ba gaam Cóám Jeso ba sèè a x'òàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba dɔm, a máá:

29 “Tíí Q'òèè, ã Tsi ma bìrí tea khama

Tsi gha ncēeska Tsarir qãà ra

tòókuan cgoa dàò ba xgobekg'ama máá.

30 Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóòa hãa khama,

31 ncēe Tsi wèé zi qhàò zi tcgáí q'oo koe kg'ónòa a,

32 tãá zi qhàò zi gha xgobekg'am tc'ëem x'àà Me e gha ii,

a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'ààkagu,”

tam méé.

33 Khara kò Cóám ka xõòga khara Simonem ko Cóám ka méé gúùan are.

34 Me kò Simone ba ts'ee-ts'eekg'ai ne, a ba a Marias Cóám ka xõò sa bìrí a máá: “Bóò, Nqari ba ncēem Cóá ba qaara máásea, kái ne khòè nem gha kúrú ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele koe tēekagu ka. X'áí Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba,

35 nxãasega zi gha kái ne khòè ne di zi tc'ëe zi tcg'oa a x'áíse ka, me gha ntcàu ba qhàè tcáo si,” témé.

36 Si kò gataga Anna ta ko ma tciìès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóáse sa, Asere dis qhàòs di ba.

Kaisases kò gàeasa hãa, ncêe ko êes ko séèèa xg'ara ka 7 kurian gas dim khòèm cgoa x'ãèa hãa sa.

³⁷ A sa a kò dxàe-ntcõa sa kúrú, a nxãakg'aiga síí 84 kuri, a kò wèé x'aè ka tempelem koe hàna, a ko ntcúú ba hěé naka koaba ba hěéthěé Nqari ba dqom̄, tc'õoan carasean hěé naka còrèan hěéthěé cgoa.

³⁸ Gaam x'aèm ãem kagas kò hàà cgae ne, a hàà Nqari ba qãè-tcaoa máá, a sa a wééa ne ãe kò Nqarim gha Jerusalema ba kgoara sa qãà hãa ne Cóm̄ ka kg'ui cgoa.

³⁹ Eẽ khara ko wèé zi gúú zi X'aigam *Nqarim* kò x'áèa hãa zi kúrúa xg'ara ka khara ko Galilea koe kabise, gakhara dim x'áé-dxoom Nasaretam koe.

⁴⁰ Eẽm ko Cóm̄ ba kai kam kò qari, a tc'ẽega, i Nqarim di góm̄kuan Gam cgoa hãa.

12 kuri qãá q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe kabise

⁴¹ Wéém kurim q'oo koe khara kò ko *Jesom* ka xòò ga khara Jerusalema koe qõò, Paseka dis kõès koe.

⁴² Eẽm *Jeso ba* 12 kurian úúa ka ne kò gaicara qõò a gaas kõès koe síí, khòè ne kò ko wèé x'aè ka hěé khama.

⁴³ Eẽs ko kõè sa xg'ara ka khara kò x'áéa khara koe kabise, igabam kò Jeso ba Jerusalema koe qaù, khara kò Gam ka xòò ga khara ncêes gúú sa c'úúa.

⁴⁴ Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'ẽea, khama khara kò tc'ãà dim cáím ba qõò, a khara a gakhara di qhàòan hěé naka khòè ne ãe khara kò q'ana ne hěéthěé koe qaa Me.

⁴⁵ Táá khara kò hòò Me khama khara kò Jerusalema koe kabise a síí qaa Me.

46 Nqoana cáman qǎá q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòò Me, Me xgaa-xgaa-kg'ao xu xg'aeku koe ntcõe, a ntcõó a ko komsana xu, a ko tēè-kg'ám zi tēè xu.

47 Xu kò wèè xu ēe kò kóm Me xu Gam di kóma q'āan hēé naka xqa-kg'áma ba ka hēéthēé arek-aguè.

48 Gam ka xǎòga khara ko bóò Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xǎò sa máá: “Tiri Tsi Cóa Tseè, dùús domka Tsi kò ncēeta hēéa máá? Bóò, saò ba hēé naka tíí hēéthēé khama ncāa ko thǎò-tcaoase qaa Tsi,” témé.

49 Me xqa khara a, a máá: “Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'úua khaoa kò hāa, Abom Tirim Xǎòm di zi guù zi koe méér ga hāa sa?” témé.

50 Khara kò dùú sam ko méé sa táá koma q'āa.

51 Me Nasareta koe kabise cgoa khara a, komsana khara am kò ko. Si kò Gam ka xǎò sa ncēs guù sa tcáoa sa q'oo koe tòó.

52 I ko Jesom di tc'ēan hēé naka qaria ba hēéthēé kai a càuse, i kò Nqari ba hēé naka khóè ne hēéthēé di tòókuan càuse cgae Me.

3

Johanem tcguè-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uian xgaa-xgaa

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

1 15 dim kuri me e kò ii *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram Tiberiam kò wèém nqǎó ba tc'āa-cookg'aia hāa ka, me kò Pontiose Pílato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nqǎó ba tc'āa-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba hēé naka Terakoniti ba hēéthēé di tsara nqǎó tsara

tc'ãà-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nqõó ba tc'ãà-cookg'aia.

² Gaa x'aè ka tsara kò Anase ba hěé naka Kaifase ba hěéthěé tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóám Johanem koe hàà, tchàa-xgóóm koem hãase.

³ Me Jorotane dim tshàa ba nxàma-nxàma xu nqõó xu wèé xu koe qđòate, a ba a chìbia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xгаа-xгаа ne, nxãasega ne gha gane di chìbian qgóóa mááè ka,

⁴ ěe i ma porofitim Isaiam dis Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

“C'ěem dóm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

'X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wèé qgáian ěe qàm gha cg'oè-cg'oeè, i gha wèé xàbìan hěé naka nxõá xàbìan hěéthěé nqãaka qámme,

i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè,

i gha xgárá dàòan tcgàriè.

⁶ Ne gha wèé ne khòè ne

Nqarim di kgoarakuan hòò a bóò,' ”

témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi bìrí a máá: “Gatu cg'aoan di tu cóá tuè, diín ka tua q'ãà-q'ãàèa hãa a ko hààko xgòàn *Nqarim di bèe?*

⁸ Nxãaska méé tu chìbian koe tu tcóósea hãa sa gha x'ái tc'áróan kúru, naka tua táá tshoa-tshoa naka bìríse naka máá: 'Abrahama ba ta úúa hãa, sita ka tsgõose ba,' témé guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: *Nqari*

ba tààè tama ncēe zi nxõá zi sée a Abrahama ba tsgõ-coan kúrúa máán ka ke.

⁹ Si gataga bòó sa nxãakamaga hìi zi di tobean kg'ónòà tòóa mááèa, si gha wèés hìis ēe qãè tc'áróan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òó a c'eean q'oo koe xaoa tcãàè," témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòè ne tèè me a máá: "Kháé nxãata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?" témé.

¹¹ Me xõa ne a máá: "Dìim wèém ēe cam qgáian úúa hãa ba méém ēe cúis ga sa úú tama ba c'ēe sa máá, nakam dìim wèém ēe tc'õoan úúa hãa ba gataga thēé hēé," témé.

¹² Xu c'ēe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tèè me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, dùú sa xae gha sixae kúrú?" témé.

¹³ Me xõa xu a máá: "Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hãan sée cgae ne guu," témé.

¹⁴ Xu gataga ncõo-kg'ao xu hàà a tèè me a máá: "Kháé nxãaska sixae ka, dùú sa méé xae kúrú?" témé. Me Johane xõa xu a máá: "Táá cúí khòè koe ga qari cgoa marian sée guu, naka táá khòèan gaan di tama chibian hãakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qãè-tcaoa máá," témé.

¹⁵ Khòè ne kò nqòòà hãase qãà a ne a ko wèéa ne ga tcáóa ne q'oo koe tèèse a kò máá, Johane ba gha c'ēedaoka Krestem ga me e, ta tc'ēea.

¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xõa a máá: "Tíí ra ko tshàn cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam ēe tíí ka qari ba hàà, ncēe Gam di nxàbo tcãian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa hēé naka c'eem cgoa hēéthēé tcguù-tcguu tu u.

17 Mabere tsoroan ko dqòrò cgoaèm hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberean ko dqòròès qgàis koe wèé maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'irì tamam c'eem koe dàò," témé.

18 Johane ba kò kái zi dàò zi tãáka zi cgoa khòè ne koe qãè tchõàn óá.

19-20 Igabam kò Herotem tc'ãa-cookg'ai ba tãás gúù sa kúrú a gam di chibian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcãàn ka. Johane ba kò chibi-chibi mea, Herotiasés gam ka káíkhoem dis khòès cgoam kò xóéa hãa, a ba a kò gataga kái zi gúù zi cg'ãè zi kúrúa hãa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Khòè ne wèé ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thèé tcguù-tcguuè. Eëm hãa a ko còrè ka i kò nqarikg'aian xgobekg'amse,

22 Me kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tcíbís khama ii a xõa cgae Me. Me kg'ui ba nqarikg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: "Tiri Tsi Cóa Tsi ncàma Ra hãa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qãè-tcao," témé.

Jesom dis qhàò sa
(Mt 1:1-17)

23 Eëm ko Jeso ba Gam dis tséé sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncëe khòè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, témé ba,

Josefam Elim ka cóáse ba,

24 Elim Matatem ka cóáse ba,

Matatem Lefim ka cóáse ba,

Lefim Melekim ka cóáse ba,

Melekim Janaim ka cóáse ba,

Janaim Josefam ka cóáse ba,
²⁵ Josefam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Amosem ka cóáse ba,
Amosem Naumem ka cóáse ba,
Naumem Eselim ka cóáse ba,
Eselim Nagaim ka cóáse ba,
²⁶ Nagaim Matam ka cóáse ba,
Matam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Seminem ka cóáse ba,
Seminem Josekim ka cóáse ba,
Josekim Jodam ka cóáse ba,
²⁷ Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,
Salatielem Nerim ka cóáse ba,
²⁸ Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
²⁹ Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
³⁰ Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
³¹ Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,

Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
³² Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,
Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
³³ Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,
Ademinem Arenim ka cóáse ba,
Arenim Heseronem ka cóáse ba,
Heseronem Peresem ka cóáse ba,
Peresem Jutam ka cóáse ba,
³⁴ Jutam Jakobem ka cóáse ba,
Jakobem Isakam ka cóáse ba,
Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
Abrahamam Teram ka cóáse ba,
Teram Nahorem ka cóáse ba,
³⁵ Nahorem Serugem ka cóáse ba,
Serugem Regum ka cóáse ba,
Regum Pelegem ka cóáse ba,
Pelegem Eberem ka cóáse ba,
Eberem Selam ka cóáse ba,
³⁶ Selam Kainanem ka cóáse ba,
Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
Shem Nowam ka cóáse ba,
Nowam Lamekem ka cóáse ba,
³⁷ Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
Methuselah Enokem ka cóáse ba,
Enokem Jaretem ka cóáse ba,
Jaretem Mahalalem ka cóáse ba,
Mahalalem Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,

Enosem Setem ka cóáse ba,
Setem Adam ka cóáse ba,
Adam Nqarim ka cóáse ba.

4

Jeso ba ko kúrúá bóòè
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a kabise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka sèè a qā́áka úúè.

² Gaa koem kò dxāwa ba 40 cáman Jeso ba kúrúá bóò. Jeso ba kò èe xu cámi xu ka táá cúí gúù ga tc'óó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hãa.

³ Me dxāwa ba bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nxōás ncēe sa bìrí nakas pérean kúrúse,” témé.

⁴ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Khóèa nea pérean ka cúí kg'òè tama,’ témé,” tam méé.

⁵ Me kò dxāwa ba sèè a kaisase tc'amaka hãam qgáim koe úú Me, a ba a kò èem x'aèm ka wèè x'aian nqōómkg'ai di hēé naka gaan di karean hēéthēé x'áí Me.

⁶ A ba a bìrí Me a máá: “Ncēe gúùan di qarian wèè hēé naka x'aian di x'àan hēéthēé ra gha máà Tsi, máàè ana raa, a ra a ko tc'èer kom khóè ba máà a khama.

⁷ A ncēè cookg'aia te koe Tsi ko dqom̄ ne i gha wèèan ncēe ga Tsari ii,” témé.

⁸ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘X'aigam Nqarim tsari ba dqom̄, naka Gaam cúí ba tsééa máá,’ téméè,” tam méé.

⁹ Me kò *dxãwa ba* Jerusalema koe sèè a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgàian tempelem tçobe di koe síí tòó Me, a bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncêe koe guu naka nqãaka xaoa xòóse.

¹⁰ Góásea i hãa ke a ko máá:
‘Gam di xu moengele xum gha x’áèan máà,
xu gha kòre Tsi,’
téméè khama.

¹¹ Gataga i góásea a ko máá:
‘Tshàua xu cgoa xu gha qgóóa ghùì tsi,
táá tsi gha nxãasega nqàrèa tsi nxõán koe xg’áma
tòó ka,’
téméè,” tam méé.

¹² Me Jeso ba xça me a máá: “Góásea i hãa a ko máá:
‘Táá méé tsi X’aigam tsarim Nqari ba kúrúa bóò
guu,’ téméè,” tam méé.

¹³ Eẽm ko *dxãwa ba* gam di kúrúa bóòkuan wèè
cgoa xg’ara kam kò gaa koe guu Me a qãèm x’èè ba
qãà.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

Jeso ba ko Nasareta koe xguìè
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Me kò Jeso ba *Tcom-tcomsam* Tc’èem di qarian ka Galilea koe kabise, i nxàea ba wèém xg’aekum koe tsai-tsaise.

¹⁵ Me kò gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, i wèè khóèan dqomè Me.

¹⁶ Me kò Nasareta koe qõò, ncêem xg’ao kaik-
aguè koe. A kg’aigam ko hêé khama Sabata dim
cám ka còrè-nquum koe síí. *Nqarim dis Tcgãya sam*
gha nxará kam kò tēe,

17 a ba a porofitim Isaiam dis Tcgãya sa máàè, a xgobekg'am si, a ba a ncēeta i ma góáèa qgáian koe síi:

18 “X'AIGAM *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc'ēe ba Tíi koe hàna,

nxárám tcg'òó a nxúian ntcãá tcúú Tea hãa khama, ēe dxàua ne koer gha qãè tchõàn óága ka.

Tsééam óá Tea,

ēe qáèèa ner gha hàà bìrí, kgoaraè ne gha sa, a ēe bóò tama ne, xgobekg'am tcgáìè ne gha sa, a Ra a gha ēe nqãaka hàna ne hàà kgoara sa ka,

19 a Ra a gha khòè ne bìrí, x'aè ba hààra sa,

X'aigam *Nqarim* gha *Gam di ne khòè ne*

Gam di cgómkuan x'ái di ba,”

tam ma *nxára*.

20 Jeso ba kò tcgãya sa tcēekg'am, a ba a qãàm koe úúa kabi si, a ntcõó. I kò còrè-nquum koe ko hãa ne khòè ne wèè ne di tcgáian Gam koe qãesea tēe.

21 Me tshoa-tshoa a bìrí ne a máá: “Ncēe cárn kas ncãa ncēes qgáis *Nqarim dis* Tcgãyas di sa tseegukaguè, ncēe tu ncãa ma kóm i ko ma *nxaráè khamaga ma,*” tam méé.

22 Ne kò wèé ne khòè ne Gam ka qãèse kg'ui, a ne a kò kare kg'uian ncēe kg'áma ba koe ko tcg'oa ka arekaguè, a ne a máá: “A ncēe ba gáé Josefam dim Cóm tama baa?” témé.

23 Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tseeguan kaga tu gha ncēes sere-sere sa *nxàea máá Te a máá: 'Naaka Tseè, Tsáa ka qãèkaguse! Ncēe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúa zi gúù zi ncēe nqóóa Tsi koe kúrú,*” témé.

24 A ba a bìrí ne a máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u a kò máá: Porofiti ba x'áéa ba koe dtcòmè tamam khòè me e.

25 “Tseeguan kar ko bìrí tu u: Elijam di x'aèan ka, ãe i ko nqarìkg'aian nqoana kurian hěé naka 6 nxoean hěéthěé tcěekg'amsea kas kò thõòs xàbà sa nqõómkg'ai koe hãa, zi kò kái zi dxàe-ntcõa zi Iseraele koe hàna,

26 igabam kò Elija ba c'ěe zi koe ga tsééa úúè tama, a kò Sarefata dim qgài-coam koe hànas dxàe-ntcõas koe tsééa úúèa, Sitone dim nqõóm koe.

27 Ne kò porofitìm Elisham di x'aè ka kái ne lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúia ne ga q'ano-q'anoè, Namanem ncěe Siria dim cúim ga me e kò ii,” tam méé.

28 Ncěes gúù sa ne ko kóm ka ne kò wèè ne khòè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòà.

29 Nxàia ne kò tēe a ne a x'áé-dxoom xg'aeku koe xàbùa tcg'òó Me, a xàbim gane dim x'áé-dxoom tshàoèam tc'amkg'ai koe tcea úú Me, gaa koe ne gha síi guu a xaoa xòó Me ka.

30 Igabam kò Jeso ba kg'ama xg'aekua ne koe nqáé a qõò.

Jeso ba ko dxãwa tc'ěean xhàiaagu

(Mk 1:21-28)

31 A ba a nxãaska Kaperenaume koe síi, Galilea dim x'áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cáim ka khòè ne xgaa-xgaa.

32 Ne kò Gam di xgaa-xgaa-q'ooan ka area hãa, Gam dim kg'ui ba kò qarian úúa hãa khama.

33 Me kò còrè-nquum koe dxãwa tc'ěean úúam khòè ba hãa, a kò kaisam dòm cgoa q'au a máá:

34 “Hãaà! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ěe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa dìi Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

³⁵ Igabam kò Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. I kò dxãwa tc'ëean khòè ba qarika ntcãa-ntcãa a khòè ne xg'aeku koe xaoa xòó me, a i a thòò-thòo me tamase tcg'oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèè ne khòè ne area hãa, a ne a c'ëe ne bìrì a máá: “Dùútsa gúù saa ncëe sa? Qarian úúa hãasem ko dxãwa tc'ëean ga dqàè i tcg'oa ka!” témé.

³⁷ I kò kúúga nxàea ba ãem xg'aekum koe hàna xu qgài xu wèé xu koe qháése qđò.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qãèkagu
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a síí Simonem dim nquum koe tcãà. Si kò Simonem ka c'uìse sa cgùrukagu si kos tcìis kaias ka qgòóèa, ne Jeso ba gas ka bìrì.

³⁹ Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a ães tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tãe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

⁴⁰ Eë ko cáam sa tcãà ka ne kò wèé ne khòè ne gane di tcìi-khoean tãáka zi tcìi zi ko tsàaraa hãa a Jesom koe óá. Me kò wèém khòèm koe tshàua ba tòó, a kg'õèkagu me.

⁴¹ I kò gataga dxãwa tc'ëean kái ne khòè ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: “Tsáá Tsia Nqarim di Tsi Cóa Tsi i!” témé. Igabam kò dqàè e, a táá kgoara máá a i kg'ui, q'ana i ko hãa Kreste Me e sa khama.

Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа
(Mk 1:35-39)

⁴² Eë i ko q'uu kam kò Jeso ba c'ëem qgàim nqooako hãam koe qđò. Ne kò kái ne khòè ne qaa

Me. Eẽ ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgàèa tòò Me, táám gha qõða guu ne ka.

⁴³ Igabam kò bìrí ne a máá: “Qãè tchõàn Nqarim di x'aian di méér c'ěe xu x'áé-dxoo xu koe thěé xgaa-xgaa, gaan domkagar tsééa óàèa hãa ke,” témé.

⁴⁴ A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa.

5

Jeso ba ko tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcii (Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ C'ěem cáám ka ne kò khòè ne Jeso ba Gene-sarete dim tshàam-kg'ám koe nxàma-nxàmaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-těe

² kam kò cáàm dxòro tsara bóò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-těe, x'àù qgóó-kg'ao xu ka xoana guuèa hãa tsara, ncěe kò síí hãa a ko gaxu di c'uisían xg'aà xu.

³ Me Jeso ba c'ěem dxòrom Simonem di kò iim koe tcãà, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'árese tshàan q'oo koe ghànèa tcãà sa. Me kò gaam q'oo koe ntcóo a khòè ne xgaa-xgaa.

⁴ Eẽm ko kg'uia xg'ara kam kò Simone ba bìrí a máá: “Tshàam nqàè koe ncěem dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisían tcãà naka x'àuan qgóó,” témé.

⁵ Me Simone xoa a máá: “X'aigaè, ncãa xae wèém ntcùú ba qarika tséé, a xae a táá cúí guù ga qgóó. Igabaga ncãaga Tsi ko ncěeta méé khamar gha c'uisían tcãà,” témé.

⁶ Gatà xu kò hěe a xu a kái x'aùan qgóó, i gaxu di c'uisían tòà gha khama ii.

⁷ Ka xu ko c'ěem dxòrom koe kò hàna xu x'aù qgóó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùi xu ka. Xu hàà a ěe tsara dxòro tsara wěéa tsara ga cg'oè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tomè gha khama ma kúrúse.

⁸ Eěm ko Simone Petere ncěe sa bódò kam kò Jesom ngàrè-kg'am koe qáúse, a máá: “X'aigaè, tcg'oara guu te, chìbi-kg'aor khòè ra a ke,” témé.

⁹ Gabá hěe naka wèé xu ěe kò gam cgoa hàna xu hěéthěéa kò kaisas ares ka tcààèa khama, x'aùan ěe xu kò qgóóa hãa ka.

¹⁰ Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hãa thěé, ncěe kò Simonem cgoa tsééa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba bìrí a máá: “Táá q'áo guu; ncěem cámi koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòè ne di tsi qgóó-kg'ao tsi i ke,” témé.

¹¹ Xu kò ěe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèé zi gúù zi guu, a xùri Me.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khòè ba qãèkagu (Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Eěm Jeso ba c'ěem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcìi sa tsàaraa hãam khòè ba hàà. Eěm ko Jeso ba bódò kam kò kg'áía ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: “X'aigaè, tc'ěe Tsi kòo ne Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé.

¹³ Me Jeso ba tchoanà tshàu, a ba a khòè ba qgóó, a máá: “Gatà Ra ko ma tc'ěe, ke q'ano!” témé. Kas ko lepero dis tcìi sa kúúga kaà cgae me.

¹⁴ Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: “Táá méé tsi cúí khòè ga síí chóà máá guu, igaba méé tsi qđò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí

peresitim koe x'áise, naka dàòà-mááku sa x'áís iise tcg'òó, ãem ma Moshe x'áèa hãa khamaga ma," témé.

¹⁵ Igabas kò Jesom dis tchõà sa kaisase tsai-tsaise, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thëé gazi di tcìian koe qãèkaguè ka.

¹⁶ Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hãa xu qgài xu koe qdò, a síi gaa koe còrè.

Jeso ba ko nqoara hãam khòè ba qãèkagu

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ C'ëe cáim kam hãa a ko xгаа-xгаа ka xu kò Farasai xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé xu gaa koe ntcõe, ncëe kò wèè xu x'áé xu Galilea di xu koe hëé naka Jutea di xu koe hëé naka Jerusalema di xu koe hëéthëé guua hãa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hãa, gaan cgoam gha khòè ne qãèkagu ka.

¹⁸ Bòò, ka xu kò c'ëe xu khòè xu kúúga khòèm nqoara hãa ba óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hãase, a xu a kò dàò ba qaa, tcãà me xu gha a síi cookg'aia ba koe xòó me ba.

¹⁹ Igaba ãe xu ko bóò, khòè ne di kái-q'ooan ka xu ko xháé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcãà me sa, ka xu kò nquum tcoèbe koe chùrù a tcãà, a xu a nquum nqàè koe gam dim tcoàm cgoa xòó me, Jesom cookg'ai koe.

²⁰ Eëm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò máá: "Khòè tseè, tsari chìbian tsi qgóóa máàèa hãa," témé.

²¹ Ka xu ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé tshoa-tshoa a tẽèse a máá: "Dìi ba gáé ncëe ba, ncëe Nqari ba ko cóè khama ko ma

kg'ui ba? Nqarim cúí ba khóèan gaan di chìbian qgóóa máá di qarín úúa hãa ka, c'êe khóè ka oose!" ta xu méé.

²² Jeso ba ko tc'êea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tèè xu a máá: "Dùús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'êea êe e?"

²³ Ndaka nea thamkaà? 'Chìbia tsi tsi qgóóa mááèa, témé nea kana máá: "Têe naka qòò, témé nea?" *tam ma tèè xu.*

²⁴ *A ba a máá:* "Igaba *méé* xao q'ãa, Khóèm dim Cóa ba nqõómkg'ai koe qarían úúa sa, khóèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i," témé, kam kò êe nqõara kò hãa ba bìrí a máá: "Bìrí tsir ko a ko máá, tãe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi," témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò gane cookg'ai koe tãe, a ba a ãem kò gam tc'amkg'ai koe xõem tcoà ba sèè, a x'áéa ba koe Nqari ba dqõmà máásea dìbi.

²⁶ Si are sa wèéa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqõm, a ne a q'áòs ka tcãàè, a máá: "Are-aresa zi gúù zi ta ncẽem cáím ka bóða hãa!" témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Ncẽe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ẽem Lefi ta ko ma tciiè ba bóò, me marían ko sèèa xg'ae-xg'aeèm nquum koe ntcõóa-ntcõe. Me bìrí me a máá: "Xùri Te," témé.

²⁸ Me kò Lefi ba wèé gúùan guu a xùri Me.

²⁹ A ba a x'áéa ba koe síí Jeso ba kaias kòè sa kúrúa máá. Si kò kaias xg'aes mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hẽé, naka c'êe xu hẽéthẽé di sa gam cgoa tc'õó.

30 Xu kò Farasai xu hěé naka gaxu di xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa měéku a máá: “Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chìbi-kg'aoan hěéthěé cgoa tc'óó a kg'áà máá?” témé.

31 Me Jeso ba xọa xu a máá: “Eě tsàa tama khóèa ne naakan qaa tama, igaba ěe ko tsàa ne ko qaa a.

32 Tchàno ne khóè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chìbi-kg'ao ne tcii ne tcóóse ka,” témé.

*Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tēèè
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

33 Xu kò bìrí Me a máá: “Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ko káíse tc'óoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé; igaba xu ko Tsari xu wéé x'aè ka tc'óó a ko kg'áà,” témé.

34 Me Jeso ba xọa xu a máá: “A sée-kg'aom di cg'áè-kg'aoan xao ga tc'óoan cara, qanegam gane cgoa hãa koe? Cuiskaga a!

35 Igabam gha x'aè ba hàà, sée-kg'aom gha gane koe guu a sèèa tcg'òóè ba; ne gha ěe xu cáím xu ka tc'óoan carase,” tam méeé.

36 A ba a gataga ncēs sere-sere sa bìrí ne a máá: “Cúí khóè ga káà a, kábam qgáí ba gha tòà, a ncíím qgáím koe qgãèa ntcòo me e. Gatà i kò hěé nem gha kábam qgáí ba tòà, me gataga kábam qgáí ba ncíím cgoa qõòa mááku tite.

37 Gataga i khóèan káà a, kába gõéan gha ncíi zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kò hěé ne i gha kába gõéan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcãa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase.

³⁸ Igaba méé i kaba gōéan kaba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè.

³⁹ Me gataga cuiskaga c'ëem khòè ba ncií gōéan kg'áà xg'ara naka kaban tc'ëea hãa tite; 'Nciía nea qãè e,' tam gha méé khama," tam Jeso ba méé.

6

X'aigam Sabata di ba

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ C'ëem Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xháràm koe xóé a ko qòò, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gaan di tc'ároan khōá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'óó.

² Igaba xu kò c'ëe xu Farasai xu bìrí Me a máá: "Dùús domka xao ko Sabata dim cáím ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?" témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qanega xao gáé nxará ta ga hãa x'aigam Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hëé naka gam ka c'ëea xu hëéthëé kò xabà hãa ka?"

⁴ Nqarim dim nquum koem kò tcãà, a ba a ts'eets'eekg'aièa péréan sèè, ncëe peresiti xu ka cúí ko tc'óòè e, a tc'óó a ba a gam ka c'ëea xu au," témé.

⁵ A ba a bìrí xu a máá: "Khòèm dim Cóa ba Sabata dim X'aiga Me e," témé.

Khòèm nqara tshàua ba

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ I kúrúse Me c'ëem cáím Sabata dim ka còrè-nquum koe síí tcãà, a xgaa-xgaa. Me kò kg'áo xòè dí tshàua ba nqara hãam khòè ba gaa koe hãa.

⁷ Xu kò Farasai xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé xu xaèa kg'ónò Me, Sabata dim cáím

kam gha qãèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka.

⁸ Igabam ko Jeso ba ãe xu tc'ëea hãa zi wèé zi q'ana khamam kò nq̄ara tshàua hãam khòè ba bìrí a máá: “Tëe naka tsia wèé ne khòè ne ncëe koe hãa ne cookg'ai koe téé,” témé. Me tëe a síí gaa koe téé.

⁹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tëe xao or ko a ko máá: Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'õo me saa?” témé.

¹⁰ A ba a wèéa ne ga bóò a gaam khòè ba bìrí a máá: “Tshàua tsi tchoanà,” témé. Me gatà hëé, i tshàua ba kabise a qãè.

¹¹ Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùú sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

*12 xu x'áè úú-kg'ao xu
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

¹² Gaa xu cárn xu kam kò Jeso ba xàbim koe síí, a ko síí còrè, a wèém ntcùú ba hãa a Nqari ba còrè.

¹³ Eë i ko q'uu kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciaa xg'ae, a ba a 12 xu nxará tcg'òó, a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu:

¹⁴ Simonem ncëe kò Petere ta ma tciiè ba hëé, naka gam ka qõesem Anterea ba hëé, naka Jakobo ba hëé, naka Johane ba hëé, naka Filipi ba hëé, naka Baretolomaio ba hëé,

¹⁵ naka Mataio ba hëé, naka Tomase ba hëé naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hëé, naka Simonem ncëe kò tòókuan x'ãà máá ta ko ma tciiè ba hëé,

* **6:13: x'áè úú-kg'ao** - Gerika sa ko “apostolo” témé.

16 naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hěé, naka Jutasem Isekariotem ncěe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcàa Mea ba hěéthěe e.

*Jeso ba ko xгаа-xгаа a ba a ko tsoò
(Mt 4:23-25)*

17 Me kò xàbìm koe xõa cgoa xu a sí nqáman koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu di sa hěé, naka khòe ne di sa hěéthěe hàna, wèém nqõóm Jutea di ba hěé, naka Jerusalema di ba hěé naka tshàam qàe di tsara x'áé-dxoo tsara Ture ba hěé naka Sitone ba hěéthěe tsara koe guua ne khòe ne di sa.

18 Hàa ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga thěe tcìia ne koe kg'õèkaguè ka. Ne kò ãe cg'ãè tc'ëean ka kòo xgàèè ne thěe qãèkaguè.

19 Wèe ne khòe nea kò qgóó Me ne gha sa tc'ëe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèea ne ãe kòo qgóó Me ne qãèkaguè khama.

*Ts'ee-ts'eekg'aikuan hěé naka dqàèkuan hěéthěe e
(Mt 5:1-12)*

20 Xгаа-xгааse-kg'aoa nem téé a ko ntcàa koem kò máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ãe dxàua hãa tu, Nqarim di x'aia nea gatu di i khama.

21 Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ãe ncěeska ko xàbàn ka cg'õoè tu, xg'ãàkaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ãe ko kg'ae tu, kg'ãè tu gha khama.

22 Ts'ee-ts'eekg'aièa tua, ncěe khòean kò hòre tua hãa ne, a ko gaan xg'aeku koe xhàiaqu tu u ne,

a ko cóè tu u ne,
i ko Khóèm dim Cóám domka cg'òèa tu cg'ǎès
gúùs khama ma aaguè ne.

²³ “Èèm cáím ka qǎè-tcao, naka tua nxàì-nxaise
qǎè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia
hãa ke. Gaxu ka xòè ga xu xg'ao ma porofiti xu ma
qgóóa hãa ga a ke.

²⁴ Igaba haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēe qguùa hãa
tu ka,
nxākamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáókuan hòða hãa
khama.

²⁵ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēeska qǎèse xg'ǎà
tu ka,
xàbàn ka tu gha cg'òèè khama.

Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēeska ko kg'ǎè tu ka,
tshúù-tcao tu gha a kg'ae khama.

²⁶ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēe wèè khóèan ga
ko qǎèse kg'ui gatu ka tu,
ēea gane ka xòè ga xu xg'ao ma
tshúù-ntcōa di xu porofiti xu ma qgóóa hãa ga a
khama.

Cg'òo-kg'aoa tu ncàm
(Mt 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Igabar ko bìrí tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá:
Gatu di cg'òo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qǎèan
kúrúa máá ēe hòre tua ne.

²⁸ Ts'ee-ts'eekg'ai ēe ko gúí tu u ne, naka ēe ko
xgàra tu u ne còrèa máá.

²⁹ Ncèè c'ēm khóèm kò kg'áo xòè di góóa tsi x'ábú
ne, nxãa ba c'ēm góó ba màà thēé nakam x'ábú.
A ncèè c'ēm khóèm kò tc'amaka tsi hana qgáían
nxõo cgae tsi, ne táá c'ēan nxõo cgaea tsi cara me
guu.

³⁰ Mǎá díím wèém ěe ko dtcàrà tsi ba, naka khòèm kò q'òòà tsi hǎas gúù sa sèè cgae tsia hǎa ne táá sèèa kǎbi si guu.

³¹ Eē tu ko tc'ēe, khòe ne méé ne gatu koe kúrú, nxāa zi méé tu thēé gane koe kúrú.

³² “Eē ncàm tua hǎa ne tu kò ncàma hǎa ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thēé gatà hēé a ko ěe ncàm nea hǎa ne thēé ncàm ka.

³³ A ncēè ěe ko qǎèan kúrúa máá tu u ne tu kòo qǎèan kúrúa máá, ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thēé gataga hēé ka.

³⁴ A ncēè nxāakamaga tu q'ana hǎa suruta tu u gha ne tu kòo cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qǎè-tcaoa máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thēé gane ka c'ēe ne chibi-kg'ao ne cgóbè, nxāasega ne gha surutaè domka ka.

³⁵ Igaba méé tu gatu di cg'õo-kg'aoan ncàm, naka tua qǎèan kúrú máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxāaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hǎam di tu cóá tu ii, ěe qǎè-tcaoa máákuan úú tama ne hēé naka ěe cg'ǎè cau ne hēéthēé koem qǎè Me e khama.

³⁶ Thõò-xama-mááku di méé tu ii, ncēm ma gatu ka Xõò ba ma thõò-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne
(Mt 7:1-5)

³⁷ “Táá xgàra guu naka tua gha nxāasega táá xgàràè. Gataga táá chibi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxāasega táá chibi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxāasega chibia tu qgóóa mááè.

38 Mǎà naka tua gha nxãasega *Nqarim ka* máàè. Qǎès tc'ǎò-tc'ǎos, qǎea ntc'òèa, a khõh-khõèa sa, a cg'òè a ko ntcǎa sa gha cookg'aia tsi koe tòòè. Eẽ tsi ko tcg'òòs tc'ǎò-tc'ǎo sa gha ãe tsi gha hòòs tc'ǎò-tc'ǎos ga si i ke,” tam méé.

39 Gatagam kò thěé sere-sere sa bìrí xu a máá: “A kǎà tcgáím khòè ba ga c'ẽem khòèm kǎà tcgáí ba tcèè tcuì? A wèèa tsara ga hǎém q'oo koe cg'áèa tcǎà tite?”

40 Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hǎa tama, igaba wèém ãe qǎèse xgaa-xgaasea xg'ara ba gha gam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii.

41 “Dùús domka tsi ko tsǎá ka c'ẽem tcgáí q'oo koe hǎam tcg'óbé ba hòòa máá, igaba tsi tsǎá tcgáí q'oo koe hǎam hìi-dxoo ba hòò tama?”

42 Nta tsi gha ma tsǎá ka c'ẽe ba bìrí a máá: “Tíí tcǎràè, hàà nakar tcgáí q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó, témé, ncèe tsǎá tcgáí q'oo koe hǎam hìi-dxoo ba tsi hòò tama koe. Tsǎá qǎè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgáí q'ooa tsi koe hànám hìi-dxoo ba tcg'òó, naka tsia qǎèse bóò naka nxǎwa tsǎá ka c'ẽem tcgáí q'oo koe hànà tcg'óbéan tcg'òó,” tam méé.

Hìi sa hěé naka gas di tc'áróan hěéthěé e

(Mt 7:16-20; 12:33-35)

43 A ba a máá: “Qǎès hìi sa cuiskaga tshúù tc'áróan kúrúá hǎa tite, si gataga tshúùs hìi sa qǎè tc'áróan kúrúá hǎa tite khama.

44 Wèès hìi sa tc'áróa sa ka q'ǎaèa khama. Dxàman úúa zi hìi-coa zi koe i faia di tc'áróan tcuèè tama, kana i xg'òà di zi hìi zi koe kg'oman tcuèè tama khama.

⁴⁵ Qãèm khòè ba ko gam di tcáoan di qãèan koe guu a qãè zi gùù zi tcg'óó, me ko cg'ãè caum khòè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi gùù zi tcg'óó. Kg'ám sa ko tcáós koe cg'oèa a ko ntcãa zi gùù zi nxàe khama,” tam méé.

Tc'ëegam tshào-kg'ao ba hěé naka kàà tc'ëe ba hěéthěé e

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ A ba a máá: “Dùús domka tu ko 'X'aigaè, X'aigaè,' ta ma tcii Te, igaba tu bìrí tu ur ko sa kúrú tama?

⁴⁷ “Dìim wèém ěe ko Tíí koe hàà, a Tiri kg'uian kóm, a i ko méé sa kúrú bar gha x'ái tu u ntam ii sa.

⁴⁸ Khòèm ncĕe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncĕe ko kaisase nqãaka tshào, a tshoa-tshoa sa nxõán koe tshào ba. A ěe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà ěem nquu ba tcãò igabam kòri tite ba, qãèsem tshàoèa hãa khama.

⁴⁹ “Igaba dìim wèém ěe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúrú u tama baà khòèm ncĕe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómankg'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'aè kaga cg'áé ba - si kò ěem nquum dis cg'áé sa cg'ãè ii,” tam méé.

7

Jeso ba ko ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãà ba qãèkagu

(Mt 8:5-13)

¹ ěem ko Jeso ba wèé zi gùù zi ncĕe zi khòè ne cgoa kg'uia xg'ara kam kò Kaperenaume koe síí tcãà.

2 Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãàm kaisasem kò ncàmà hãa ba hàna, a ba a kòo x'oos qàe koe tsàa.

3 Eẽm ko Jesom ka kóm kam kò kaia xu Juta di xu Gam koe tsééa úú, xu síí dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'õèkagu ka.

4 Xu kò Jesom koe síí a síí qarika còrè Me a máá: “Ncẽem khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa.

5 Gaxae di ne khòè nem ncàmà, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá taa khama,” témé.

6 Me Jeso ba qõò cgoa xu.

Eẽ xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cúu tama kam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcàràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, síí xu gha bìrí Me a máá: “X'aigàè, táá xhõe-xhõese guu, díí cgáér tama ra a ke, nquua te tçobe dòm q'oo koe Tsi ga tcãà ra.

7 Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tíia hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãà ba qãè.

8 Tíí igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànar khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíí dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncẽe ba bìrí a máá: ‘Qõò,’ témé, me qõò, ra c'èe ba bìrí a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìrí a máá: ‘Ncẽe sa kúrú,’ témé, me kúrú si ke,” tam méé.

9 Eẽm ko Jeso ba ncẽe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a kabise cgae ãe kò xùri Mes xg'ae sa a máá: “Bìrí tu ur ko a ko máá: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncẽeta ma kias dtcòm sa úúa hãa a,” témé.

10 Xu tchõà xàà-kg'ao xu gaxu dim kaim dim nquum koe kabise, a síí qãà ba sao-xg'ae me qãè me e.

Jeso ba ko dxàe-ntcõas dim cóa ba ghùì

¹¹ Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áé-dxoom Naine ta ko ma tciiem koe síí, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěé naka khòè ne dis xg'aes kaia sa hěéthěé xùri Me.

¹² Eẽm ko heke-kg'áms x'áé-dxoom dis koe cùu kam kò kúúga x'óóam cóa ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síim gha kg'ónòè ka. C'ěes khòès dim cóám cúí me e kò ii, ncěe kò dxàe-ntcõa ii sa. Si kò kaias xg'aes x'áé-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa.

¹³ Eẽm ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thõò-xama máá si, a ba a bìrí si a máá: “Táá kg'ae guu,” témé.

¹⁴ Me còoka nqáé a síí káá ba qgóó, xu kò khòè xu ěe kò káá ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: “Cóa tseè, tẽe, tar ko tsáá ka méé,” témé.

¹⁵ Me kò x'óóam cóa ba tẽe a ntcõó, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síí xòò sa máà me.

¹⁶ Si kò q'áò sa wèéa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqom a máá: “Kaiam porofiti ba hàà cgae taa,” témé, a ne a máá: “Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!” témé.

¹⁷ Si ncěes tchõàs Jesom di sa wèém Juteam koe tsai-tsaie naka wèé xu qgài xu nxama-nxama mea hãa xu koe hěéthěé e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchõà xàà-kg'ao xu
(Mt 11:2-19)

¹⁸ Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kò ncěe zi gùu zi wèé zi ka bìrí me. Me gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka cam tsara tcii,

19 a X'aigam Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: “A Tsáá ga Tsia ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēm khòè ba nqòò?” témé.

20 Eē tsara ko ncēe tsara khòè tsara Jesom koe síí ka tsara kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tèè Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēm khòè ba nqòò?” témé.

21 Gaa x'aè ēe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tcìan koe hēé naka cg'ǎè tc'ēan koe hēéthēé qǎèkagu, a ba a khòè ne ēe káà tcgáí ne kúrú ne bóò.

22 Me kò xǒa tsara a, a máá: “Qǒò naka síí Johane ba bìrí ēe tsao ko kóm a ko bóò sa:

'Ncēe káà tcgáí ne ko bóò,
ne ko ēe kò qǒò tama ne qǒò,
ne kò lepero dis tcìs di ne qǎèkaguè,
ne ēe kóm tama ne ko kóm,
ne ēe kò x'óóa hãa ne ghùìè,
i kò qǎè tchǒàn ēe dxàua hãa ne xgaa-xgaaè.

23 Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khòèm ēe gam di dtcòman Tíí koe tcgàba hãa tite ba, ' ” tam méé.

24 Eē tsara ko Johanem di tsara tchǒà xàà-kg'ao tsara qǒò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi bìrí Johanem ka a máá: “Tchàa-xgóós koe tu kò ko qǒò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'ǎán ka ko ntcāa-ntcāaèm tc'áa baa kò ii?

25 Nxãas tamas kò ii ne tua kòò síí dùú sa bóò? Khòèm xaam qgáí ba hana baa? Eē-ēe, khòè ne ēe kái mari qgáian ko hãa, a kãrese x'ǎèa hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa.

26 Kháé dùú sa tu kò nxãaska síí ko bóò? A po-profiti baa? Eè, bìrí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e.

27 Ncēe ba gam ka i góáèa hãam ga me e, a ko máá:
 ‘Bóò, Tirim tséé-kg'ao bar gha
 Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
 ncēe gha Tsarim dàò ba
 kg'ónòa máá Tsi ba,
 ta mééèa ba.

28 Bìrí tu ur ko a ko máá: Eē khòè zi ka ábàèa ne ka
 Johanem ka kaia hãa ba káà me e, igaba gaam ēe
 Nqarim di x'aian koe cg'áré ii ba gam ka kaia hãam
 ga me e.”

29 (Ne kò wèè ne khòè ne komsana me, xu
 kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di
 tchànoan dqòm, ne kò Johanem ka tcguù-tcguuè.

30 Igabaga xu kò Farasai xu hēé naka x'áè q'ãa-
 kg'ao xu hēéthēé xu Nqarim tc'ēea máá xua hãa sa
 xguì, a táá Johanem ka tcguù-tcguuè.)

31 “Kháé Ra gha nxãaska ncēm x'aèm di ne khòè
 ne dùús cgoa nxárá xg'ae? Dùús khama ne ii?

32 Cg'áré cóán khama ne ii, ncēe gúùan ko
 x'amáguè qgàì koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:
 ‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
 tu kò táá ntcãa;
 ta kò gataga x'ooan di ciian nxàè,
 tu kò táá kg'ae,'

témé e.

33 Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré
 tc'óó tama, a gōé kg'áà tama, igabaga tu kò máá:
 ‘Dxãwa tc'ēea nem úúa hãa,' témé.

34 Igabam kò Khòèm dim Cóá ba hàà, a ko tc'óó a
 ba a ko kg'áà, tu kò máá: ‘Bóò, tc'óó-kg'aom ncēe
 ba, a kg'áà-kg'aom gōéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-
 kg'aoman hēé naka chìbi-kg'aoman hēéthēé dim tcára
 ba,' ta méé.

35 Igaba i ko q'ãan di tc'ëean gaan di cóán wèè koe guu a tchàno o sa x'áíse,” tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áé koe hàna

36 C'ëem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síím gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe síí tcãà, a ba a ntcóó a tc'óó.

37 Si kò gaam x'áé-dxoom koe c'ëes khòès chìbi-kg'ao sa hàna. Eës ko kóm, Jeso ba Farasaim x'áé koe hãa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'õám koe hãa qãè hnèhè xg'ãò tshãán cgoa síí,

38 a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgáí-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'ãà-cg'ãa, a sa a c'òòà sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tshãán cgoa ntcãá nqàrè Me.

39 Eëm ko Farasaim ncëe kò tcii Mea ba ncëes gùù sa bóò kam ko bìrìse a máá: “Ncëem khòèm kò tseegukaga porofiti ba ii nem ga kò q'ana hãa ncëe ko qgóó Me sa dùútsa khòè si i sa, chìbi-kg'ao si i,” témé.

40 Me kò Jeso ba bìrì me a máá: “Simoneè, c'ëes gùù sar chóà cgoa tsi kg'oana,” témé. Me máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, bìrì te si,” témé.

41 Me máá: “C'ëe x'aè ka tsara kò cáàm khòè tsara hàna, marian kò c'ëem khòèm koe cgòbèa tsara. C'ëe ba kò 500 khama noo marian qano di cgòbèa, me c'ëe ba 50 khama nooan cgòbèa.

42 Cúí gùù ga tsara kò úú tama, suruta kabi cgoa me tsara gha a, khamam kò wèéa tsara ga qgóóa máá. Ke ncëeska bìrì Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncàm me sa?” tam ma tèè me.

⁴³ Me Simone xɔa a máá: “Bóòr ko ka ãe kaisa marian cgóbèa me e,” témé. Me Jeso ba máá: “Qãèse tsi bóòa,” témé.

⁴⁴ A ba a nxãaska khòès koe kabise a Simone ba bìrì a máá: “Ncèes khòè sa tsiã ko bóò? Tsarim nquum koer ncãa hàà, igabaga tsi ncãa xg'aà nqàrèr ko tshàan táá máá Te, igabagas ncãa tsgáì-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'ãà-cg'ãa, a c'òòà sa cgoa tchùu u.

⁴⁵ Ncãa tsi táá x'obè Te, igabas ncãar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chõòkagu tama.

⁴⁶ Ncãa tsi táá tcúúã Te ga nxúlan cgoa tsgáù, igabagas ncãa qãè hmòm xg'àò tshãán ka nqàrèa Te tsgáù.

⁴⁷ Gaa domkar ko bìrì tsi, gas di kái chìbian kas qgóóa mááèa. Kaisa ncàmkuã nes x'áíã hãa khama. Igabaga ãe cg'áré chìbian ka qgóóa máàèa ba ko cg'áré ncàmkuã x'áí,” tam méé.

⁴⁸ Me kò nxãaska Jeso ba bìrì si a máá: “Sari chìbian koe si qgóóa mááèa,” témé.

⁴⁹ Xu kò cg'àè-kg'ao xu tshoa-tshoa a tẽese a máá: “Dìi ba gáé ncèe ba, ncèe ko khòèan chìbian gaan di qgóóa máá ba?” témé.

⁵⁰ Igabagam ko Jeso ba khòè sa bìrì a máá: “Sari dtcòmã nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qõò,” témé.

8

Jesom cgoa kò hãa zi khòè zi

¹ Ncèe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hẽé naka x'áé-coa xu koe hẽéthẽé qõòã te, a ko Nqarim di x'aian di qãè tchõàn khòè ne xgaa-xgaa. Xu kò 12 xu xgaa-xgaa-se-kg'ao xu Gam ãi xu hãa cgoa Mea,

² naka gataga c'êe zi khòe zi hěéthěe e, ncêe kò cg'ãe tc'ëean koe hěe naka tcìan koe hěéthěe kg'òekaguè zi. Ncêe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciiè sa hěe, ncêe i kò 7 dxāwa tc'ëean gas koe tcg'òòèa sa,

³ naka Herotem dim nquu kòre-kg'aom Gusam dis khòes Joana sa hěe, naka Susana sa hěe, naka c'êe zi khòe zi kái zi, ncêe kò ko gazi di gúuan cgoa hùu xu zi hěéthěe e.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Ne kò khòe ne tãáka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eēs ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

⁵ “C'êe x'aè kam xg'ao xhàrà-kg'ao ba qòò a sí xhàrà.

A èem ko xhàrà ka i c'êe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa náà tcāàè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

⁶ I c'ëean tcheè nxōá-kg'ai di qgáian koe. Eē i ko qhúí ka i ko dào, tchàua ne ko káà a khama.

⁷ I c'êe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kái, a chúú-chuu u.

⁸ I c'êe cgùrian qāè góman koe tcheè, a kái tc'òoan 100 kúru,” tam méé.

Eēm ko ncêe zi gúu zi kg'uia xg'ara kam kò máá: “Eē tceean úua hāa ba méém kóm,” témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè Me, dùú sas ko ncêes sere-sere sa nxàe sa.

¹⁰ Me máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'āa sa, igabar ko c'êe ne khòe ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui:

‘nxãasega ne gha bóò, a táá bóòda q’ãa ka,
a nxãasega kóm a táá kóma q’ãa ka.’

*Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea
tchàno-tchano*

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ “Si ncēe sa xhàrà-kg'aom dis sere-seres ko
nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim dim kg'ui me e.

¹² Dàòm q'oo di nea ēe kg'ui ba ko kóm ne ne e,
igabam ko dxãwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe
séèa tcg'òò, nxãasega ne gha táá dtcòm a kgoaraè
ka.

¹³ Eē nxõán koe kò xhàràè nea gane ēe kg'ui ba ne
ko kóm, ne ko kúúga qãè-tcaoan cgoa hààkagu me ne
ne e, igaba ne káà tōbe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan
q'oo koe dtcòm. A ko kúrúa bóòkuan di x'aèan ka
qháésega cg'áé.

¹⁴ Eē dxàman za tcheèa nea, gane ēe kóma ne ne e,
igaba gane di kg'òèan q'oo koe ne ko tc'ēe-tc'ēese zi
hēé, qguàn hēé naka kg'òèan di karean hēéthēé ka
chúú-chuuè, a ne a kai tama.

¹⁵ Eē qãè gómán koe tcheèa nea, gane ēe kg'ui ba
kóma, a qãè zi tcáó zi cgoa qgóóa qari mea ne ne e,
a ne a ko qáò tcáó cgoa me, a nxãakg'aiga síí tc'áróan
kúrú,” tam méé.

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Mk 4:21-25)

¹⁶ A ba a máá: “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa ga
dàò a gãbas cgoa xoaba-kg'ai si, kana kgàrom dóm
q'oo koe tcãà si ba káà me e, igabam gha téé-q'ooa
sa koe tòó si, ēe ko tcãà ne gha nxãasega x'ààn hòò
ka.

17 Dùús wèés ãe chòmsea sa gha tchàa koe tcg'òòè, si gha dùús wèés qàbi-kg'aièa hãa sa q'ãaè, a sa a gha x'ààn koe óágaè khama.

18 Ke méé tu nxãaska q'ãa, nta tu ko ma komsana sa. Wèém khòèm ãe gúù úúa hãa ba gha káían máàè, igaba wèém ãe gúù úú tama ba gha ãem úúa hãa gúù-coan ga sèè cgaèè khama,” tam méé.

*Jesom ka xõò sa hëé naka qõese ga xu hëéthëé e
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

19 Jesom ka xõò sa hëé naka qõese ga xu hëéthëéa kò hàà cgaè Me, igaba ne kò khòèan di kái-q'ooan ka tààè, a táá Gam koe cúù.

20 Me kò bìrié a máá: “Saò sa hëé naka Tsáá qõè ga xu hëéthëéa tchàa za tãe, a bóò Tsi kg'oana,” téméè.

21 Igabam kò xõa a máá: “Tiris xõò sa hëé naka Tíí qõè ga xu hëéthëéa Nqarim di kg'uian ko kóm a ko kúúu u ne khòè ne e,” témé.

*Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

22 C'ëem cáím kam kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcàa a bìrí xu a máá: “Hààn xae c'ëem xòèm tshàam dim koe qõò,” témé, xu xgoaba.

23 Eë xu xóé a ko qõò kam kò x'óm.

Me kúúga kiam tc'ãá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàan ka cg'òè, xu kiais cg'ãès koe hãa.

24 Xu xgaaxgaase-kg'ao xu síí ghùì Me a máá: “X'aigaè, X'aigaè, tomè xae ko!” témé.

Me tãe a tc'ãá ba hëé naka tshàam di tcëe-tcëean hëéthëé dqàè, i téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

²⁵ Me tèè xu a máá: “Gaxao di dtcòmà nea ndaa?” témé.

Igaba xu kò q'áo, a area khama xu kò tèèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncēe ba? Tc'áán ga hěé naka tshàan ga hěéthěé ko kg'ui cgoa i komsana Me ba,” témé.

*Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam khòè ba qāèkagu
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

²⁶ Xu tshàm tc'amkg'ai koe qǒò a sí Gerase ne dim nqǒóm koe tcāa, Galilea dim cgoa q'óá-kg'amkua hāa ba.

²⁷ Eēm ko Jeso ba dxòrom koe xōa a ko gaam nqǒóm koe tcāa kam kò c'ēm khòèm x'áé-dxoom koe guua hām cgoa xg'ae. Gaam khòè ba kò dxāwa tc'ēean úúa, a kò qgái hāa tamase qáo x'aèan hāa, a nquuan koe ga x'āè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'āèa te.

²⁸ Eēm ko Jeso ba bóò kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kiam dòm cgoa máá: “Dùú sa Tsi ko tí koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hām di Tsi Cóa Tseè? Dtcàrà Tsi ko, táá xgàra te guu,” témé.

²⁹ Jeso ba kò dxāwa tc'ēean bìrì i ēem khòèm koe tcg'oa, gaa domkam kò khòè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'óma ba koe hěé naka nqàrèa ba koe hěéthěé tàuan cgoa qáèèa, a kòrèa, igabam xg'ao gaa tàuan qhòma tcg'òó, a kò dxāwa tc'ēean ka sèèa tcg'òó a qāáka úúèa hāa.

³⁰ Me Jeso ba tèè me a máá: “Cg'òèa tsi dìia?” témé. Me xoa Me a máá: “Milone ra a,” témé. Kái dxāwa tc'ēe nea kò tcāa mea hāa khama.

³¹ I kò qarika dtcàrà Me, táám gha x'aèan tcg'òó, i chòò-q'oo úú tamam hāém koe tcāa sa.

32 Zi kò kái zi xgùu zi xàbìm dxùukg'ai koe hãa a ko dxòó. Ka i kò dxãwa tc'ëean Jeso ba dtcàrà, xgùu zi koe i gha tcãa sa, Me kgoara máá a.

33 I khòèm koe dxãwa tc'ëean tcg'oa a i a síí xgùuan koe tcãa, zi xgùu zi xàbìm tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xõa a zi a tshàam koe cg'áéa tcãa, a tomè.

34 Eẽ xu ko xgùuan ko kòre xu khòè xu ãe kúrúsea hãa sa bóò ka xu kò bèe a qgóé, a síí x'áé-dxoom koe hẽé naka xhàràn koe hẽéthẽé xàa a.

35 Ne kò khòè ne tcg'oa a síí ãe kúrúsea hãa sa bóò. Eẽ ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxãwa tc'ëean kò úúa hãam khòè ba sao-xg'ae, me Jesom nqàrè-kg'am koe ntcõe, a qgáían hana, i tc'ëea ba qãè e, ne kò q'áò.

36 Gane ãe kò ãe kúrúsea hãa sa bóò nea kò chòà a, ntaam kò ma ãe dxãwa tc'ëean ka tcãàèam khòè ba ma qãèkaguè sa.

37 Ne wèé ne khòè ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'áòa nea kò tcãa nea hãa khama.

Me kò dxòrom koe tcãa a ba a kabise,

38 kam ko ãe kò dxãwa tc'ëean ka tcg'oa cgaeèam khòè ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qõò sa. Iga-bam kò Jeso ba tsééa kabi me a máá:

39 “Kabise x'áéa tsi koe naka síí nxàe, nta noosem Nqari ba kúrúá máá tsia hãa sa,” témé.

Me khòè ba kabise a síí wèèm x'áé-dxoom koe qõòa te a khòè ne birí, Jesom nta noose kúrúá máá mea hãa sa.

Jairom dis cóá sa hẽé naka Jesom dim qgáí ba ko qgóós khòè sa hẽéthẽé e

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Eẽm ko Jeso ba *Galilea dim nqõóm koe* kabise kas ko khòè ne dis xg'ae sa qãèse hààkagu Me, wèè ne ne kò qãà Mea hãa khama.

41 Kam kò gaa x'aè kaga c'ẽem khòèm Jairo ta ko ma tciièm ncẽe kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'áém koem gha síí cgoa me sa.

42 Cúís cóá sam kò úúa hãa, ncẽe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qàe koe hãa khama.

Eẽm ko Jeso ba gaa koe qõò ka i kò kái khòèan ncorú Me.

43 Gane xg'aeku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoean hòès khòè sa hàna, [a sa a kò wèè gúúan ães kòo kg'õè cgoa, naakan koe xgãá hãa] *qãèkaguès gha ka*, igabas kò táá cúían kaga qãèkaguèa.

44 Si Jesom qãá koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáím c'am qgóó, i ko c'áòan kúúga téé.

45 Me Jeso ba tèè a máá: “Dìína qgóó tea?” témé. Eẽ ne ko wèé ne xoase kam ko Petere ba máá: “Aboè, khòè nea kái ne e, a nxama-nxama Tsia, a ko tcãò Tsi,” témé.

46 Igabam kò Jeso ba máá: “C'ẽe khòèa nea qgóó Tea, xám Ra ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama,” témé.

47 Eẽs ko khòè sa bóò, xài tamas kò hãa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a wèé ne khòè ne cookg'ai koe bìrí Me, dùús domkas qgóó Mea hãa sa, naka si kò ma kúúga qãèkaguè sa hẽéthẽe e.

48 Me bìrí si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòma nea qãèkagu sia, ke tòókuan cgoa qõò,” témé.

⁴⁹ Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ëem khòè ba hàà, còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe guua ba, a bìrì me a máá: “Tsáá xuù sa ncāa x'óó, ke táá xgaa-xgaa-kg'ao ba xhōe-xhōe guu,” témé.

⁵⁰ Igabam kò Jeso ba ãe sam ko kóm ka Jairo ba bìrì a máá: “Táá q'áo guu, kg'amaga méé tsi dtcòm, qãès gha ke,” témé.

⁵¹ Eëm ko Jairom dim x'áém koe tcãà kam kò táá c'ëe khòè ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcãà, Petere ba hëé naka Johane ba hëé naka Jakobo ba hëé, naka cóás ka xõò ba hëé naka xõò sa hëéthëé cúí ga a kò ii.

⁵² Ne kò wèé ne khòè ne kg'ae, a ko cóá sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: “Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'òma hãa ke,” témé.

⁵³ Ne kò wèéa ne kg'ãè Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴ Igabam ko Jeso ba x'òàa sa koe qgóó si, a máá: “Tiri si cóá seè, tãe,” témé.

⁵⁵ I kg'òèa sa kabise, si kúúga tãe, Me Jeso ba máá, c'ëe gúù méés máàè naka tc'òó, témé.

⁵⁶ Khara kò gas ka xõò ga khara kaisase are. Me bìrì khara a, táá méé khara cúí khòè ga dùús kúrúsea sa bìrì guu sa.

9

Jeso ba ko 12 xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Me kò Jeso ba 12 xu tciaa xg'ae a ba a qarian máà xu, wèé dxãwa tc'ëean xu gha xhàiaagu, a wèé tcìan thëé tsoò di i.

² A ba a tsééa tcg'òó xu, síí xu gha Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a xu a tsàako ne khòè ne kg'òèkagu ka.

³ A ba a birí xu a máá: “Táá méé xao qòò xao ko ka cúí gùù ga sèè guu, dqàbi hìim ga igaba, dtcòbè ga igaba, péré ga igaba, mari ga igaba, kana cím di qgáian ga igabaga.

⁴ Eè xao ko tcãàm nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe méé xao hãa naka nxãakg'aiga síí èem x'áé-dxoom koe tcg'oa.

⁵ A ncèè khòèan kò qãèse hààkagu xao o tama ne méé xao nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãè, èe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxãasega gane koe x'ái sa ii,” témé.

⁶ Xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu xgoaba a wèé xu x'áé xu koe qòòa te, a xu a ko qãè tchòàn xгаа-xгаа a ko wèé za ga khòèan kg'òèkagu.

*Herotem dis xháé tc'èe sa
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)*

⁷ Eè ko Galilea dim x'aigam Herote ba wèé zi gùù zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'ãa. C'èe ne khòè nea kò máá, Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba x'ooan koe tèea, témé khama,

⁸ ne ko c'èe ne máá, Elija ba hòòsea, témé, ne ko c'èe ne máá, c'èe xu porofiti xu ncìi x'aè di xu ka c'èe ba x'ooan koe tèea, témé.

⁹ Me Herote máá: “Johane bar kò q'ãe tcúúa hãa, ka ncèe zi gùù zi gam kar ko kóm ba díi baà?” témé. A ba a kò bòò mem gha sa tc'èe.

*Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)*

10 X'áè úú-kg'ao xu kò kabise a hàà wèè zi guù zi ãe xu kò kùrú zi ka bìrí Me. Me sèè xu, xu Gam cgoa cúía síí hãa Betesaida ta ko ma tciièm x'áé-dxoom koe.

11 Ncëes guù sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me qãèse hààkagu ne, a ba a Nqarim di x'aian ka kg'ui cgoa ne, a ãe kò ko kg'òèkagukuan qaa ne qãèkagu.

12 Nxãaskas cáim sa tshoa-tshoa a ko dqòara qòò ka xu kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe hàà a máá: “Khòè ne qòòa q'aakagu, naka ne nxãasega nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hëé naka xhàrà xu koe hëéthëé síí, naka nea síí x'òm-q'ooan hëé naka tc'òoan hëéthëé qaara mááse, cúía hãam qgáim koe ta hãa ke” témé.

13 Igabam kò bìrí xu a máá: “Gaxao c'ëe guùan màà ne naka ne tc'òó,” témé. Xu máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cáim x'àu tsara hëéthëé e, kana méé xae síí khòè ne wèè ne tc'òoan x'ámá máá?” témé.

14 5,000 khama noo xu khòè xu kò ãe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Khòè ne bìrí naka ne wèés xg'aes koe 50 khama noose ntcòó,” témé.

15 Xu gataga hëé, i wèé khòèan ntcòó.

16 Me Jeso ba 5 xu péré xu hëé naka cáim x'àu tsara hëéthëé sèè, a ba a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khóá q'aa, a xгаа-xgaase-kg'ao xu màà a, xu khòè ne q'aa-q'aa máá a.

17 Ne kò wèèa ne ga tc'òó, a ne a xg'ãà, xu ãe kò qaùan xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tcàà, xu cg'òè.

*Petere ba ko Jesom koe nxàese
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Eëm cúise hãa a ko còrè ka xu xгаа-xgaase-kg'ao xu síi cgae Me. Me tềè xu a máá: “Dìi Raà, ta zi ko xg'ae zi méé?” témé.

¹⁹ Xu xọa Me a máá: “C'ěe ne ko máá, Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, témé, ne ko c'ěe ne máá, Elija Tsi i, témé, ne ko c'ěe ne qanega máá, ncíi kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tềea Tsi, témé,” ta xu méé.

²⁰ Me tềè xu a máá: “Kháé xaoa ko gaxao máá, dìi Raà, témé?” Me Petere xọa a máá: “Ncěe kò nqòòkaguèa hãa Tsi Kreste Tsi Nqarim di Tsi i,” témé.

*Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hěé naka x'oos ka hěéthěé kg'ui
(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)*

²¹ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha ncěes gùù sa cúí khòè ga bìrì sa.

²² A ba a máá: “Khòèm dim Cóa ba gha kái zi gùù zi koe xgàrase, a gha khòè ne di xu kaia xu hěé, kaia xu peresiti xu hěé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hěéthěé bóàa xguè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana dim cámi ka x'ooan koe tềe,” tam méé.

²³ Nxãaskam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Ncěè c'ěem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóàa xguise naka baa gam dim xgàu hii ba dcěé, naka xùri Te.

²⁴ Dím wèém ềe gam dis kg'òè sa qgóóa qaria hãa bas gha aaguse cgae, igaba wèém ềe ko Tíi domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si khama.

25 Dùús ka ba gha khòè ba kàbisea mááè, ncèè wèém nqǒó bam kòo hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba dùútsa gùú sa gam di kg'òèan téé-q'oo koe tçg'òó a máà?

26 Díím wèém èe ko Tíí hěé naka Tiri kg'uiian hěéthěé sau-cgaese ba gha thěé Khòèm dim Cóám ka sau-cgaeseè, ãem gha ko Gam di x'áàn koe hěé naka Xòòm di x'áàn koe hěé naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'áàn koe hěéthěé hãase ko hàà ne.

27 Igabar ko tseguan bìrí tu u: Ncèe koe téé-tèe ne ka c'èea ne x'ooan xáma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne ko bóò i hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

*Jesom di bóòse-q'ooa nea ko kàbise a tãá
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)*

28 Eém ko Jeso ba ncèe zi gùú zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cáman qãá q'oo koe Peterea xu, Johanea xu, Jakoboa xu séè, a ba a xàbìm koe qǒò cgoa xu a síí còrè.

29 Eém hãa a ko còrè ka i kò kg'áíá ba kàbise a tãá, i Gam di qgáían kàbise a tçàkose q'úú.

30 Ka tsara ko kúúga cáìn tsara khòè tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hěé naka Elija ba hěéthěé tsara,

31 ncèe kò nqarikg'ai di x'áàn koe qhúí tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hààko ka kg'ui, kháóa cgae ga ko Jerusalema koe kúrúse e.

32 Xu kò Petere ba hěé naka gam ka c'èea tsara hěéthěé xu qarika x'òma cg'áé. Eé xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'áà ba bóò, naka gaa tsara khòè tsara hěéthěé e, èe ko Gam cgoa tēe tsara.

33 Eé tsara ko khòè tsara Jeso ba guu a ko qǒò kam kò Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigàè, tsóágase i gáé qãèa, ncèe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu

nquu-coa xu xae gha tshào, me c'ěe ba Tsari, me c'ěe ba Moshem di, me c'ěe ba Elijam di,” tam méé. (C'úuam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴ Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcãà xu, a sa a gas di sóman cgoa qàbi xu. Eě xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcãà ka xu kò q'áò.

³⁵ Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: “Ncěe ba Tirim Cóá Me e, nxárár tcg'òóa ba, ke komsana Me,” témé.

³⁶ Eěm ko kg'ui ba xg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ncěes gúús cgoa nqoo, a xu a gaa xu cáím xu ka táá cúí khòe ga bìrì dùú sa xu bóò hãa sa.

*Jeso ba ko cóá ba qãèkagu
(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)*

³⁷ Xùrikom cáím kam ko Jeso ba hěé naka xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xàbìm koe guu a kàbise, si kaias xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae.

³⁸ Kam kò gaa x'aè kaga c'ěem khòe ba ěes xg'aes q'oo koe q'au a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsiir ko Tsi tirim cóá ba bóò, nooam cóám ga me e khama.

³⁹ Dxãwa tc'ěean kòò tcãà cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgaè-kg'aikagu me, a kg'árna ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khōá tòm-tom me, a qháése guu me tama.

⁴⁰ Ra kò Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààè,” témé.

⁴¹ Me Jeso ba xọa a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncěe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha

gaxao cgoa hãa a qáò-tcaoa máá tu u? Tsarim cóá ba ncêe koe óá!” témé.

⁴² Cóám ko hàà koe ga i ko dxãwa tc'ëean gómankg'ai koe xàbùà qáú me, a i a qgaè-qgae-kg'ai me. Kam ko nxãaska Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè, a cóá ba qãèkagu, a ba a xòò ba máà me.

⁴³ Ne kò wèè ne khòè ne Nqarim di kaian ka area.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Eë ne wèèa ne qanega ãem Jeso ba kúrúá zi gùù zi wèè zi ka area kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá:

⁴⁴ “Qãèse dxãà tcee ncêer ko bìrí xao o kg'uia ne: Khòèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè,” témé.

⁴⁵ Igaba xu kò ãem ko méé sa táá kóma q'ãa, gaxu koe i kò chómsea, táá xu gha kóma q'ãa a ka khama. A xu a kò ãe kg'uia ne ko dùú sa méé sa tãèan bèe.

Dù ba kaia?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tãe, dìina gaxu xg'aeku koe kaia hãa di sa.

⁴⁷ Igabam kò Jeso ba tcáóa xu q'oo koe xu tc'ëea hãa sa q'anaa, khamam kò cg'árém cóá ba sèè, a Gam qàè koe tòó,

⁴⁸ a ba a bìrí xu a máá: “Dìim wèém ãe ko ncëem cóá ba Tíri cg'òèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíí tc'áró ga qãèse hààkagu. Me ko dìim wèém ãe ko Tíí qãèse hààkagu Te ba ãe tséé Tea ba qãèse hààkagu. Eë gaxao koe kaisase cg'aré ba gaxao ka kaian ga me e khama,” témé.

Eẽ gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna

(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Me Johane x̄oa a máá: “Kaia Tseè, c'ẽem khòè ba xae kò bóò me ko Tsari cg'õèan cgoa dx̄awa tc'ẽean xhàiaagu, xae kò sixae ka c'ẽem tama me e domka gatà hẽéan cara me,” témé.

⁵⁰ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Táá cara me guu, ẽe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna ke,” témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qõò (9:51–19:44)

Samaria dim x'áé ba ko Jeso ba qãèse hààkaguan xgui

⁵¹ Eẽm ko Jeso ba nqarikg'ai koe sèè a úúèm x'aèm ko cúù kam kò bìrìse a Jerusalema koe qõò.

⁵² A ba a tséé-kg'ao xu tc'ãà a tsééa tcg'óó. Xu Samaria ne dim x'áé-coam koe síí tcãà, gùù zi xu gha kg'ónòà máá Me ka.

⁵³ Igaba ne kò gaa koe hãa ne khòè ne táá qãèse hààkagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama.

⁵⁴ Eẽ tsara ko xгаа-xgaase-kg'ao tsara Jakoboa tsara Johanea tsara ncẽes gùù sa bóò ka tsara ko máá: “X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'õo ne sa Tsi ko tc'ẽe?” témé.

⁵⁵ Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a.*

⁵⁶ Xu kò Jeso ba hẽé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hẽéthẽé xu c'ẽem x'áém koe qõò.

* **9:55:** C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncẽe xùri ko kg'uian

úúa: “a máá: “C'úúsea tsao hãa, dùútsa tc'ẽem di tsao ii sa.

56 Khòèm dim Cóa ba hàà tama, hààm gha khòèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm

*Nqoana khòèan Jeso ba ko xùri kg'oana a
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Eẽ xu dàòm q'oo koe hãa a ko qõò kam ko c'ẽem khòè ba bìrí Me a máá: “Eẽ Tsi ko síí qgài wèé koer gha xùri Tsi,” témé.

⁵⁸ Me Jeso ba xõa me a máá: “Círí nea gaan di haéan úúa, i tsarán gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòó tcúúm gha qgài úú tama,” témé.

⁵⁹ Me kò Jeso ba c'ẽem khòè ba bìrí a máá: “Xùri te,” témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: “X'aigaè, kg'aia qãà te nakar síí tirim xõò ba kg'ónò,” témé.

⁶⁰ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Eẽ x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian èe x'óóa hãa kg'ónò, igaba tsáá qõò naka tsia síí Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа,” témé.

⁶¹ Me kò c'ẽem khòè ba gataga máá: “Xùri Tsiir gha, X'aigaè, igaba qãà te nakar kg'aia síí x'áéa te di ne khòè ne x'áè,” témé.

⁶² Me Jeso ba xõa me a máá: “Eẽm tshoa-tshoa a ko xhárà koe gha kabise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama,” témé.

10

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òó

¹ Ncẽe zi gúù zi qãá q'oo koem kò X'aigam Nqari ba 72 xu khòè xu nxárá tcg'òó, a ba a cáàm-cámse tsééa tcg'òó xu, tc'ãà xu gha a ãem ko hàà Gabá qõò xu x'áé-dxoo xu koe hẽé naka qgài zi koe hẽéthẽé qõò ka.

² A ba a bìrí xu a máá: “Tcuùè gha gúùa ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. Ke xao Nqarim

ncēe tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù.

³ Qõò xao. *Igaba bóò*, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa.

⁴ Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sèè guu, naka táá cúí khòè ga dàðan q'oo koe tsgàm guu.

⁵ “Nquum ãe xao ga ko gaam q'oo koe tcãà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: ‘Tòókuan méé i ncēm nquum cgoa hãa,’ témé.

⁶ Tòókuan dim khóm kò gaam nquum q'oo koe x'ãèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hãa. Eèta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kàbise cgae xao o.

⁷ Eēm nquum koe méé xao hãa, naka xaoa wèès tc'òos ãe ne ko máà xao o sa tc'òó naka kg'áà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hãa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qõða te guu.

⁸ “X'áé-dxoom ãe xao ga ko tcãàm koe, ndakam ga igaba, ne ko qãèse sèè xao o ne méé xao ãe ko cookg'aia xao koe tòòès wèé sa kg'ama tc'òó.

⁹ Tsàako ne méé xao kg'õèkagu, naka xaoa khòè ne bìrí naka máá: ‘Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua,’ témé.

¹⁰ Igaba x'áé-dxoom wèém ãe xao ko tcãàm koe ne kò khòè ne qãèse sèè xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcãà naka máá:

¹¹ ‘Gatu dim x'áé-dxoom di tsharà a ncēe nqàrèa xae koe hãa a, xae ko qãè-qãe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua sa,’ témé.

¹² Bìrí xao or ko, xgàrakuan dim cáím kam gha ncēm x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan

hòò.

*X'áé-dxoo xu komsana tama xu
(Mt 11:20-24)*

¹³ “Cg'ãè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ãè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncêe ko gatu koe kúrúèa zi kò Ture hêé naka Sitone hêéthêé koe kúrúèa hãa ne ne ga kò nciise gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáían hãa, a tháúan tçgáùsea hãa.

¹⁴ Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cám ka i gha Ture hêé naka Sitone hêéthêé gatu ka subuse xgàràè, témé.

¹⁵ “A ncêe tsáá ka, Kaperenaume tseè, nqarikg'ai koe tsi gha ghùi a úúè, *ta tsi gáé tc'èea?* Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe.

¹⁶ *Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kç'ao xu bìrí a máá: “Wèém êe ko gaxaoa komsana xao o ba ko Tíía komsana Te, me ko gataga êe ko xguì xao o ba Tíí ga Ra xguì. Me ko êe ko Tíía xguì Te ba êe tsééa óága Tea ba xguì,”* témé.

¹⁷ Xu gaxu khòè xu 72 xu qãè-tcaoase kãbise a máá: “X'aigaè, dxãwa tc'èean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'õèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸ Me xõa xu a máá: “Satana bar kò bóòà me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè.

¹⁹ Bòò, qaria ner máà xaoa, cg'aonan hêé naka xg'árian hêéthêé xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máà xaoa hãa, *dxãwam* gaxao dim cg'õo-kç'aom di qarian wèé xao gha tàà cgoa a. I cuiskaga cúí gúù ga thõò-thõo xaoa hãa tite.

²⁰ Cg'ãè tc'èean ko komsana xao o domka méé xao táá qãè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di

cg'òèa nea nqarikg'ai koe góàèa domka qǎè-tcao,"
témé.

Jeso ba ko Xòò ba qǎè-tcaoa máá

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ëem di qǎè-tcaoan ka cg'oè cgaeèa, a máá: "Dqom̀ Tsir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hěé naka nqǎómkg'ai hěéthěé di Tsi, ncěe zi gúù zi Tsi kò tc'èega ne hěé naka xгаа-xgaasea hãa ne hěéthěé chóm-kg'aia hãa, a Tsi a kò cg'aré ne cóá ne x'ái zia hãa khama. Eè, Aboè, ncěea Tsi kò ma ncàmà hãa ga a khama.

²² "Wèè zi gúù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóám díí ii sa c'úùà hãa, Xòòm oose, kana i cúí khòè ga Xòòm díí ii sa c'úùà hãa, Cóásem oose, naka wèém ãe Cóám ka nxárá tcg'òòèa ba hěéthěé e," témé.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kabise a dxùukg'ai za bìrí xu a máá: "Ts'ees'teekg'aièa ia tcg'áían ãe ko gaxao ko bóò zi gúù zi bóò o,

²⁴ bìrí xao or ko khama, kái porofitian hěé naka x'aiga xu hěéthěéa kò bóò kg'oana ãe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si; a kò kóm kg'oana ãe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si," témé.

Qǎèm khòèm Samaria di ba

²⁵ Me kò gaa x'aè kaga c'ëem x'àè q'ǎa-kg'ao ba tãe a Jeso bam kúrúa bóò kg'oana khama máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrú a chòò tamas kg'òè sa hòò?" témé.

²⁶ Me Jeso ba tãe me a máá: "Dùú sa *Moshem di* x'áèan koe góàèa? Nta tsi ko ma kóma q'ǎa a?" témé.

27 Me gaam khòè ba x̣o Me a máá:
 “X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi
 wèé tcáóá tsi cgoa hěé,
 naka wèé kg'õèa tsi cgoa hěé,
 naka wèé qaria tsi cgoa hěé,
 naka wèé tc'ěea tsi cgoa hěéthěé
 ncàm,
 naka tsia gataga thěé
 ě tsi ma ncàm̃sea hãa khamaga ma
 tsáa ka c'ěe ba
 ncàm̃,”
 témé.

28 Me bìrí me a máá: “Qãèse tsi x̣oara hãa. Kúru
 ncěe gúua ne naka tsia gha kg'õèan hòò,” témé.

29 Igabam kò gabá tchànóm iise bóòè kg'oana
 khamam kò Jeso ba tēè a máá: “Kháé tíi ka c'ěe ba
 dìi ba?” témé.

30 Me Jeso ba x̣o me a máá: “C'ěem khòè ba kò
 Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qõò, a ba a kò
 ts'ãà-kg'ao xu cgoa qõòa xg'ae, xu qgáía ba xhùu
 me, a xg'áma cg'õos q'oo koe xg'ám me, a xu a guu
 me a qõò.

31 “I kò kúrũse me c'ěem peresiti ba c'úuase ko
 gaam dàòm cgoa hàà. Eẽm ko gaam khòè ba bóò
 kam kò nxãa a c'ěe xòèan dàòm dìi sèè a nqáé.

32 “Me kò gatà thěé tempelem koe ko hùim khòè
 ba* gaam qgáim koe hàà, a ěem ko gaam khòè ba
 bóò ka gaam caum cúim cgoaga nxãa a c'ěem xòèm
 dàòm dìi ba sèè a nqáé.

* **10:32:** *Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs òim khòè ba” témé.*

³³ “Igabam kò Samaria dim khòèm c'èe ba gaam dàòm ga ba sèe a ko qǒò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A ãem ko bóò me ka thǒò-xama máá me,

³⁴ a ba a síí cgae me a gaa zi chìbi zi nxúian hěé naka gǒéan hěéthěé ka ntcāá cgae a tcám zi, a ba a gam dim donghim koe qábìkagu me, a cg'áè-nquum koe úú me, a ba a síí gaa koe q'ǒé me.

³⁵ “Eě i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òó a cg'áè-nquu-kg'ao ba máà, a máá: ‘Q'ǒé me, kháóar ko síí kàbise ner gha wèé gúùan ãe tsi tsééa máá mea koe hàà suruta tsi ke,’ témé.”

³⁶ Me Jeso ba tēè me a máá: “Ts'āà-kg'ao xu ka xg'ámmeam khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'èe? Gam ka c'èem iise sèe mea ba ndaka baa?” témé.

³⁷ Me máá: “Eě thǒò-xama máá mea me e,” témé.

Kam ko Jeso ba bìrí me a máá: “Qǒò naka tsia síí gatà hěé thěé,” témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

³⁸ Jeso ba hěé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěéa ko dàòm koe hàna a ko qǒò kam kò c'èem x'áé-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko ma tciìès khòè sa gas dim nquum koe qāèse hààkagu Me.

³⁹ Mareta sa kò qǒe sa úúa Maria ta ko ma tciìè sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcōóa-ntcōe, a ko Gam di zi xgaa-xgaa zi komsana.

⁴⁰ Igabagas kò Mareta sa káí tsééan ka xáèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: “X'aigaè, tíí qǒes ka Tsi gáé c'èe gúù méé ta ga hãa? Guu tes ko rà ko cúísega tsééa máá tu u ka. Bìrí si nakas hàà hùì te,” témé.

41 Me X'aigam *Nqari* ba x_oa si a máá: “Maretaè, Maretaè, kái zi gúù zi ka si ko tc'ěe-tc'ěese a ko xhõe-xhõese,

42 igabas ko cúis gúù sa qaase, si Maria sa qãès gúù sa nxárá tcg'òóa máásea hãa, si ncêes gúù sa gas koe séèa kabiè tite,” témé.

11

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ C'ěem cárm kam kò Jeso ba c'ěem qgáim koe hãa a ko còrè. Eěm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ka c'ěe ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, ěem ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma,” témé.

² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Còrè xao kò ne méé xao máá:

‘Sita ka Xõò Tseè,
Tsari cg'òèan méé i dqom̃mè.

Tsari x'aian méé i hàà.

³ Sita dis tc'òos wèé cárm di sa wèé cárm ka máà ta a.

⁴ Naka qgóóa máá ta a chìbia ta, sita igaba ta ko wèém

ěe sita koe chìbian kúrúa hãa ba qgóóa máá ke.

Naka Tsia táá kúrúa bóokuan koe tcèèa úú ta a guu,’
témé,” tam méé.

⁵ Me gaa koe guus ka Jeso ba bìrí xu a máá: “C'ěem-kg'ám kam gaxao ka c'ěe ba tcárà ba úúa, a ba a ntcùú nqàè ka sí cgae me, a bìrí me a máá: “Tíí tcáràè, nqoana xu péré xu cgóbè te,

⁶ tí tcáràm dàò koe hàna ba ncãa hàà cgae te, ra cúí gúù ga úú tama máà mer gham tc'óó o ke,' témé.

⁷ Me nxãaska ãe nquum q'oo koe hàna ba xoa a máá: 'Táá xhõekagu te guu, nquu-kg'ám ba tcëekg'amsea, ra x'ómà cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tãe naka máà tsi xua hãa tite ke,' témé.

⁸ Bìrí xao or ko, tãem gha a tcg'òó xu, gam dim tcàrà me e domka. Nxãa tama ko ii nem gha tãe a ãem dtcàràèa hãa sa kúrú, *gam dim tcàrà ba* kò saucgae tamase téé-kg'am me a dtcàrà me si khama.

⁹ "Ra ko bìrí tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, *nquu-kg'ám ba* tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke.

¹⁰ Dìím wèém ãe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém ãe ko qaa ba hòò, me gha wèém ãe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹ "Ndakam xõò ba gha gam dim cóám kòò x'aù ba dtcàrà me ne, x'aùm téé-q'oo koe cg'ao ba máà me?"

¹² Kana xg'árì ba máà me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? *Kàà me e.*

¹³ A ncëè gatu ncëe cg'ãè tc'ëe ii tu kò qãè aban gatu di cóán máà q'ana hãa ne ba gha nxãaska *gatá ka* Xõòm nqarikg'ai di ba ãe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase Tcom-tcomsam Tc'ëe ba máà?" tam ma tãè.

*Jeso ba ko dxãwa tc'ëean ka kg'ui
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

¹⁴ Jeso ba kò nqóbóm khóèm koe dxãwa tc'ëean xhàiaagu. Eë i ko dxãwa tc'ëean tcg'oa kam kò gaam

khòem ãe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are.

15 Igaba ne kò c'ãe ne máá: “Dxãwa tc'ãean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxãwa tc'ãean xhàiaigu,” témé.

16 Ne c'ãe ne qgóó Me ne gha qgálan qaa ka dtcàrà Me, *are-aresas* x'áís nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa.

17 Jeso ba kò gane di tc'ãean q'ana khamam kò bìrí ne a máá: “Eã q'aara hãas x'ais wèé sa gha kaà, me ãe q'aa-q'aasea hãam x'áé ba gaicara hãa tite.

18 A ncèè satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxãaska ntama x'aian hãa? Ncèè gatu ko máá, Belesebule ba qarian máà Tea ra ko dxãwa tc'ãean gaan cgoa xhàiaigu, témé ne.

19 A ncèè Tíí kòo Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'ãean xhàiaigu, ne ia ko gatu di khóèan dìím cgoa xhàiaigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne x'ái, ãe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa.

20 Igaba ncèè Tíí kò ko dxãwa tc'ãean Nqarim dim tshàum cgoa xhàiaigu, nes ko nxãa sa x'ái, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

21 “Ncèè qarim khóèem ncõo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di gúúan qãè qgái koe hãa.

22 Igaba qarian ka tàà meam kái zi ncõo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'ãà me nem ko tàà me, a gam di zi ncõo gàba zi ãem kò dtcãàsea hãa zi xhùu me, a ba a ãem ko sèé cgae mea zi gúù zi q'aa-q'aa.

23 Eã Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga ãem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai q'aa.

*Dxãwa tc'ëean di kabisea ne
(Mt 12:43-45)*

²⁴ “Eë i ko dxãwa tc'ëean khòem koe tcg'oa ne i ko c'òòà qgálan koe qõò, a sãa i gha qgálan qaa, a ncëè hòò o tama i kò hãa ne i ko nxãaska bìrìse a máá: ‘Tirim nquum ãer guua hãam koer gha kabise,’ témé,

²⁵ a ãe i kò hàà nquu ba bóò me káà gùù ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qãèse kg'ónòèa,

²⁶ ne i ko nxãaska qõò a síí 7 tc'ëean sèè a hàà cgoa, gaan nqáéase cg'ãè e, i hàà tcãà a i a gaa koe x'ãè. Si ãem khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'ãè kg'aiaka dis ka,” tam méé.

Tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua ne

²⁷ Eëm ko Jeso ba ncëeta mééa xg'ara kas ko khòè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba bìrì a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa saa khòès ãe ábà Tsia sa, naka bîlan ãe Tsi coma hãa hëéthéè e,” témé.

²⁸ Me Jeso ba xõa si a máá: “Tseegukaga, igaba ãe Nqarim di kg'uian ko kóm a ko ãe i ko méé khama hëé nea kaisase ts'ee-ts'eekg'aièa ne ne e,” témé.

*Cg'ãè caus qhàò sa ko x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42)*

²⁹ Eë zi ko khòè ne di zi xg'ae zi càùse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: “Ncëes qhàò sa cg'ãè cau si i, a ko are-aresas x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúís oose.

³⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma Ninefe di ne khòè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khòem dim Cóa ba ma ncëes qhàòs koe x'ái sa ii khama.

³¹ X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cáim ka ncēes qhàòs di khóèan cgoa tēe a téé, a gha chìbi-chibi a xgàra si, nqõóm chõò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ēegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia hãa ba ncēeska ncēe koe hàna.

³² Xgàrakuan dim cáim ka xu gha khòè xu Ninefe di xu tēe a téé, a gha ncēes qhàò sa chìbi-chibi a xgàra. Jonam di xгаа-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chìbian koe tcóóse khama. Me ncēeska Jonam ka kaia hãa ba ncēe koe hàna," tam méé.

*Cgáé-q'oom dis x'áa sa
(Mt 5:15; 6:22-23)*

³³ A ba a máá: "X'áa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba káà me e, kana gàbas ka nqãaka tòò si ba, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ne gha nxãasega ēe ko nquum q'oo koe tcàà ne x'áàn hòò.

³⁴ Tsarim tcgáim ba tsarim tc'áróm dim x'áa me e. Tsarim tcgáim kò qãè e, nem wèém tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa.

³⁵ Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáá koe hàna x'áàn táá ntcùú sa ii guu.

³⁶ Khama nxãaska ncēè wèé cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oè cgaea, i cúí xòèa tsi ga ntcùús q'oo koe hãa tama, nem wèém cgáé-q'oo ba x'áàn úúa, ncēes ko ma x'áa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áa khamaga ma," tam méé.

*Jeso ba ko Farasai xu hēè naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēè dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

37 Eëm ko Jeso ba kg'uia xg'ara kam ko c'ëem Farasai ba dtcàrà Me, síím gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcãà a síí tafolem koe ntcóó cgoa me, tc'óó cgoa mem gha ka.

38 Igaba ëem ko Farasai ba bóòà q'ãa, Jesom ko xg'aà tshàu tamase tc'óó sa kam kò are.

39 Me X'aigam Jeso ba bìrí me a máá: “Gaxao Farasai xao ko kubi zi hëé naka gàba zi hëéthëé zi ka qãá zi xg'aà, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hëé naka cg'ãè cauan hëéthëé ka cg'oè cgaeèa.

40 Gaxao káà tc'ëe xaoè, ëe qãá sa kúrúa ba gáé gam q'ooa sa thëé kúrúa hãam tama baà?

41 Igaba dùús wëés gãbas q'oo koe hàna sa ëe dxàua ne khòe ne máà, naka xaoa gha nxãasega tchàa za hëé naka q'oo za hëéthëé q'ano ii.

42 “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'óoan ko xg'ãò-xg'ão zi gúù zi* koe cúís tshàu-q'oos dian tcg'óó a máà khama, wèé zi tc'óo-kg'ám zi xhàrà di zi koe hëéthëé e. Igabaga xao ko Gam di qãèse qgóókuan hëé naka ncàmkuan hëéthëé nxorè. Qaase i ko, ncëe sara gúù sara cgáé sara xao ga kò kúrúa hãa sa, igaba méé xao táá c'ëe zi nxorè guu.

43 “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcóó-q'oo zi ncàmà hãa, naka x'ámágu di zi qgài zi koe tsgámku sa hëéthëé e.

44 “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, x'áíse tama zi tc'ám zi khama xao ii, ncëe khòean ko kg'ama

* **11:42:** *tc'óoan ko xg'ãò-xg'ão zi gúù zi* - Gerika sa ko càmm hii-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama sara.

tc'amkg'aia zi koe, bóòà q'ãa zi tamase gãá zi," tam méé.

45 Me kò x'áè q'ãa-kg'aom c'ëe ba xòà Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee, ãeta Tsi kò méé ne Tsi ko sixae igaba cóè xae e thëé," témé.

46 Me Jeso ba xòà me a máá: "Gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao igaba: Haò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, qómse xao ko khóèan qóm gúuan dcëékagu, igaba xao gaxao cúim tshàum gaxao dim kaga qgóó o tama.

47 Haò, cg'ãè i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'ám zi koe tu kò dqòm cgoaè xu gha zi gúù zi tshàoa tòó, ncëe gatu ka tsgõose ga xu ka cg'õoèa xu.

48 Ncëes gúù sa xao ko nxàea tseegukagu, gaxao ka tsgõose ga xu kúrúá hãa tsééa ne. Porofiti xu xu kò cg'õo khama, xao kò gaxu di tc'áman tshào.

49 Ncëes gúùs domkam kò Nqari ba Gam di tc'ëegan koe máá: "Porofiti xu hëé naka x'áè úú-kg'ao xu hëéthëér gha gane koe tsééa úú, ne gha c'ëe-kg'ááa xu cg'õo, a c'ëea xu xgàra.

50 Gaa domkas gha ncëes qhàò sa nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcãàguèa c'áòan wèé xu porofiti xu di xòara máá,

51 Abelem di c'áòan koe guu a sí Sakariam dian koe tcãà. Sakariam ncëe kò altara ba hëé naka còrè-nquu ba hëéthëé xg'aeku koe cg'õoè ba. Eè, bìrí tu ur ko, qhàòs ncëe sa gha wééan ncëe ga xòara máá.

52 "Haò, cg'ãè i gha ii gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao koe, q'ãan di tc'ëean dim xgobekg'am ba xao séèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcãà, a xao a kò ãe ko tcãà ne xgàè-kg'am," tam méé.

⁵³ Eẽm ko Jeso ba ãem qgáim koe tcg'oa a ko qõò ka xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hẽé naka Farasai xu hẽéthẽé xu tshoa-tshoa a xgáèa tòó Me, a kái zi tẽè-kg'ám zi qaa tcáo Me ko zi tẽè Me,

⁵⁴ Nxãasegam gha tshúù gúùan kg'ui xu chìbi-chibi Me ka.

12

Jeso ba ko khòè ne q'ãa-q'ãa Farasai xu ka (Mt 10:26-27)

¹ Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcámns khòè ne di sa xg'aea hãa, ne kò xáèkua hãa i kòm ga káa a, kam kò *Jeso ba* Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa tc'ãa a tshoa-tshoa a máa: “Farasai xu di péré gãé-gãean koe méé xao q'õése hãa, ncẽe qãè khòèan khama ko ma kúrúse igaba cg'ãè cau xu.

² Wèés gúùs ãe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchòàs ãe chómsea hãa sa q'ãase.

³ Eẽ xao ko ntcùúan q'oo koe kg'ui sa gha x'ààn q'oo koe kómse, si gha gataga ãe xao kòo nquuan q'oo koe c'am sa thẽé nquuan tcòbe koe nxãese.

Q'àdè gha ba (Mt 10:28-31)

⁴ “Tíi ka c'èea tuè, bìrí tu ur ko, a ko máa: Táa *khòè ne* ãe ko tc'áró ba cg'õo, a ne a gaa koe guus ka kúrú ne gha gúù úú tama ne q'àò guu.

⁵ Igabar gha bìrí tu u dìí ba méé tu q'àò sa: *Nqarim* ãem kòo cg'õoa xg'ara ne ko chõò tamas c'ees dxãwam dis koe xaoa úú di qarian úúa hãa ba méé tu q'àò. Eè, bìrí tu ur ko, q'àò Me méé tu!

⁶ A 5 tsará zia gáé mari-coa tsara cgoa x'ámáguè tama? Igabas cúis ga sa Nqarim ka c'urùèa hãa tite.

⁷ I gataga wèè c'òòan tcúúá tu di ga nxáráèa. Ke táá q'áò guu, kái zi tsará zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàea tcg'òóse sa hěé naka Krete ba xõase sa hěéthěé e

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Bìrí tu ur ko a ko máá: Dìím wèém ěe gha khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóa ba thěé Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'òó.

⁹ Igaba dìím wèém ěe gha khòè ne cookg'ai koe xõase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xõaseè.

¹⁰ Me gha wèém khòèm ěe ko Khòèm dim Cóm ka cg'ãèse kg'ui ba qgóóa mááè, igaba ěe gha Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'ãè kg'uian kg'ui ba cuiskaga qgóóa mááèa hãa tite.

¹¹ “Igaba ěe ne kòo còrè-nquu xu koe hěé naka x'áèan di xu kaia xu koe hěé naka tc'ãà-cookg'ai xu koe hěéthěé xõara máásean ka tcãà tu u, ne méé tu táá káise tc'ẽe-tc'ẽese guu, dùú sa tu gha nxàe sa, kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncẽem x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàè ke,

¹² Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba gha ěem x'aèm ka xgaa-xgaa tu u, dùú sa méé tu nxàe sa ke,” tam méé.

Qguàm khòèm kàà tc'ẽem dis sere-sere sa

¹³ C'ẽem khòè ba kò ěes xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba bìrí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tíí kíím cgoa kg'ui nakam sitsam ka xõòm x'óóa guua zi gúú zi tíí cgoa q'aa-q'aaku,” témé.

14 Igabam kò Jeso ba xɔa me a máá: “Khòè tseè, dìi na qarian máà Tea, gùù ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?” témé.

15 Me *Jeso ba* bìrí ne a máá: “Bòò naka tua chiiquan koe q'òése, khòèm dis kg'òè sa gùù zi kái zi ìem kàoa hãa zi koe hãa tama ke,” témé.

16 A ba a ncêes sere-sere sa bìrí ne a máá: “C'èem khòèm qguùà kò hãa ba xg'ao hàna, gam òim xhàrànm kòo kái tc'òoan kúrú ba.

17 Me tcáóa ba koe tēese a máá: ‘Dùú ra gha kúrú? C'èe qgài gar úú tama ka, tiri tc'òoa ner gha tòóa mááse e,’ témé.

18 Kam ko máá: ‘Ncêea ra gha hēé ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kobe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cāan hēé naka tiri zi gùù zi c'èe zi hēéthēé gaa koe tòó.

19 Ra gha *nxãaska* bìríse a máá: ‘Qàè zi gùù zi wèè zi ìer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òèkagu te zi. A ra a gha kg'òè sa thamkase sèè, a gha tc'óó a kg'áà, a ra a qãè-tcaoa mááse,’ témé.

20 Igabagam ko Nqari ba bìrí me a máá: ‘Tsáá khòè tsi kàà tc'èe tseè, ncêem ntcùúm ka tsi gha kg'òèa tsi sèè cgaeè, ka zia gha *nxãaska* èe tsi kúrúa máásea hãa zi gùù zi dìin di ii?’ témé.

21 Ncêea i gha ii ga a, òim wèém èe ko x'aia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguù tama,” tam *Jeso ba* méé.

*Káise tc'èe-tc'èese sa
(Mt 6:25-34)*

22 Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Gaa domkar ko bìrí xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'èe-tc'èese guu, dùú xao gha tc'óó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe

hãa sa. Kg'õè sa tc'õoan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáían ka cgáé me e ke.

²³ Kg'õè sa tc'õoan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáían ka kaisase cgáé me e.

²⁴ Hõaran bóò, xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a tc'õoan i gha tòóa mááse nquuan úú tama, gabàm ko Nqari ba xárò o. Tu gatu tsaràn ka kaisase cgáé tu u.

²⁵ A gatu ka c'ëem dìi ba gha kg'õèa ba di cáman koe káise tc'ëe-tc'ëesean ka cáím ba càù?

²⁶ Ncëes gúùs cg'árés kúrú kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxãaska dùúska c'ëe zi ka káise tc'ëe-tc'ëesea máá?

²⁷ Bóò, nta zi qãáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsom sa; tséé tama zi hãa, a zi a gataga qgáían qgãéa mááse tama. Igabar ko bìrí tu u, *x'aigam* Solomonem ga ba kò gam di x'aian wèé koe ga ncëe zi x'aa zi ka c'ëea zi khama ma hãa tama.

²⁸ A ncëe Nqarim kòo qãáka di dcãan ncëe ko ncëe cáím ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcãàè, nxãan ncëeta ma hãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatusa hãakagu tu u, oo, gatu ncëe cg'aré dtcòman úúa tuè?

²⁹ “Ke tu táá dùú sa tu gha tc'õó kana kg'áa sa qaa guu, naka káise tc'ëe-tc'ëese guu.

³⁰ Tãá zi qhàò zi di nea ko wèé gúùan ncëe ga qaa, Me gatu ka Xòòm ga ba ncëe gúùan tu ko qaa sa q'ana hãa.

³¹ Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncëe zi gúù zi wèé zi thëé mààè.

*Nqarig'ai di qguàa ne
(Mt 6:19-21)*

³² “Ghùu-coa tuè, táá tu q'áo guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xòò ba, Me gha ntcóó-q'ooan máà tu u ke.

³³ Eẽ tu úúa hãa zi tu x'ámágu, naka tua gazi di marian dxàua ne khòè ne máà. Cg'ãa-cg'anase tama qgóán tu kúrúa mááse, *naka* nqarikg'ai di qguùn ncêe kaà tite *cgoa*, cúí ts'ãà-kg'ao kaga cúú-cuuse cgaeè tite e kana tcg'ãàn kaga tc'óòè tite e.

³⁴ Eẽ tsari qguùn hãa koe i gha gataga thêé tsari tcáoan hãa khama.

Kókòà hãa xu qãà xu

³⁵ “Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áà-x'aa-kg'ai cgoa di gúúan ko k̄aru.

³⁶ Gane ka q'òòse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, séékuan dis k̄òès koe kò q̄òà hãa ba. Eẽm ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúúga xgobekg'ama máá me ne.

³⁷ Eẽ xu qãà xu, ncêe gaxu ka q'òòsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòà hãa xu ka i gha kaisase cgáé ii. Tseegukar ko bìrí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòò xu, a tsééa máá xu.

³⁸ Eẽ gaxu ka q'òòsem kòò ntcúú ka hàà kana ntcúú nqáè ka igaba gha kókòà hãa xu qãà xua ts'ee-ts'eekg'aièa.

³⁹ Igaba méé xao ncêe sa q'ana hãa: Ncèè nquu ba kàoa hãam khòèm kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcãà sa, nem ga kò táá gam dim nquu ba guu me khòàèa hãa.

⁴⁰ Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khòèm dim Cóá ba gha tcom tama tu hãam cáám ka hàà cgae tu u ke,” tam méé.

*Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam q̃à ba
(Mt 24:45-51)*

⁴¹ Petere ba kò máá: “X'aigaè, ncēes sere-seres ncēe Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèém khòèm cgoa kg'ui?” témé.

⁴² Me X'aigam *Jeso* ba x̃a me a máá: “Kháé dìi ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'ēegam q̃à baa? Ncēe gam ka q'òòsem gha nquua ba di qarian máà ba, me q̃àe x'aè ka gaxu di tc'òoan máà xu ba.

⁴³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa ãem q̃à ba, ncēe gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hēé ba.

⁴⁴ Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: wèè zi gùù zi ãem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòó.

⁴⁵ Igabaga ncēè ãem q̃àm ko tcáóa ba q'oo koe bìríse a máá: ‘Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,’ témé, a ba a tshoa-tshoa a c'ēe ne q̃à ne xg'ámku cgoa, a tc'òó a kg'áa a tshoa-tshoa a nqàre,

⁴⁶ nem gha ãem q̃àm ka q'òòse ba tcom tamam hãam cárm ka hàà, c'úùam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a ãe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me.

⁴⁷ “Q̃àm ãe gam ka q'òòsem ko qaa sa q'ana hãa, igaba kg'ónòse naka kúrú si tama ba gha kái *tsaman* xg'ámmè.

⁴⁸ Igaba ãem kúrú hãas domkam ko xgàràe sa c'úùam hãam q̃à ba gha cg'orò *tsaman* xg'ámmè. Wèém ãe káían máàeam koe i gha káían qaaè, ãe kaisase káían máàeam koe i gha gataga kaisase káían qaaè.

*Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá
(Mt 10:34-36)*

49 “Nqõómkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káise ncàmaa, nxãakamaga i ga kò karukaguèa sa!

50 Tcguù-tcguuku sa hàna tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgóòèa si gha nxãakg'aiga síí xg'ara.

51 Nqõómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Bìrí tu ur ko: nxãas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óaga.

52 Ncèe koe guus ka ne gha 5 ne khòè ne cúím x'áém di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kómku, i cáman táá nqoanan cgoa kómku.

53 Q'aa-q'aaè ne gha, me xòò ba cóám cgoa táá kómku, me cóá ba xòòm cgoa táá kómku, si xòò sa cóás cgoa táá kómku, si cóá sa gaas ka xòòs cgoa táá kómku, si c'uì sa c'uìse-coas cgoa táá kómku, si c'uìse-coa sa c'uìses cgoa táá kómku,” tam méé.

*X'aèm di zi x'ái zi
(Mt 16:2-3)*

54 A ba a xg'ae zi bìrí a máá: “Túú-c'òò sa tu kò bóò si ko cáms ko tcãà xèè za guu a ko qaò ne tu ko kúúga máá: ‘Tuu i ko sene,’ témé, i gataga ii.

55 Dtcèè xèè za guuam tc'ãá ba tu kòò bóò ne, tu ko máá: ‘Sene i gha kaisase kùrusa a,’ témé, i gataga ii.

56 Gatú khòè tu qãè khòèan khama ko ma kúrusé tuè! Nqõómkg'ai hèé naka nqarikg'ai hèéthèé koe gha kúrusé zi gúù zi nxàè tu q'ana hãa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàèan c'úùà hãa?

*Tsarim chibi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe
dtcòmkuane
(Mt 5:25-26)*

57 “Dùús domka tu cúíaga bóòà tcg'òòá mááse tama qãè gúùan kúrúè gha a?

58 Eë ko chibi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèé qaria tsi kúrú naka tsao xg'aen ntcõó naka ães chibi sa nxàe nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hãa a xgàrakuan dis qhàis koe sí ta ga hãase chõò. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãàè.

59 Bìrí tsir ko a ko máá: Cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga sí ãe qatua hãam mari-coa ba suruta,” tam méé.

13

Chìbian koe tcóósea ne

1 Gaa x'aè ka ne kò c'ãe ne khóè ne gaa koe hàna, ncãe kò Jeso ba Galilea di ne khóè ne ka bìrí ne, ncãem kò Pilato cg'õoa hãa ne, ãe ne kò ko dàòamááku zi kúrú x'aè ka.

2 Me Jeso ba xõa ne a máá: “Gatu ko bóò ka nea kò ncãe ne Galilea ne, wèé ne Galilea ne c'ãe ne ka tshúù ne chibi-kg'ao nea, ncãeta ne kò ma xgàrase ka?

3 Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè.

4 Kana tua ko ntama ma tc'ãe 18 ne khóè ne ncãe kò Siloame koe qáòm nxõá nquum ka cg'áé cgaèè ne ka, a cg'õòè ne, gatu ko bóò ka nea kò wèé khóèan ãe Jerusalema koe x'ãèa hãa ka chìbiga nea?

5 Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè,” tam méé.

Hìis tc'áróan kúrú tama sa

⁶ Jeso ba kò nxãaska ncêes sere-seres ka bìrí ne a máá: “Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hì sa úúa, gam òm kg'om xháràm q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò sí ko tc'áróa sa qaa, igabam ko táá cúían ga hòò.

⁷ Me nxãaska khòèm gam òm xhàrà ba ko kòre ba bìrí a máá: ‘Bòò, nqoana xu kuri xu ra úúa a ko ncêe koe hàà a ko hàà ncêes hìis faia dis di tc'áróan qaa, igabagar cúían ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òò sí! Kg'amagas téé a ko gómán tséékagu ke!’ témé.

⁸ Igabam kò khòè ba xoa a máá: ‘Tíí q'òòè, guu si gaicara cúím kuri ba nakar tshào qaò si naka c'aruan máà si.

⁹ Ncêeko hààm kurim kas kò tc'áró kúrú ne i gha qãè e, igabagas kò kúrú u tama ne tsi gha nxãaska xg'aoa tcg'òò sí,’ témé.”

Jeso ba ko Sabata òm cáím ka khòè sa qãèkagu

¹⁰ Sabata òm cáím kam kò Jeso ba hãa a ko c'ēm còrè-nquum koe xgaa-xgaa.

¹¹ Igabagas ko gaa koe khòè sa hàna, 18 kurian ko dxãwa tc'ēan ka nqarakaguèa hãa sa, a sa a kò qhúùsea, a cg'árés kaga tchoanàse tama.

¹² Eēm ko Jeso ba bòò si kam kò Gam koe tciia óá si a máá: “Khòè seè, tcìia si koe si kgoaraèa,” témé.

¹³ A ba tshàua ba tòó cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqòm.

¹⁴ Jesom ko Sabata di cáím ka kg'òèkagus gúùs domkam kò còrè-nquum òm tc'ãà-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòè ne bìrí a máá: “6 cáíma ne hàna khòèan ga tséé e, ke méé ne gaa cáíman ka hàà naka nea hàà kg'òèkaguse, Sabata òm cáím ka tamase,” témé.

15 Me kò X'aigam *Jeso* ba xɔa me a máá: “Gatu qǎè khóèan khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ēm ga ba gáé cuiskaga Sabata dim cárn ka gam dis ghòè sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hãa naka chùia úú me naka síí kg'áàkagu mea hãa tite?

16 Ka sa gáé ga ncēes khóès Abrahamam ka cóáses, ncēe kò ncēeta noo kurian 18 sèè a satanam ka qáèèa hãa sa, Sabata dim cárn ka táá kgoaraè ēe kò qáé sia hãas gúùs koe?” tam méé.

17 Eēm ko ncēes gúù sa nxàe ka i kò Gam di ntcoe-kg'aoan saucgae, igabas kò wèés xg'ae ēe sa wèé zì gúù zi cgáé zi ēem kúrúá hãa zi qǎè-tcaoa máá.

*Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

18 Me *Jeso* ba tèè *ne* a máá: “Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxárá xg'ae e?

19 *Mosetara dis hìis* dim cgùrim khama i ii, ncēm kò khòè ba sèè a gam dim xháràm koe xhàrà ba. Me tsòm a ba a hìi sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsaràn hàà gaas *hìis* di nxãan koe nquuan kúrú,” témé.

*Péré gǎé-gǎean dis sere-sere sa
(Mt 13:33)*

20 Me gaicara tèè a máá: “Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxárá xg'ae?

21 Péré gǎé-gǎean khama i ii, ncēes ko dxàes khòè sa sèè a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèés pérés koe tséé, si gǎe e,” tam méé.

*Cg'árém nquu-kg'ám ba
(Mt 7:13-14, 21-23)*

22 Eëm kò Jeso ba Jerusalema koe qõò kam kò x'áé-dxoo xu hêé naka x'áé-coa xu koe hêéthêé tcãà, a ba a ãem ko ma qõò khama ma xгаа-xгаа.

23 C'ãem khòè ba kò tèè Me a máá: "X'aigaè, a cg'orò ne khòè ne cúí ne ko hàà kgoaraè?" témé.

Me bìrí ne a máá:

24 "Wèé qaria tsi ga tséékagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tcãà. Bìrí tu ur ko a ko máá: kái nea gha tcãà ne gha sa tc'èe igaba ne gha tààè.

25 Eëm ko nquu-kg'ao ba tèe a ko nquu-kg'ám ba tcèekg'am x'aè ka tu gha tchàa za hãa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: 'X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,' témé, igabam gha xõa tu u a máá: 'C'ùù tua raa ke tu tíí koe tcg'oa, gatu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè!' témé.

26 Tu gha tshoa-tshoa a máá: 'Tsáá cgoa ta kò ko tc'õò a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga thèé xгаа-xгаа,' témé.

27 Igabagam gha xõa a máá: 'C'ùù tua ra hãa, a guua tu hãa qgái ga c'ùù, ke tu tíí koe tcg'oa, gatu wèè tu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè,' témé.

28 Abrahama ba hêé, Isaka ba hêé, naka Jakobe ba hêé, naka wèè porofitian Nqarim di x'aian koe hàna hêéthêé tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa hêé nakas gãò xõó sa hêéthêé hãa, igabaga tu gha gatu tchàa za xaoa tcg'òòèa hãa.

29 Igaba ne gha khòè ne cáms ko tcg'oa xòè koe guu, ne c'èe ne cáms ko tcheè xòè koe guu, ne c'èe ne c'èe xòèan nqõóm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntcõó.

30 Igabaga méé tu q'ãa, c'èe ne ãe kháóka kò hãa nea gha tc'ãà di ne ii, ne gha c'èe ne ãe tc'ãà di kò ii

ne kháóka di ne ii,” tam méé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá
(Mt 23:37-39)

³¹ Eëm x'aèm ka xu kò c'ěe xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a bìrí Me a máá: “Ncěem qgài ba tcg'oara guu naka Tsia c'ěe za qõò, Herote ba cg'õo Tsi kg'oana ke,” témé.

³² Me Jeso ba xõa xu a máá: “Qõò naka síí ěem círí ba bìrí naka máá: ‘Dxāwa tc'ěea ner ko xhàiaḡu, a Ra a ko khòè ne ncěem cáím ka hěé naka q'uu òim cáím ka hěéthěé qāèkagu, a Ra a gha Tiri tsééan nqoana òim cáím ka xg'ara-xg'ara,’ témé.

³³ Gatà i ii igaba méér dàòà te koe hãa ncěem cáím ka hěé, q'uu òim cáím ka hěé, naka q'uu òim cáím qāá q'oo òim cáím ka hěéthěé e. Porofitim ga Jerusalema ka tchàa za cg'õòè sa qāè tama khama.

³⁴ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'õo tsi, a ěe tsáá koe i kò tsééa óáèa hãa ne ko nxõán cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'ěea hãa, tsari cóá ner ga cúí koe xg'ae-xg'aea hãa sa, ěes ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'ěe e tama.

³⁵ Q'ãa méé tu, Nqari ba gha Gam òim nquu ba guua máá tu u sa. Bìrí tu ur ko, gaicara tu bòò Tea hãa tite a tu a gha nxāakg'aiga máá: ‘Eẽ ko X'aigam òim cg'õèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'eekg'aièa hãa,’ témé,” tam méé.

14

Jeso ba Farasaim x'áé koe

¹ C'ëem cárn Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'ãà-cookg'aim x'áé koe hàna, a ko tc'õó, ka ne kò khòè ne *qãése* bóò Me.

² Me kò kúúga x'õàa ba hěé naka c'õáa ba hěéthěé kò gãéa hãam khòè ba Jesom koe hàà.

³ Me kò Jeso ba x'áè q'ãa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé tēè a máá: “Sabata dim cárn ka khòèan qãèkagua nea *x'áèan ka* kgoaraèa kana ia kgoaraè tama?” témé.

⁴ Igaba xu kò táá cúí gúù ga nxàè. Me kò Jeso ba khòè ba sée, a qãèkagu, a guu mem qõò.

⁵ Kam ko bìrí xu a máá: “Ncēè gaxao ka c'ëem kò cóá ba úúa kana ghòè ba, me Sabata dim cárn ka tsàùm q'oo koe cg'áéa tcãà, ne ba síí tcg'òó mea hãa tite?” témé.

⁶ Igaba xu kò ncēes gúùs ka táá kgoana a xõa Me.

⁷ Eēm ko Jeso ba bóòa q'ãa, cg'áè-kg'ao ne ko ma kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ma ntcõó sa, kam kò ncēes sere-sere sa bìrí ne a máá:

⁸ “Eě tsi kò c'ëem khòèm ka séèkuan dis kòès koe tciièa hãa ne táá kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ntcõó guu, c'ēedaokam gha c'ëem khòèm tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thěé tciièa hãa ke.

⁹ Gatà i kò ii nem gha ēe tcii tsaoa hãa ba hàà, a bìrí tsi a máá: ‘Ncēem khòè ba tsaris ntcõó-q'oo sa máá,’ témé, tsi gha saucgae, a gha nxãaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcõó-q'oos koe síí ntcõó.

¹⁰ Igaba ēe tsi kò tciièa hãa ne, cg'árés ntcõó-q'oos koe ntcõó, nakam gha nxãasega ēe tcii tsia hãam kò ko hàà ne bìrí tsi naka máá: ‘Tíí tcáràè, còoka hànas ntcõó-q'oos koe ntcõó,’ témé, naka tsi gha nxãasega cg'áè-kg'ao ne tsáá ka c'ēe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè.

11 Wèém ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha ãe ko cg'aré-cg'arese ba kaikaguè khama,” tam méé.

12 Me Jeso ba nxãaska ãe kò tcii mea hãam khòè ba bìrí a máá: “Eè tsi kò dòàs koaba, kana dqòa di tc'òoan di sa ko kúrú, ne méé tsi táá tsáá tcárà ne, kana tsáá qòe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'èea ne ãe qguùà ne igaba tcii guu. Gatà tsi kò ko hëé ne, ne gha gane igaba thëé dòàn kúrú a gha tciaa úú tsi, a síí èe tsi kúrúa máá nea hãa sa suruta kabì tsi ke.

13 Igaba ncèè dòà sa tsi kò kúrúa hãa ne méé tsi dxàua ne khòè ne hëé, nqòara ne hëé, ts'ùko ne hëé naka kàà tcgáí ne hëéthëé tciaa óá,

14 naka tsia gha nxãasega ts'eekg'ai ii, c'èe gúù gaan cgoa ne gha suruta kabì tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòè ne ko x'ooan koe ghùèè x'aè ka suruta kabìè,” tam méé.

*Dòàs dis sere-sere sa
(Mt 22:1-10)*

15 Eè kò Gam cgoa ntcõe xu ka c'èem ko ncèes gúù sa kóm kam kò Jeso ba bìrí a máá: “Ts'eekg'ai me e gha ii, ãe gha ko dòàs Nqarim di x'aian dis koe tc'òó ba!” témé.

16 Me Jeso ba xòà me a máá: “C'èem khòè ba kò hãa, kaias dòà sa kò kúrú, a kái ne khòè ne tciaa óá ba.

17 “Eès dòàs di x'aè kam ko gam dim qãà ba tsééa úú, síím gha ãe kò tciièa hãa ne bìrí a máá: ‘Wèè zi gúù zia kg'ónòèa hãa ke tu hàà,’ témé ka.

18 Igabaga ne ko wèéa ne ga cúíta méé a tshoa-tshoa a c'èe zi tséé zi ka ne ma qgóóa tòóèa sa nxàe. Tc'ãà di ba kò máá: ‘Ncãar xhàrà ba x'ámá, qòò

mээр naka sí bóò mes gúù si i, ke cgómna kg'aika q̄à te,' témé.

19 Me c'ēe ba máá: 'Ncāar 5 xu ghòè xu jokoan di xu x'ámá, a ncēer ii ka ko sí kúrúa bóò xu, ke cgómna kg'aika q̄à te,' témé.

20 C'ēm igabam kò máá: 'Khòè sar k̄abasega séèa h̄a, khamar sí tite,' témé.

21 "Me q̄à ba k̄abise a hàà ncēe zi gúù zi gam ka q'òòsem koe xàà. Me kò x'áé-kg'ao ba xgòà, a gam òòsem q̄à ba bìrí a máá: 'Qhàé naka tsia x'áé xu koe h̄é, naka x'áé tcúú xu koe h̄éth̄é sí, naka tsia sí ēe dxàua ne h̄é, ēe nq̄ara ne h̄é, ēe kàà tcgáí ne h̄é, naka ts'ùko ne h̄éth̄é, séè naka ncēe koe óá,' témé.

22 Me *gaa koe guus ka* q̄à ba máá: 'Tíí q'òòè, ēe tsi nxàea h̄a sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcōó-q'ooan hàna,' témé.

23 "Me nxāaska q̄àm ka q'òòse ba bìrí me a máá: 'Dào xu koe h̄é naka x'áéan xg'aeku di xu dào-coa xu koe h̄éth̄é q̄ò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxāasega tirim nquu ba cg'òè.

24 Bìrí tu ur ko, ēe kò tcièa h̄a xu khòè xu ka cúim ga ba tiris dòàs di tc'òoan xàma h̄a tite!' témé," tam Jeso ba méé.

*Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrúa ne
(Mt 10:37-38)*

25 Zi kò kaia zi xg'ae zi Jesom cgoa q̄ò. Me k̄abise a bìrí ne a máá:

26 "Ncēè c'ēm *khóèm* kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò x̄ò ba, kana x̄ò sa, kana gam dis khòè sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoea ba, kana q̄òea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'òèan

igaba hòre tama nem cuiskaga Tirim xгаа-xгаase-kg'ao ba ii tite.

²⁷ Dìim wèém ěe gam dim xgàu hìi ba dcěé naka xùri Te tama ba Tirim xгаа-xгаase-kg'ao ba ii tite.

²⁸ “C'ěedaokam gaxao ka c'ěe ba qàòm nquu ba tshào kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcōó naka tc'ěe-tc'ěesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tséé sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a?

²⁹ Eēm ko tshoa-tshoa sa kúru, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèém khóèm ěe ko bóò me ba kg'ǎè me khama,

³⁰ a kg'ui a máá: ‘Ncēm khòè ba tshoa-tshoa a ko tshào, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa, témé.

³¹ “A ncěe c'ěem x'aigam kò 10,000 xu ncōo-kg'ao xu úúa hãa, a ko síi c'ěem x'aigam 20,000 xu ncōo-kg'ao xu úúa hãam cgoa x'ǎàku, ne ba gáé kg'aika ntcōó naka tc'ěe naka bóò tama, tc'ǎòa hãa qaria nem úúa hãa sa, síim ga c'ěem x'aiga ba x'ǎà cgoa a?

³² A ncěe gatàm kò hěé tama, nem gha tchōà xàà-kg'ao xu tsééa úú, c'ěem qanega nquú ii koe, xu síi tóókuan dtcàrà.

³³ Gatà iim dàòm kam, dìim wèém ěe gatu xg'aeku koe hãa ba, a gam di zi gúù zi wèé zi ěem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xгаа-xгаase-kg'ao ba ii tite.

Tabean hěé naka x'áà ba hěéthěe e
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ “Tabea ne qǎè e, igaba i kò tabean gaan di tsau-q'ooan ka kaà cgaeè, ne i gha gaicara ntama ma kúruè a tsau?

³⁵ Góman koe ga hěé naka cg'urian ě tcheèguèa koe ga hěéthěé i kàà tsée e, a ko khòèan ka tchàa za aaguè. Eě tceean úúa hãa ba méém kóm,” tam méé.

15

Hoàra ko hãas ghùu sa (Mt 18:12-14)

¹ C'ěem cáń ka i kò wèè mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chìbi-kg'aoan hěéthěé Jesom koe cúu-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka.

² Xu Farasai xu hěé naka x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé tshoa-tshoa a kg'uia mááse a máá: “Ncěem khòè ba ko chìbi-kg'ao ne qãèse hààkagu, a ko gane cgoa tc'òó,” témé.

³ Me nxãaska Jeso ba ncěes sere-sere sa bìrí xu a máá:

⁴ “C'ěem-kg'ám kam gatu ka c'ěe ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga ěe zi 99 zi qãáka guu, naka ěe hòàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg'aiga síí hòò si tite?”

⁵ A ěem kòò hòò si, nem gha kaisase qãè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcěé si.

⁶ Eěm ko x'áé koe hàà nem gha gam ka tcàràse ga xu xg'ae-xg'ae gam di qhàòan cgoa, a bìrí ne a máá: “Tiris ghùus ncěe ko hòàra hãa sar hòòà ke tu tíí cgoa qãè-tcao,” témé.

⁷ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha nqarikg'ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chìbi-kg'aom ěe ko chìbian koe tcóósem domka, 99 ne khòè ne ěe tchàno ne e *ta ko méèè ne ka*, ncěe chìbian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hãam qano mari ba

⁸ “Kanas kò c'ëem-kg'ám ka khóès 10 qano mari xu úúa hãa sa, c'ëem ka aaguse cgaeè, ne sa gáé ga táá x'àà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa dàò, naka nquu ba xgài q'oo, naka qâèse ãem mari ba qaa, naka nxãakg'aiga síí hòò me tite?

⁹ Eẽs kò hòò me nes gha gas di tcáràn hěé naka gas di qhàòan hěéthěé tciia xg'ae, a máá: ‘Marim ãe kò aagusea hãa bar hòò hãa ke tu tíí cgoa qâè-tcao,’ témé.

¹⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe qâè-tcaoan hãa, cúím chìbi-kg'aom ãe gha gam di chìbian koe tcoósem domka,” tam méé.

Hòàra ko hãam cóá ba

¹¹ Me Jeso ba nxãaska máá: “Khóèm cáím cóá tsara kò úúa hãa ba kò hãa.

¹² Me cg'aré ba xõò ba bìrí a máá: ‘Aboè, tsari zi gúù zi q'aa-q'aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi máà te,’ témé. Me kò gam di gúúan gam di tsara cóá tsara q'aa-q'aa máá.

¹³ “Me cg'aré ba cg'orò xu cáím xu qãá q'oo koe gam di zi gúù zi wèé zi x'ámágu, a ba a marian sée, a x'áéa ba guu, a nqúùm nqõóm koe qõò, a síí gaa koe gam di marian x'ãè a cg'ãè zi gúù zi koe xgãá.

¹⁴ Eẽm ko gam di zi gúù zi wèé zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqõóm koe qhóó sa tcãà, me tshoa-tshoa a *ẽem cóá ba* qóm cgoa qgóóku.

¹⁵ Kam ko c'ëem khóèm gaam nqõóm dim koe síí a síí tsééan dtcàrà, me nxãa ba gam dim xháràm koe tsééa úú me, síím gha xgùuan kòre ka.

16 Me kò káise tc'ěea hãa, xgùuan di tc'õoan cgoam ga kg'õèkaguse sa, i kò táá cúí khòè ga c'ěe gúù tc'õó di ga máa me.

17 “Me ěem ko ěe sa bóòà q'ãa ka bìrìse a máá: ‘Nta noo tséé-kg'aoan àbom dia kái tc'õoan úúa, ra ko tíí ncēe koe xàbàn ka cg'õoè.

18 Xgoabar gha a àbom koe síí, a ra a gha síí bìrì me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hěe naka tsáá cookg'ai koe hěéthěe ra chìbian kúrúa hãa.

19 Tsarir cóá ra a tar ga ma tcièè sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,' tam méé.

20 A ba a xgoaba, a xõòm koe qõò.

“Eẽm qanega nqúù ii kam kò xõò ba bóò me, a thõò-xama máá me, a qàròà síí cgae me, a síí xgábé me, a x'obè me.

21 Me cóáse ba bìrì me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hěe naka tsáá cookg'ai koe hěéthěe ra chìbian kúrúa hãa. Tsarim cóá ba tar gha ma tcièè sar kg'ano tama,' témé.

22 Me xõò ba gam di xu qãà xu bìrì a máá: ‘Qháése xao t'õèm qgáí ba óá, na hàà hãakagu me, naka xaoa tcãà tshàu sa tcãà tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me.

23 Naka xaoa síí tsauam ghòè-coa ba sèè na cg'õo, naka ta kg'oo na dòà sa kúrú.

24 Ncēm cóám tiri ba kò x'óóa hãa, igabam ncēeska kg'õèa hãa; hqàram kò hãa igabam hòðsea hãa ke,' tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòà sa kúrú.

25 “Gaa x'aè kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hãa. Síím kàbise a x'áéan qàe koe hãa kam ko khòè ne kóm ne ko nxàè a ko ntcãà.

²⁶ Kam kò c'ěem qãà ba tcii a tēè, dùús ko kúrúse sa.

²⁷ Me nxãa ba xọa me a máá: 'Tsáá qōe ba kabisea hãa, me saò ba qãèsem kabisea hãas gúús domka tsauam ghòè-coa ba qhàea hãa,' témé.

²⁸ Me káímkhoe ba kaisase xgòà a ba a nquum q'oo koe tcãàn xguì.

“Me kò xǒò ba tcg'oa a hàà dàna me.

²⁹ Me xọa me a máá: 'Bòò, kái kurian ncēeta noor qãàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'áè-kg'ámán ntcoe ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa màà te, nakar gha nxãasega tíí tcárà ne cgoa dòà sa kúrú ta ga hãa.

³⁰ Igaba ěem ko ncēm cóám tsari ba kabise, ncēe kò tsari zi gúù zi cg'áràn koe kōè cgoa ba, ka tsi kò tsauam ghòè-coa ba cg'ōoa máá me,' témé.

³¹ Me xǒò ba bìrí me a máá: 'Tiri cóàè, tsáá tsi wèè x'aè ka tíí cgoa hãa, i tiri gúúan wèè ga tsari i.

³² Gaa domka méé ta kōè naka qãè-tcao, tsáá qōem ncēe ba kò x'óóa hãa, igabam ncēeska kg'ōèa hãa; hòàram kò hãa, igabam hòòsea hãa domka,' témé.”

16

Tc'ěegam nquu kòre-kg'ao ba

¹ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kг'ao xu bìrí a máá: “C'ěem khòè ba kò hãa qguàa ba, a ba a kò nquu kòre-kг'ao ba úúa hãa, ncēe gam di zi gúù zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kг'ao ba ko gam di zi gúù zim ko ma tc'ěe khama ma tséékagu sa.

2 Me nxãaska gam ka q'õðse ba tciaa tcãà me a máá: 'Dùú sa ncēer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgãya sa máà te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrúa hãa tite ke,' témé.

3 "Me nquu kòre-kg'ao ba bìrise a máá: 'Dùú sa ra gha kúrú, ncēe tí q'õðm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'ãða hãar úú tama, a ra a ko gataga dtcàràan ka *cgómgase* sau-cgaekaguè.

4 Ncēeskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khóè ne x'áéa ne koe qãèse hààkagu te ka, ncēe koer ko tsééan koe tcg'òóé ne,' tam méé.

5 "Kam ko wèé ne khóè ne ãe kò gam ka q'õðse ba chìbian kúrú cgaea ne cúí cúí tcii, a tc'ãà di ba bìrí a máá: 'Tíí q'õðm koe tsi nta noo chìbian úúá?' témé.

6 Me xõa me a máá: '100 xu gãba xu *olife dis hùis di* nxúian di xu u,' témé. Me máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka qháése ntcõó naka 50 xu góá tòó,' témé.

7 Me nxãaska cam di ba bìrí a máá: 'Kháé tsáá ka, nta noo chìbian tsi úúá?' témé. Me máá: '100 xu cãa xu maberean di xu u,' témé. Me bìrí me a máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka 80 xu góá tòó,' témé.

8 "Me kò gam ka q'õðse ba gam dim nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqom, tc'èegasem tsééa hãa khama. Ncēm kámám di ne khóè nea gane ka c'èea ne cgoa *tsééan koe* x'áàn di ne cóá ne ka kaisase tc'èega ne e khama.

9 Tíí ra ko bìrí tu u a ko máá: Nqõómkg'ai di x'aian cgoa tcàràan kúrú, naka tua gha nxãasega ãe i kò x'aian kaà ne, chõò tamam x'áém koe qãèse hààkaguè.

10 Dìím wèém ãe cg'aré gúùan koe tcommèa hãa ba gha thèé kaian koe ga tcommè. Dìím wèém ãe

cg'aréan koe tcommè tama ba gha thêé ãe kaian koe ga táá tcommè.

¹¹ Kháé nxãaska ncèè nqõóm di zi qguù zi qgóó koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguùan qgóó koe tcommè?

¹² Khama ncèè c'ẽem khòem di zi gùù zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi diín ka máàè?

¹³ “Cám x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'ẽe bam gha hòre, a c'ẽe ba ncàm khama, kanam gha c'ẽem koe dtcãase, a c'ẽe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hêé naka x'aian dim nqàrì ba hêéthêé tsara cúí x'aè ka tsééa máána hãa tite,” tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka hêé naka Johanem ka hêéthêé kg'ui

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Eẽ xu ko Farasai xu, ncèe marian ncàmà hãa xu wèé gùùan ncèe kóm, ka xu kò kg'ãèa ncòi Me.

¹⁵ Igabam kò Jeso ba bìrì xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchàno iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóa xao q'ana hãa. Eẽ ko khòem ka cgáé iise bóòè sam ko Nqari ba tcgáí-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶ “X'áèan hêé naka porofiti xu hêéthêéa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'aèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qãè tchõàn xgaa-xgaaè, i kò wèé khòèan ghùì tcáo a tcana máá a.

¹⁷ Nqarikg'aian hêé naka nqõómkg'ai hêéthêéa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'aré xòè-coan x'áèan di ga kaà sa thamka tama.

18 “Wèém khòèm ãe ko gam dis khòè sa aagu, a c'ães khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, me gataga ãe aaguèa hãas khòè sa ko sèèm khòè ba thèé ko cg'áràn kúrú,” tam méé.

Lasaro ba hěé naka qguàm khòè ba hěéthěé e

19 A ba a máá: “C'ěem khòèm qguàa hãam, kái marian ko tc'òàm qgáim ncòà ba hana hãa ba kò hana, a kò wèè x'aè ka dòàs q'oo koe kg'òè.

20 Me kò gataga c'ěem khòèm Lasaro ta ko ma tcièm dxàua hãa ba hãa, ncěe kòo gam dis xhàros-kg'ám koe káise xóé ba, a kò cgáé-q'ooa ba koe kái chìbian úúa hãa.

21 A kò káise ncóóa hãa ãem khòèm qguàa hãam dim tafolem koe ko guu a tcheè tc'òoan cgoam gha kg'òèkaguse sa. Gataga i kòo haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chìbi zi tshãà.

22 “Me x'aè ba hàà me ãem dtcàrà-kg'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sèè a síí Abrahamam qàe koe ntcòó me, me ãe kò qguàa hãa ba thèé x'óó, a síí kg'ónnèè.

23 Igabam kò x'óóa ne khòè ne dim qgáim xgàrakuan dim koe kaisas thòòs koe hãase, ghùì-kg'ai a Abrahama ba bóò, me nquù ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcõe,

24 kam ko q'au a máá: ‘Abrahama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàan q'oo koe tcàà naka tama te qgài-qgai, kaisas thòòs koer hãa ke,' témé.

25 “Me kò Abrahama ba xòa me a máá: ‘Tiri cóàè, tc'ěe-tc'ěese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá qàè gúùn máàèa, me kò Lasaro ba tshúù zi gúù

zi máàè, igabam ko ncēeska qgài-qgai tcáòè, tsi ko tsáá thōòan xámkaguè.

²⁶ Me gataga, wèé zi gúù zi ncēe zi oose, sitsam hēé naka tsáá hēéthēé xae xg'aeku koe kaim qàm ba kúrúèa hãa, q'òè tite ba, nxāasega ne gha ncēe koe guu a ēe koe síí kg'oana ne hēé naka ēe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne hēéthēé tààè ka,' tam méé.

²⁷ Me máá: 'Aboè, nxāaskar ko dtcàrà tsi, tirim xōòm dim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa,

²⁸ nakam síí tíí qōe ga xu 5 xu gaa koe hãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nxāasega táá gataga thēé ncēer hànám qgáìm xgàrakuan dim koe hàà guu,' témé.

²⁹ "Me kò Abrahama ba xōa me a máá: 'Tsáá qōe ga xua Moshe ba hēé naka porofiti xu hēéthēé dí zi Tcgāya zi úúa, ke méé xu komsana zi,' témé.

³⁰ Me máá: 'Nxāan tama a, àbo tsi Abrahama tseè, igaba ncēè c'ēm khóèm kò x'oan koe guu a síí cgae xu, ne xu gha gaxu di chìbian koe tcóóse,' tam méé.

³¹ "Me Abrahama ba bìrí me a máá: 'Moshe ba hēé naka porofiti xu hēéthēé xu kò komsana tama, ne xu cuiškaga khóèm ēe x'oan koe tēeam *ko méés ga sa* dtcòma hãa tite,' témé."

17

Chìbia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Jeso ba kò Gam dí xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: "Eè ko khóèan chìbian kúrúkgu gúùan méé i hãas gúù si i, igaba i gáé tsóágase ēe ko gaa cg'ãè-kg'oan kúrú ba cg'ãèa máána hãa!

² Gam ka i gha qãè e, gáí cgoa dis nxõás kaias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòóè, me kiam tshàam q'oo koe xaoa tcãèè ne, guuè naka ncëe ne cg'aré ne ka c'ëe ba chìbian kúrú kagu tamase.

³ Ke méé tu kòreseá hãa.

“Tsáá qõem kòo chìbian kúrú, ne méé tsi dqàè me, naka ãem kòo chìbi bóòse ne qg'óóa máá me.

⁴ Eẽm kòo cárn q'oo koe 7 q'oro chìbian kúrú cgae tsi, a ba a 7 q'oro kabise a hàà cgae tsi, a hàà chìbi bóòse ne méé tsi qg'óóa máá me,” tam méé.

Dtcòmà ne

⁵ Xu x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba bìrí a máá: “Sixae di dtcòmàn kaikagu,” témé.

⁶ Me X'aiga ba xõa xu a máá: “Dtcòmàn xao kò úúa hãa, mosetara dis hìis dim tc'ubim khama noo o, ne xao ga ncëes hìis kaias faia di sa bìrí a máá: ‘Tõbea si cgoa q'òè naka síí tshàam q'oo koe xháràse,’ témé, nes ga komsana xao o.

Qãàm di tsééa ne

⁷ “C'èedaokam gaxao ka c'ëe ba xháràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem qãà ba úúa, ne ba gha ãem qãáka guua hãa ne bìrí a máá: ‘Qhàé naka hàà ntcõón tsam tc'õó?’ témé.

⁸ Kana ba cuiskaga bìrí me naka máá: ‘Dqòà di tc'õoan tsààngua máá te, naka tsia ãer hãa a ko tc'õó a ko kg'áà x'áè ka kg'ónòse naka qãà te, ãer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thëé tc'õó a kg'áà ke,’ téméa hãa tite?

⁹ Gam dim qãà ba ba gha qãè-tcoa máá, ãem kòo bìrí me sam kúrú hãa domka? *Cuiskaga a!*

¹⁰ Gaxao ka igaba i gha thëé gatà ii: wèes gúùs ãe xao kúrú si xao gha ka máàèa hãa sa xao kò kúrú

xg'ara ne xao gha máá: ‘Cg'ãa-cg'ana di xae qãa xae e, sixae ga kò kúrúá hãa tsééan cúí ga xae kúrúá hãa khama,’ témé,” tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcì sa kò tsàara hãa xu

¹¹ Eẽm dàòm koe hãa a ko Jerusalema koe qõò, kam kò Jeso ba Samaria hëé naka Galilea hëéthëé xg'aeku koe ko nqáé.

¹² Eẽm ko c'ẽem x'áé-coam koe tcãà, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcì sa kò tsàara hãa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúù ka téé

¹³ a q'au a máá: “Jesoè, X'aigàè, thõò-xama máá xae e!” témé.

¹⁴ Eẽm ko bóò xu kam kò bìrí xu a máá: “Qõò xao peresiti xu koe naka xu sí bóò xao o,” témé.

Eẽ xu ko qõò ka xu kò q'ano-q'anoè.

¹⁵ Eẽm ko gaxu ka c'ẽe ba bóòse a qãèkaguèa kam kò kãbise a q'aua Nqari ba dqòm.

¹⁶ Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-kg'am koe, a ba a qãè-tcaoa máá Me. Ncẽem khòè ba kò Samaria dim khòè me e.

¹⁷ Me kò Jeso ba tẽem cgoa xõa a máá: “10 xu khòè xu gáé kò qãèkaguè tama, xu c'ẽe xu 9 xu ndaa?”

¹⁸ Dùús domka ba ncẽem khòèm tãá za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqòm?” témé.

¹⁹ A ba a bìrí me a máá: “Tẽe naka tsia qõò, tsari dtcòmà nea kg'õèkagu tsia hãa ke,” témé.

Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰ Eẽ xu ko Farasai xu tẽe Me, n-cáma i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xõa xu a máá: “Nqarim di x'aia nea qãèse ko bóòèkose hààs gúùs tama si i,

²¹ kana i cuiskaga khóèan máá: ‘Bóò, ncãa ga ia,’ kana: ‘Eẽ ga ia,’ téméa hãa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hãa khama,” tam méé.

²² A ba a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “X'aè ba ko hàà, hàà xao gha Khóèm dim Cóám di xu cáń xu ka c'ẽe ba bóòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bóò mea hãa tite.

²³ Bìrí xao o ne gha a máá: ‘Eẽ síí hãa koe bóò!’ kana ‘Ncẽe koe bóò!’ témé, igaba táá qõò kana xùri ne guu.

²⁴ Eẽm ko ma túú-tebe ba x'áà, a ko c'ẽem xòèm koe guu a síí c'ẽem xòèm koe nqarikg'aian x'áà-x'aa khama i gha ma Khóèm dim Cóám ka ii, Gam dim cáń ka.

²⁵ Igaba méém kg'aia kái zi gùù zi koe xgàrase, naka baa ncẽes qhàòs ka bóò a guiè.

²⁶ “Ncẽe i kò Nowam di cáńan ka ii khamaga i gha Khóèm dim Cóám di cáńan ka ii.

²⁷ Khóè ne kòò tc'óó, a kòò kg'áà, a kòò séèku, a kòò séèkuan bìríku, me nxãakg'aiga Nowam ko arakam koe tcãàm cáń ba síí hàà, me kò tshàa-dxoo ba hàà, a hàà wèè ne ne kaàkagu.

²⁸ “Lotem di cáńan cgoa i ko cúí ii, khóè ne kòò tc'óó, a kòò kg'áà, a kòò x'ámá, a kòò x'ámágu, a kòò xhàrà, a kòò tshào.

²⁹ Igabaga ãem ko Lote ba Sodoma koe guu a qõòm cáń kam kòò c'ee ba hẽé naka dàokom nxùí ba hẽéthẽé nqarikg'ai koe guu a hàà wèéa ne ga kaàkagu.

³⁰ “Ncẽeta cgaéga i gha ii, Khóèm dim Cóám ko hàà x'áísem cáń ka.

³¹ Gaam ãe nquuan tcobe koe hãa, i gam di gùúan nquuan q'oo koe hãa ba méém táá xõa naka síí sèè

e guu; gataga méém xhàràn koe hãa ba táá k̄abise guu.

³² Lotem dis khòè sa tc'ěe-tc'ěese.

³³ Dìím wèém ěe ko gam dis kg'òè sa qgóóa qari bas gha aaguse cgae, igaba dìím wèém ěe ko *Tíí domka* gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha qgóóa qari si.

³⁴ Bìrí tu ur ko a ko máá: Eëm ntcùúm ka i gha càm khòèan cúím tcoàm koe x'òma hãa, me gha cúí ba sèèè, me cúí ba guuè.

³⁵ Càm khòè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'ěe sa sèèè, si c'ěe sa guuè,” tam méé.

³⁶ *

³⁷ Xu kò *xgaa-xgaase-kg'ao* xu tēè Me a máá: “Nda koe, X'aigaè?” témé. Me xoə xu a máá: “Eē x'óóa hãam tc'áróm hãa qgài koe i gha kg'áéan xg'ae,” témé.

18

Dxàe-ntcōa sa hěé naka bóòà-tcg'òó-kg'ao ba hěéthěé khara dis sere-sere sa

¹ Jeso ba kò *Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao* xu c'ěes sere-seres ka bìrí, wèè x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhōen-tcáo di sa,

² a ba a máá: “C'ěem x'áé-dxoom koem kò bóòà-tcg'òó-kg'ao ba hãa, Nqari ba kò q'ào tama ba, a khòè ga tchōa úú cgoa tama.

³ Si kò gataga dxàe-ntcōa sa ěem x'áé-dxoom koe hãa, wèè x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá:

* **17:36:** C'ěe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa:
³⁶ “Càm khòèa nea gha xhàràn koe hãa, me gha c'ěe ba sèèè, me gha c'ěe ba guuè.”

‘Tchànose bóòà tcg'òó naka tiri cg'õo-kg'aoan x'ái tchàno ra ii sa,' témé sa.

⁴ Me kò *gaam bóòà-tcg'òó-kg'ao ba* x'aè ba xguì, igabam kò kháókà bìrìse a máá: ‘Nqari bar q'áò tama, a ra a khóèan cgoa ga tchõà úú tama,

⁵ igabas ko ncêes dxàe-ntcõa sa xhõé-xhõe te domkar gha kg'uia máá si. Gatàr kò hěé tama nes gha wèé x'aè ka qõòà máá te ka xhõe-xhõe te khama,' témé,” *tam Jeso ba mée.*

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: “Tchàno úú tamam xgàra-kg'aom ko mée sa kóm.

⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiskaga Gam di ne khòè ne ãem nxará tcg'óóà hãa ne tchànoan máàna hãa tite, ncêe ko ntcuú ba hěé naka koaba ba hěéthěé Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nquú tcáó ii?

⁸ Bìrì tu ur ko a ko máá: qháésem gha tchànoan máà ne, témé. Gatà i ga ii igaba ba gha Khóèm dim Cóá ba ãem kòo nqõómkg'ai koe hàà ne hàà ãe dtcòma hãa ne hòò?” témé.

Farasai ba hěé naka mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hěéthěé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thée ncêes sere-sere sa khòè ne ncêe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'ěe khóèan ntcoea hãa ne bìrì,

¹⁰ a ba a máá: “Cám khòè tsara kò còrè-nquum koe qõò a ko síí còrè, c'ěe ba kò Farasai me e, me c'ěe ba mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e.

¹¹ “Farasai ba kò tēe a còrèa mááse a máá: ‘Nqariè, qãè-tcaoar ko máá Tsi, c'ěe ne khòè ne khamar ii tama khama, ts'ãà-kg'ao ne, cg'ãè cau ne, cg'árà-kg'ao ne, kana ncēm mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khamaga igaba,

¹² a ra a ko càm q'oro bekem ka tc'õoan carase, a ko wèéan ãer ko hòò koe cúís tshàu-q'oos dian tcg'òò a máà,' témé.

¹³ “Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba nqúù ka téé, a ba a táá nqarikg'ai koe ga ghùì-kg'ai, a dxùua ba xg'ám a máá: ‘Nqariè, tí chìbi-kg'ao ra thõò-xama máá,' témé.”

¹⁴ *Me Jeso ba bìrí ne a máá:* “Bìrí tu ur ko, ncëem khòè ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bódèa hãase x'áéa ba koe dìbi, c'ëem oose; wèém khòèm ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè khama, igaba gaam ãe ko cg'aré-cg'arese ba gha kaikaguè,” tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ C'ëe ne khòè nea kòò cóán Gam koe óá, nxãasegam gha hàà tshàua ba tòò cgae e ka. Eã xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu ncëe sa bóò, ka xu kò dqàè ne.

¹⁶ Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciiá óá a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke.

¹⁷ Tseegua ner ko bìrí tu u: Dím wèém ãe Nqarim di x'aian cóám ko ma séè e khama ma séè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé.

Qgùuam tc'ãà-cookg'ai ba

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Me kò c'ëem tc'ãà-cookg'ai ba Jeso ba tèè a máá: “Qãè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùù sa ra gha kúró a chõò tamas kg'õè sa hòò?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba máá: “Dùúska tsi ko ‘Qãè Tseè’ ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè ga qãè tama igaba Nqarim cúí Me e ka.

20 X'áèan tsi q'ana: 'Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'õo guu, táá ts'ãà guu, táá tshúù-ntcõan nxàe guu. Saò ba hêé naka saò sa hêéthêé tcom,' ta ko mée e," témé.

21 Me xõa a máá: "Cg'áré-q'ooa te koe gar guu a ko ncêe x'áèan wéé ga komsana," témé.

22 Eëm ko Jeso ba ncêes gúù sa kóm kam kò bìrí me a máá: "Cúis gúùs qanega tsi tcàoa sa *ncêe si i*: X'amágu wéés gúùs ãe tsi úúa hãa sa naka tsia ãe dxàua hãa ne khòè ne marian sama, naka tsia nqarìkg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te," témé.

23 Igaba ãem ko ncêe sa kóm kam kò kaisase tshúù-tcao, kaisase qguàm khòè me e kò ii khama.

24 Me kò Jeso ba bóò me, a máá: "Tsóágase i gáé qaria, ãe kái mari a qguàa hãa ne gha Nqarim di x'aian koe tcãa sa.

25 Thamka a kameles gha dqààm tcgái dim kòm koe tcg'oa sa, qguàm khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcãàn ka," témé.

26 Ne kò ãe ko kóm m ne tõe a máá: "Kháé ba gha nxãaska díi ba kgoaraè?" témé.

27 Me Jeso ba xõa a máá: "Gúù zi ncêe khòè ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama," témé.

28 Me Petere ba máá: "Bóò, sixaea x'áéa xae guu a ko xùri Tsi," témé.

29 Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Tseegua ner ko bìrí xao o: Khòèm ãe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòè sa, kana qõea ba, kana gam ka xõòga ne, kana cóáa ba guua hãa ba káà me e,

30 ncêe gha ncêem x'aèm ka káían máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'õès chõò tamase koe hêéthêé e," témé.

*Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)*

³¹ Jeso ba kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cúia séèa tcg'òò a bìrí xu a máá: “Bòò! Jerusalema koe xae ko qòò, si gha wèés gúùs ãe porofiti xu ka Khòem dim Cóám ka góàèa hãa sa tseegukaguè.

³² Tãá zi qhàò zi tshàu q'oo koem gha tcààè, ne gha ncoi Me, a cóè Me, a tcg'ae cgae Me,

³³ a qoa Me, a cg'õo Me, Me gha nqoana dim cáím ka x'ooan koe tèè,” témé.

³⁴ Igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu táá cúí gúù ga kómá q'ãa, ncèe zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chómsea hãa khama, xu kò c'úua hãa dùútsa gúùs kam ko kg'ui sa.

*Jeso ba ko kàà tcgáím dtcàrà-kg'ao ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)*

³⁵ Eëm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò kàà tcgáím khòè ba dàòm dxùukg'ai koe ntcõóa-ntcõe a ko dtcàrà.

³⁶ Eëm ko xg'ae sa kóm si ko nqáé kam ko tèè, dùús ko kúrúse sa.

³⁷ Ne bìrí me a máá: “Jesom Nasareta di ba ko nqáé,” témé.

³⁸ Me q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõò-xama máá te,” témé.

³⁹ Ne kò khòè ne ãe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: “Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõò-xama máá te,” témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba téé, a ba a x'áèan tcg'òò, kàà tcgáím khòè gha Gam koe óágaè sa. Eëm ko Gam koe cúù kam ko Jeso ba tèè me a máá:

41 “Dùú sar gha kúrúa máá tsi sa tsi ko tc'ěe?” témé, me máá: “X'aigaè, bóòr gha sar ko tc'ěe,” ta ma x̄ōa.

42 Me Jeso ba bìrí me a máá: “Xgobekg'amsen tcgáí, tsari dtcòm̄a nea q̄ãèkagu tsia h̄ãa ke,” témé.

43 Me kò kúúga bóò, a ba a x̄uri Me, a Nqari ba dqom̄. Ne kò wèé ne khóè ne nc̄ees gúù sa ne ko bóò ka Nqari ba dqom̄.

19

Jeso ba h̄é naka Sakaio ba h̄éth̄é e

1 Me kò Jeso ba Jeriko koe tcàa, a ba a ko nqáé.

2 Gaa x'aè kagam kò c'ēm khóm̄ Sakaio ta kò ma tciiè ba h̄ãa; kaim mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguù h̄ãa.

3 Bòò kg'oanam kò h̄ãa Jeso ba dìí Me e sa, igabam kò kaisase xòm̄ me e khama táá bóò Me, khóè nea kò kái ne e khama.

4 Kam ko còoka q̄àròa síí, a ba a síí faia dis h̄i sa q'ábà, nxãasegam gha Jeso ba bóò ka, gaa xòè koe méém hàà nqáé khama.

5 Eēm ko Jeso ba gaam qgáim koe hàà kam ko ghù-i-kg'ai a bìrí me a máá: “Sakaioè, qháése x̄ōa, tsarim nquum koe méér nc̄em cáim ka h̄ãas gúù si i ke,” témé.

6 Me kò qháése x̄ōa, a q̄ãè-tcaoase Jeso ba q̄ãése hààkagu.

7 Wèé ne khóè ne ko nc̄ees gúù sa bóò ka ne ko kg'ui a máá: “Kaim ch̄ibi-kg'aoim dim dàra-kg'ao bam kúrúa h̄ãa,” témé.

8 Igabam kò Sakaio ba t̄e a X'aiga ba bìrí a máá: “Bóò, X'aigaè; tiri zi gúù zi di c'ěe x̄ōa ner ko dxàua

ne khòè ne máà, a ncèè c'èe khòèa ner kò kàaraa hãa ner gha gaan di zi gùù zi 4 q'oro suruta kabì," témé.

⁹ Me kò Jeso ba bìrí me a máá: "Ncèem cáim ka i kgoarasean ncèem nquum koe hãa, ncèem khòèm igabam thèé Abrahamam ka cóáse me e khama.

¹⁰ Khòèm dim Cóá ba hààraa, hààm gha èe aa-gusea hãa ne qaa a kgoara ka," témé.

*10 xu tséé-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 25:14-30)*

¹¹ Khòè ne hãa a ko ncèe zi gùù zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres *ncèe* sa bìrí ne. Jerusalema qàe koem kò hãa khama ne kò khòè ne tc'èea máá, Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áise, ta tc'èea.

¹² Gaa domkam kò máá: "C'èem khòèm x'aigan x'áé di ba kò nqúum nqõóm koe qõò, síim gha x'aiga ba kúrúè, a x'aiga *iise* kabise ka.

¹³ Qõòm ko cookg'ai koem kò 10 qãa xu gam di xu tcii, a wèém khòè ba qano dim marim gautan di ba máà, a bìrí xu a máá: 'Tseekagu ncèe maria ne naka i kái nakar nxãakg'aiga síi kabise na hàà,' témé.

¹⁴ "Igabaga ne kò gam nqõóm di ne khòè ne hòre mea hãa, khama ne kò khòèan tsééa tcg'òò i còò me a síi máá: 'Ncèem khòèm gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'èe tama,' témé.

¹⁵ Me kò gaam khòè ba síi x'aiga ba kúrúè a ba a x'áèan koe kabise. Kam kò x'áèan tsééa tcg'òò, qãa xu èem kò marian máàna hãa xum gha tcii mááè di i, nxãasegam gha q'ãa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càùsea hãa sa ka.

¹⁶ "Me kò kg'aika di ba tc'ãà a hàà, a hàà máá: 'X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càùsea hãa,' témé.

17 Me bìrí me a máá: 'Qãèse tsi kúrúá, qãè tsi qãà tseè, cg'áré gúùan koe tsi tcom-tcomsa tsi qãà tsi i domkar gha 10 xu x'áé-dxoo xu máà tsi tsi tc'ää-cookg'ai,' témé.

18 "Me kò cáàm di ba hàà a ba a máá: 'X'aigaè, cúím marim ãe tsi kò máà tea ba 5 mari xu cgoa càùsea hãa,' témé.

19 Me bìrí me a máá: 'Tsáá tsia gha 5 xu x'áé-dxoo xu tc'ää-cookg'ai,' témé.

20 "Me kò c'ëem qãà ba hàà a máá: 'X'aigaè, bóò, ncãa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcám a chómà tòó mea,

21 xgòà tsi khòè tsi i khama, ra kò ko bèe tsi domka. Eè tsi tòó tama sa tsi ko sée, a tsi a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,' témé.

22 Me kò bìrí me a máá: 'Tsari kg'uiian cgoar gha xgàra tsi, tsáá cg'ãè cau tsi qãà tsi. Q'ana tsi kò hãa xgòàr khòè ra a, a ko ãer tòó tama sa sée, a ra a ko ãer xhàrà tama koe ga tcuù sa,

23 ka tsi kò kháé nxãaska dùús domka tiri marian síí marian ko tòóè qgái koe tcãà tama? Nakar gha ãer ko kabise ka hàà càùsea i hãa koe sée e?' témé.

24 Me kò nxãaska ãe cúùse tãe ne bìrí a máá: 'Mari ba sée cgae me, naka ãe 10 xu mari xu úúa hãa ba máà me,' témé.

25 Ka ne ko bìrí me a máá: 'X'aigaè, 10 xu mari xum nxãakamaga úúa!' témé.

26 "Me kò xoa ne a máá: 'Bìrí tu ur ko, wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè, igaba gaam ãe cúí gúù ga úú tamam ka i gha ãem úúa hãa gúù-coan ga sèèè.

27 Igaba ncẽeska tiri ne cg'õo-kg'ao ne ãe kò tc'ëe tama gane dim x'aiga bar gha ìi sa ne ncẽe koe

óága, naka cookg'aia te koe cg'õo ne,' tam méé.”

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Jesom ko ncêe zi gùù zi kg'uia xg'ara kam ko tc'ãà-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qõò.

²⁹ Eẽm ko Betefage hẽé naka Betania hẽéthẽé koe cúù, Olife ta ko ma tcièm xàbìm koe, kam kò Jeso ba cam tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó a máá:

³⁰ “Qõò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe. Eẽ tsao ko gaa koe tcãà ne tsao gha donghi-coa ba bóò, me gaa koe qáéseá tẽe, ncêe cúí khòè ga qanega qábì tama ba. Kgoara naka Tíí koe óá me.

³¹ A ncèè c'ẽe khòè kòo tẽè tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao bìrí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me,' témé,” tam méé.

³² Eẽ kò tséèèa hãa tsara kò qõò a síí ãem kò ma bìrí tsara hãa khamaga ma sao-xg'ae me.

³³ Eẽ tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òòse ga ne tẽè tsara a, a máá: “Dùús domka tsao ko ãem donghi-coa ba kgoara máá?” témé.

³⁴ Tsara xõa a máá: “X'aiga ba ko qaa me,” témé.

³⁵ A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáían donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábì.

³⁶ Eẽm ko qábì a ko qõò ka ne kò khòè ne qgáía ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷ Eẽm ko dàòm ko nqãaka xõam qgáim koe cúù, Olife dim xàbìm koe kas ko wèés xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoase tshoa-tshoa a kaiam dòm cgoa Nqari ba dqòm, are-aresa zi x'ái zi wèè zi ãe ne bóða hãa zi domka.

³⁸ A ne a máá:
 “Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, X'aigam
 ãe ko X'aigam *Nqarim* di cg'õèan cgoa hàà ba.
 Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa
 naka i x'áàn kaisase tc'amaka hãa,”
 témé.

³⁹ Xu kò c'ẽe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu
 Jeso ba bìrí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee, Tsari ne
 xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè,” témé.

⁴⁰ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Bìrí xao or ko: ncèè
 nqoo ne kòo, ne zi gha nxõá zi tshoa-tshoa a q'au,”
 témé.

⁴¹ Eẽm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cúu a
 ko bóo me, kam kò kg'ae-kg'ai me

⁴² a máá: “Tsóágaser gáé ko tc'ẽe, tòókuan ko óa zi
 gúu zi tsi gha ncèè cáím ka q'ana hãa sa! Igaba zi
 ncẽeska tcgái-q'ooa tsi koe chómsea hãa.

⁴³ Cáím ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'õo-kg'ao
 ne gha xhàro ba kúrúa nxama-nxama tsi ba, a
 xg'aekua ne koe tcãa tsi, wèé xòèa tsi koe guu a.

⁴⁴ Gómankg'ai koe ne gha xàbùa qáú tsi, tsáá hẽé
 naka cóáa tsi hẽéthẽé e. A ne a tsáá koe cúís nxõás
 ga sa c'ẽes tc'amkg'ai koe guua hãa tite, táá tsi
 kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bóòà tcg'òò
 khama,” tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Kam ko tempelem q'oo koe tcãa, a ba a ãe ko
 x'amágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òò.

⁴⁶ A ba a bìrí ne a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,’ téméè, igaba tu gatu ts’ãà-kg’ao ne di x’ãè-q’oan kúrú mea,” tam méé.

⁴⁷ Wèè cáím kam kòo Jeso ba tempelem koe xгаа-xгаа. Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x’áè xгаа-xгаа-kg’ao xu hěé, naka tc’ãà-cookg’ai-kg’ao xu khóè ne di xu hěéthěé cg’õo Me kg’oana.

⁴⁸ Igaba xu kò cúím dàòm cg’õo cgoa Me xu gham ga ba hòò tama, wèé ne khóè nea kò Gam di kg’uian qarika komsana khama.

20

Jesom di qarian ka i ko tēè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ C’èe cáím kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xгаа-xгаа, a ko qãè tchõàn chóà máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x’áè xгаа-xгаа-kg’ao xu hěé naka *khóè ne di xu* kaia xu hěéthěé hàà cgae Me.

² A xu a bìrí Me a máá: “Bìrí xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncěe zi gùù zi kúrú sa, kana dìí na ncěe qarian máà Tsia hãa ncěe zi gùù zi kúrú di i sa?” témé.

³ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Tíí igabar gha tēè xao o. Ke bìrí Te,

⁴ Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg’ai koe guua kana khóèan koea?” témé.

⁵ Ka xu ko tshoa-tshoa a chóà mááku a máá: “‘Nqarikg’ai koe e,’ ta xae kòo méé nem gha máá: ‘Dùúska xao kháé nxãaska dtcòm me tama?’ témé.

⁶ Igaba xae kò ko máá: ‘Khóèan koe e,’ témé ne ne gha wèè ne khóè ne nxõán cgoa xg’áma cg’õo xae

e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò tcoma hãa khama,” ta xu méé.

⁷ Ka xu ko xɔa a máá: “C'úùà xae hãa nda koe i guua sa,” témé.

⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tíí igabar nxãaska bìrí xao o tite, dùútsa qarís cgoar ko ncêe zi gúù zi kúrú sa,” témé.

*Xhárà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Me kò tshoa-tshoa a ncêes sere-sere sa khòè ne bìrí a máá: “C'êem khòè ba kò kg'om xhárà ba xháràa, a ba a c'êe xu xhárà-kg'ao xu cgóbè me, a c'êem nqóóm koe qđò.

¹⁰ “Èem ko x'aè ba hàà kam kò xhárà-kg'ao xu koe qđà ba tsééa úú, nxãasega xu gha kg'om xháràm di tc'đoan c'êe máà me ka. Igaba xu kò xhárà-kg'ao xu xg'ám me, a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹¹ “Me gaia c'êem qđà ba tsééa úú cgae xu, xu síí xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹² “Kam ko nqoana dim qđà ba tsééa úú. Xu nxãa ba thòè-thòo, a xu a tchàa za xaoa tcg'òó me.

¹³ “Kam kò kg'om xháràm ka q'đòse ba máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú? Tirim cóám ncàma ra hãa bar gha tsééa úú, c'êedaoka xu gha tcom me khama,’ témé.

¹⁴ Igaba êe xu ko xhárà-kg'ao xu bóò me ka xu ko bìríku a máá: ‘Ncêe ba xháràm ka q'đòsem ka cóáse me e! Ke hààn xae cg'đo me, naka zi gha nxãasega gúù zi sixae di ii,’ témé.

¹⁵ Xu kò kg'om xháràm ka tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'đo me.

“Kháé ba gha nxãaska xháràm ka q'đòse ba dùú sa kúrú xu?

¹⁶ Hààm gha a ba a ãe xu khòè xu cg'õo, a ba a kg'om xhàrà ba c'ãe xu xhàrà-kg'ao xu máá," tam Jeso ba méé.

Khòè ne ko ncēs gùu sa kóm, ka ne kò máá: "Táá méés ncēs gùu sa kúrúse guu!" témé.

¹⁷ Igabam kò Jeso ba bóò ne a máá: "Kháé nxãaska ncēe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góásea hãa sa ko dùú sa nxàe, ncēe ko máá:

'Nxõás ncēe tshào-kg'ao xu ka bóòà xguìèa hãa sa ncēeska kabise a cgáés nxõá sa kúrúá hãa,'
témé sa?

¹⁸ Wèém khòèm ãe gha gaas nxõás koe cg'áé ba gha khoana tòmm-tomse, igaba ães kòo c'ãe khòèan koe cg'áé nes gha tòmm-tom m," tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tēè sa
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēé naka kaia xu peresiti xu hēéthēé xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, ães sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, igabaga xu kò ko khòè ne bèe.

²⁰ A kòo dàòan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòè xu dtcòm-kg'aoan khama ko ma qgóóse xu Gam koe tsééa úú, síí xu gha Jeso ba ãem kg'uia hãa kg'uiian cgoa qgóó ka, nxãasega xu gha x'áé-dxoom dim kaim koe séè a úú Me ka.

²¹ Xu Jeso ba tēè a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa, tseeguse Tsi ko xgaa-xgaa a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tãákase qgóó tama, igabaga Tsi ko tseeguse Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa.

22 Bìrí xae e, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba mée xae suruta saa, kana mée xae táá suruta me?" ta xu ma tēè Me.

23 Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóòà q'ana hãase bìrí xu a máá:

24 "X'aigam ko suruta cgoaèm qano mari ba x'ái Te. Dìín dis tcúú sa ncēe sa, naka gatàa dìín di cg'òèa ncēe e?" témé. Xu máá: "Kaesaram di si i," témé.

25 Me bìrí xu a máá: "Nxãaska xao ãe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máá, naka ãe Nqarim di ii sa Nqari ba máá," témé.

26 Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma ãem ko mée gùuan ka qgóóa ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xòan ka arekaguè a nqoo.

*X'ooan koe tēean dis tēè sa
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)*

27 C'ēe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tēe tamas koe dtcòma hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tēè Me a máá:

28 "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'áèan ncēe góá máá ta a a ko máá: ãem ko khòè ba káà cóáse dxàese sa guu a x'óó, ne méém ãem khòèm ka qōese ba gaas dxàe-ntcōa sa sèè naka káímkhoem ãe x'óóa hãa ba cóán ábà máá.

29 Nxãaska xu kò 7 xu khòè qōeku xu hãa. Kaia ba kò sèèa hãa a ba a cóá úú tamase x'óó.

30 Me cam di ba gaas khòè sa sèè, a x'óó thēé,

31 me nqoana di ba sèè si, xu kò wèèa xu ga cúí ta ga ma táá cóán ábà, a xu a x'óó.

32 Si ko thēé khòès ga sa x'óó.

33 Ka sa gha nxãaska x'ooan koe ne ko tēe ne ndakam di sa ii? Wèèa xu 7 xu kò sèè sia hãa ka.

³⁴ Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Khòè xu ncēm x'aèm di xua ko sèè, a sèèkuan máàèa.

³⁵ Igaba khòè ne ncēè hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hēé, naka x'ooan koe gha tēè ne hēéthēéa sèèku tite, a sèèkuan koe tcāà tite.

³⁶ Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúta noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tēèa ne cóá ne e khama.

³⁷ Igaba x'óóan koe i ko khòèan ghùìè sam kò Moshem ga ba x'áíá hãa, ēem kò c'eean dis xg'aekus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hēé, naka Isakam di ba hēé, naka Jakobem di ba hēéthēé tcii me koe.

³⁸ Eē x'óóá hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ēè kg'òèa hãa ne di Me e, wèèa ne ga ko Gam koe kg'òèè khama,” tam méé.

³⁹ Xu kò c'ēè xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu xɔa a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, qāèse Tsi xɔara hãa,” tēmé.

⁴⁰ Khòè nea kò bèè, c'ēè tēè ga ne gha tēè Me sa khama.

*Krestem dùn dim Tsgõo-coam ii dis tēè sa
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Me Jeso ba tēè ne a máá: “Dùúska ne ko khòè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgõose-coa Me e, tēmé?

⁴² Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgāyas koe bìrí me a máá:

‘X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

‘Kg'áò xòèa Te za ntcõó,

⁴³ nakar nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aoan kúrú naka i nqàrè-kg'ama Tsi koe ntcõó,' tēmé.'

44 Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháé nãaska ntama ma Gam dim tsgõose-coa ba ii?" tam ma tèè ne.

Jeso ba ko khòè ne x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

45 Wèè ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bìrí a máá:

46 "X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe méé xao q'óèsea hãa, ncêe ko qáo qgái-dxooan hãa a caatean ncàmaa hãa xu, a x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkuan hêé naka kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncàma hãa xu, naka cgáé zi ntcõó-q'oo zi hêéthêé e kõèan di qgàian koe.

47 Ncêe ko dxàè-ntcõa zi di nquuan kaàkagu xu, a ko qáoè còrèan ka x'áise tu u xu. Gaxu di xgàràè-q'ooa ne gha kaisase cg'ãè ii," tam méé.

21

Dxàè-ntcõas ko tcg'òó aba ne

(Mk 12:41-44)

1 Jeso ba kò ghùì-kg'ai a tempelem koe qguùà ne khòè ne bóò ne ko aban dis gãbas koe aban tòó.

2 Kam kò kaisase dxàua hãas dxàè-ntcõa sa bóò si hàà cãm qano mari tsara tòó.

3 Kam ko máá: "Tseegua ner ko bìrí tu u: Ncêes dxàè-ntcõas dxàua hãa sa wèè ne khòè ne ngáéa hãase marian tcana.

4 Wèé ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a gane di aban tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan ães úúa hãa ga tcg'òó khama," tam méé.

Jeso ba ko tempele ba gha kobeès gùús ka kg'ui
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eë xu c'ëe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hãa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'õè nxõán ka hëé naka khòè ne koe guua hãa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hãa zi ka hëéthhëé ma t'õè-t'õèèa hãa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá:

⁶ “Gùù zi ncëe tu ko ncëe koe bóò zi ka: x'aè ba gha hàà, cúís nxõás ga sa c'ëes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite ba, wèèa zi ga gha xòóa qàriè,” témé.

Are-aresa zi gùù zi
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tẽè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, n-cáma zia gha ncëe zi gùù zi kúrúse? Si gha thëé x'áís gùù zi ncëe zi ko hàà kúrúse di sa nta ii?” témé.

⁸ Me xọa a máá: “Q'óéseá méé tu hãa, naka tua táá hoàkaguè guu, kái ne gha Tíí cg'òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne bìrí a máá: ‘Tíí ra Krester ga ra a,’ témé, a ne a gha máá: ‘X'aèa nea cúú u,’ témé, igaba méé tu táá komsana ne guu.

⁹ Igaba èe tu kò ko ncõoan hëé naka kómku taman hëéthhëé ko kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncëe zi gùù zi méé zi kg'aika kúrúses gùù si i ke, igaba i chõò-q'ooan kúúga hàà tite,” tam méé.

¹⁰ Me gaicara bìrí xu a máá: “*Nqõóm di zi qhàò zi* gha c'ëe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku.

¹¹ Kaisasem gha nqõó ba cgùru, i gha kaisa xàbàn hëé naka tcìlan hëéthhëé kái xu nqõó xu koe hãa, q'áo-q'áòsa zi gùù zi hëé naka kaia zi x'ái zi are-aresa zi hëéthhëéa gha nqarikg'ai koe guu a kúrúse.

12 “Igaba ncēe zi gùù zi wèé zi cookg'ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàian koe, a ne a gha qáé-nquuan koe tcàà tu u, tu gha x'aigan hēé, naka tc'ãà-cookg'ai xu koe hēéthēé úùè, i gha wèéan ncēe ga Tiri cg'òèan domka kúrúse.

13 Ncēe ba gha x'aè ba ii ncēe gatu gha Nqarim di kg'uiian nxàea tseegukagu di ba.

14 Igaba méé tu x'aèan cookg'ai koe ga tc'ēea kabi naka gha nxãasega táá káíse tc'ēe-tc'ēese guu nta tu gha ma xõara mááse sa.

15 Kg'uiian hēé naka tc'ēean hēéthēér gha máà tu u khama, i gha wèé cg'õo-kg'aoan gatu di táá qarían hòò a guì kana ntcoe tu u.

16 Gatu di ne khóè ne, ncēe gatu di qõe ii ne hēé, naka gatu di ne qhàò ne hēé, naka gatu di ne tcàrà ne hēéthēéa gha qáé tu u, a gha gatu ka c'ēea tu x'ooan koe tcãà.

17 Tu gha Tiri cg'òèan domka wèé khóèan ka hòrèè.

18 Igabam cúím c'òòm tcúúa tu dim ga ba kaà tite.

19 Gatu di qarika tééan ka tu gha cg'òèan hòò.

*Jerusalema ba gha kaàkaguè
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)*

20 “Eẽ tu kòò Jerusalema ba bóò, me ncõo-kg'aoan ka nxàma-nxàmaèa, ne méé tu q'ãa, gam di x'aèan kaàkaguèm koa cúù u sa.

21 Ke méé ne ãe Jutea koe hàna ne xàbìan koe qgóéa síí, naka ne ãe Jerusalema koe hàna ne tcg'oa naka nea táá hēé naka ne ãe x'áé-coa xu koe hàna ne Jerusalemam koe tcãà guu.

22 Ncëe ba gha xgàrakus dim x'aè me e, wèés gúùs ãe *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãas gha tseegukaguè ba.

23 Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cárn zi ka ãe ncãà zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hëé naka ãe gha ko comkagu zi ka hëéthëé e. Kaias thõò-tcao sa hëé naka *Nqarim di* xgòàn hëéthëéa gha ncëe ne khòè ne koe nqõómkg'ai koe hãa.

24 Ntcàum cgoa ne gha cg'õòè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòè ne iise séèè, a wèé zi qhàò zi koe úúè, Jerusalema ba gha tãá zi qhàò zi ka náà c'ãa-c'anaè, i gha nxãakg'aiga sí x'aèan tãá zi qhàò zi di xg'ara.

*Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooa ne
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

25 “X'ái zi tãá zia gha cáms koe hëé naka nxoem koe hëé, naka tçonòan koe hëéthëé kúrúse. Zi gha kaim tshàam di ts'oo-q'ooan hëé naka qhonèan hëéthëé ka nqõómkg'ai di zi qhàò zi qóm ba hëé naka arean hëéthëé ka tcãà cgaèè.

26 Khòè nea gha q'aeen hëé naka tc'ëea ne ko máá zi gúù zi ka hëéthëé x'óóa qae, nqõómkg'ai koe ko hàà kúrúse zi gúù zi domka, nqarikg'aian di qaria ne gha ko hàà ntcãa-ntcãaè khama.

27 Eëm x'aèm ka ne gha Khòèm dim Cóá ba bóò Me túú-c'õòs q'oo koe guu a ko qarian hëé naka kaia x'ààn hëéthëé cgoa hàà.

28 Ncëe zi gúù zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tãea-téé naka ghù-i-kg'ai, gatu di kgoarasea nea cúù u ke,” tam méé.

*Faia dis hùis di xgaa-xgaakua ne
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

29 Me kò Jeso ba ncēes sere-sere sa bìrí xu a máá: “Faia dis hìi sa hěé naka c'ěe zi hìi zi wèé zi hěéthěé bódò.

30 Eě i ko gazi di tɔaran tsom, ne tu ko bóò a mááse a q'ãa qhóóa ne tcana hãa sa.

31 Gataga ẽe xao kòo ncēe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ne xao q'ana hãa, Nqarim di x'aia ne cùu u sa.

32 “Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: Ncēes qhàò sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síi ncēe gúùan wèé ga kúrúse.

33 Nqarikg'aian hěé naka nqõók'gian hěéthěéa gha chòò, igaba i Tiri kg'gian chòò tite.

Q'õése sa ko qaase

34 “Q'õése méé tu, naka i tcáóa tu táa kãrean nqõóm di ka tààè guu, kana qgarian nqàre ka igaba, kana kg'òèan di zi tc'ěe-tc'ěese-kg'ám zi ka igaba, tcom tama tu hãa koem gha ẽem cáím ba hàà cgae tu u ke,

35 a gha wèé ne khóè ne, ncēe wèém nqõómkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe ntcómmeà ne hãa khama ma hàà cgae.

36 Wèé x'aè ka méé tu kókòà hãa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxãasega qarian úúa hãa wèé gúùan ẽe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxãasega Khóèm dim Cóm cookg'ai koe hàà téé,” tam méé.

37 Wèém koaba bam kòo Jeso ba tempelem koe xgae-xgae, a kòo wèé dqòà ka Olife dim xàbim koe síi hãa.

38 I kòo wèé khóèan ntcùúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgae Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe těe sa hěéthěé e (22-24)

22

*Jeso ba ko cg'õoem gha dis kàa sa kúrúa mááè
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Paseka ta ko ma tcièm x'aèm, péré gǎé-gǎe úú tamas pérés dis kōès di ba kò cúù me e,

² xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu kàan qaa, xu ga ma cg'õo Me di i, khòè ne xu kò q'áo khama.

*Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu
q'oo koe tcǎa sa*

(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Kam ko nxǎaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tcièm, 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ěem koe tcǎa.

⁴ Me Jutase ba těe a ba a síi kaia xu peresiti xu hěé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hěéthěé cgoa chóà xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcǎas ka.

⁵ Xu kò qǎè-tcao a xu a marin xu gha máà me sa dtcòmku.

⁶ Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qǎèm x'aè ba qaa, khòè ne c'úúasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcǎa di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Me kò péré gǎé-gǎe úú tamas pérés di kōèan dim cáim ba hàà, Paseka dim ghùu-coam ko cg'õoem x'aè ba.

⁸ Me nxãaska Jeso ba Petere ba hěe naka Johane ba hěethěe tsara tséea úú ncěe x'àè-kg'áman cgoa a máá: “Qòò naka síi Paseka di tc'õoan kg'ónòda máá xae e naka xae nxãasega tc'õó,” témé.

⁹ Tsara tềe Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòda máá Tsi i sa Tsi ko tc'ěe?” témé.

¹⁰ Me xọa tsara a, a máá: “Bòò, ềe tsao ko x'áé-dxoom koe tcãà ne tsao gha c'ěem khóem tshàa gàba ba qg'óoa hãam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka ềem ko tcãàm nquum koe síi tcãà.

¹¹ Naka nquum ka q'òòse ba bìrí naka máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'õoan tc'õó ba nda hãa?’ témé.

¹² Nakam gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèe zi gúù zi tc'ěese ko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòda xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hãas wèe sa kg'ónò,” tam méé.

¹³ Tsara kò qòò, a síi ềem kò ma bìrí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòda máá Me.

X'aigam dis tc'õos dqòda di sa

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Ềem ko x'ae ba hàà kam kò Jeso ba x'ae úú-kg'ao xu cgoa qàòda.

¹⁵ A ba a bìrí xu a máá: “Kaisaser kò tc'ěea hãa, ncěes Pasekas di tc'õoa ner gha gaxao cgoa tc'õó sa, qanega Ra xgàràè tamás cookg'ai koe.

¹⁶ Bìrí xao or ko, cuiskaga Ra tc'õó si tite, si gha nxãakg'aiga síi ềes tc'õos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè,” tam méé.

¹⁷ A ba a kubi ba sèe a Nqari ba qãè-tcao máá, a ba a máá: “Sèe xao naka xaoa kg'áà.

18 Bìrí xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamas cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hìis di gōéan ncēe kg'áà hãa tite,” témé.

19 Kam ko péré qàmà sa sée, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá, a khóã q'aa si, a máà xu si, a ba a máá: “Ncēea cgàaa Te ga a, gatu ko máàè e. Ncēes gùu sa tu kúrú naka tc'ēe-tc'ēese Te,” témé.

20 Gaam dàòm cúím kam kò tc'ōoan qãá q'oo koe kubi sa máà xu, a máá: “Ncēes kubi sa Nqarim dis qáé-xg'aes kaba si i, c'áòà Te koe, ncēe gatu ntcãágua máàèa hãa a.

21 “Igaba méé xao q'ãa, gaam ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Te ba ncēe koe Tíí cgoa ntcōóa-ntcōe sa.

22 Eē i ma Khòèm dim Cóám ka mééèa hãa kham-aga i gha ii, igaba haò, cg'ãè i gha ii ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Mem ka,” tam méé.

23 Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tèèku, dìi ba gha ēeta iis gùu sa kúrú sa.

Dù ba kaia?

24 Si kò kaias kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tēe, dìím kaia hãa di sa.

25 Me Jeso ba bìrí xu a máá: “X'aiga xu tãá zi qhàò zi di xu ko tc'ãà-cookg'ai ne, xu ko ēe qarian úúa hãa xu khòè xu qãè xu ta ma tcièè.

26 Igaba méé i gaxao ka táá gatà ii guu. Eē gaxao wèè xao ka kaia hãa ba méém cg'aré ba ii, nakam ēe ko tc'ãà-cookg'ai xao o ba qãà ba ii.

27 Ka ba ndaka ba gatsara xg'aeku koe kaia: ēe ntcōó a ko tc'ōó baa, kana qãà baa? Tseeguan kaga, ēe ntcōó a ko tc'ōo me e. Igabar Tíía gaxao xg'aeku koe qãàm khama ma hãa.

²⁸ Igaba xao kò gaxao wèè zi kúrúá bòòku zi Tiri zi koe Tíí cgoa hãa.

²⁹ Ncẽem ma Abo ba ma qarian tc'ãà-cookg'ai di máà Tea hãa, khamagar gha ma qarian máà xao o.

³⁰ Tiri x'aian koer ko Tíí ntcõó a tc'õóm qgáim koe xao gha nxãasega Tíí cgoa ntcõó a tc'õó, a kg'áà, a xao a gha x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóò a xgàra ka," tam méé.

*Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxãe
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)*

³¹ A ba a máá: “Simoneè, Simoneè, q'ãa méé tsi, satana ba dtcàrà mááse xaoa hãa, sèèam gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ãe i ko maberean ma dqòrèè i gaan di tsoroan gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma.

³² Igabar còrèa máá tsia Simoneè, táá i gha tsari dtcòmàn kaà ka. Nxãasega tsi gha, ãe tsi kòo *Tíí koe kabisem* x'aèm ka tsáá ka c'ãe ne qari-qari ka,” tam Jeso ba méé.

³³ Me Petere ba xõa Me a máá: “X'aigaè, Tsáá cgoa qáé-nquus koe síán ga hẽé, naka x'óóan ga hẽéthẽér kg'ónòsea máána hãa!” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Petereè, bìrí tsir ko, ncẽem cam kam ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nxãakg'aiga síí nqoana q'oro xõase Te, c'ùù Tea tsi hãa sa,” témé.

Qgóá sa hẽé, dtcòbè sa hẽé, naka ntcàu ba hẽéthẽé
e

³⁵ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tẽè a máá: “Eër xg'ao kàà qgóáse hẽé, naka kàà dtcòbèse hẽé, naka kàà nxàbose hẽéthẽé, tséa

úú xaoa hãa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tcào?" témé. Xu máá: "C'ëe gúù tama a," témé.

³⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Igaba Ra ko ncēeska bìrí xao o a ko máá: Dìím wèém ãe qgóá sa hēé naka dtcòbè sa hēéthēé úúa hãa ba méém sèè sara a, nakam ãe ntcàu ba úú tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ëe ba x'ámá.

³⁷ Bìrí xao or ko khama a ko máá: Ncēe Tíí ka *Nqarim di zi Tcgāya* zi koe góáèa a ko máá: 'Ts'ãà-kg'ao ne ka c'ëem khama ne kò ma qgóó Mea,' témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncēes gúù sa hàà Tíí koe tseegu, i gha ncēe gúúan qháése kúrúse," tam méé.

³⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máá: "Bóò, càmm ntcàuan xae úúa, X'aigaè!" témé. Me xõa xu a máá: "Qãè e," témé.

Jeso ba ko Olife dim xàbìm koe còrè

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ãem x'áé-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xàbìm koe qõò ãem ko kg'aiga hēé khama, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me.

⁴⁰ Eẽm ko gaam qgáim koe tcãà kam ko bìrí xu a máá: "Còrè xao naka xao nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãà guu," témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'árése nqúù ka síí hãa, nxõás ga xaoè a síí tcheè khama noo di nqúù-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòmm tsi quri a còrè,

⁴² a máá: "Aboè, tc'ëe Tsi kò ko ne, ncēes kubis *xgàrakuan di* sa Tíí koe séèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'ëean ka, Tíí ko tc'ëes ka tamase," tam méé.

⁴³ [Me moengelem nqarikg'ai koe guua ba Gam koe x'áíse, a qari-qari Me.

44 Me kò kaias q'áòs arekagu me kos koe hàna, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcãa.]

45 Eẽm Gam di còrèan koe guu a ko tẽe kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kaḅise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúù-tcaoa hãase x'òma.

46 Me bìrì xu a máá: “Dùús domka xao x'òma hãa? Tẽe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúa bóòkuan koe tcãa guu,” témé.

Jeso ba ko qgóòè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

47 Eẽm *Jeso ba* qanega hãa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tciìem khòem 12 xu ka c'ẽe ba tc'ãà-cookg'ai sia, a ko Jeso ba q'óá, x'obè Mem gha ka.

48 Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Jutaseè, a Khòem dim Cóa ba tsi gáé ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãa x'obèkus cgoa?” témé.

49 Eẽ xu ko Gam cgoa kò hãa xu dùús ko kúrúse sa bóòa q'ãa, ka xu kò máá: “X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséékagu?” témé.

50 Me kò gaxu ka c'ẽe ba kaiam peresitim dim qãàm dim tceem kg'áò xòè di ba xg'aoa qhòm.

51 Me Jeso ba máá: “Eẽ tsi kúrúa hãa sa tc'ãà,” témé, a khòem dim tcee ba qgóó, a qãèkagu me.

52 Me kò nxãaska Jeso ba kaia xu peresiti xu hẽé, naka tc'ãà-cookg'ai xu tempelem di xu hẽé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hẽéthẽé, ãe kò Gam koe hààraa hãa xu bìrì a máá: “Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hẽé naka dxòman hẽéthẽé cgoa hààraa?”

⁵³ Wèé cárn kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá sí qgóó Te. Igabam ncêe ba gaxao dim x'aè me e, naka ntcùús di qarian di ba hêéthêé e,” tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xõase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jeso ba xu kò qgóó, a xu a sèe a kiam perezitim dim nquum koe úú Me. Me kò Petere kháóka téé a còò xu.

⁵⁵ Eê xu xhàrom nqàè koe c'ee sa dxùu a ntcõóa-ntcõe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcõe.

⁵⁶ Si kò c'ees qãà sa bóò me me c'ees x'àà koe ntcõe, si qãèse bóò me, a sa a máá: “Ncêem khòè ba kò thêé Gam cgoa hãa,” témé.

⁵⁷ Igabam kò Petere xõase a máá: “Khòè seè, c'ùù Mea raa,” témé.

⁵⁸ X'aè-coam qãá q'oo koem kò c'êem khòè ba thêé bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi thêé gaxu ka c'êe tsi i,” témé. Igabam kò Petere máá: “Khòè tseè, tí tama ra a,” témé.

⁵⁹ Qáòm x'aè-coam qãá q'oo koem kò gaicara c'êem khòè ba kaisa tcoman úúa hãase kg'ui a máá: “Tseeguan kagam kò thêé ncêem khòè ba Gam cgoa hãa, Galilea dim khòè me e khama,” témé.

⁶⁰ Me Petere xõa a máá: “Khòè tseè, c'ùùa ra hãa dùús ka tsi ko kg'ui sa!” témé. Me kò kúúga êem qanega hãa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae.

⁶¹ Me kò X'aiga ba kabise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uiian tc'êe-tc'êese, ncêem kò máá: “Ncêe cárn kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha sene nqoana q'oro xõase Te,” témé e.

62 Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a sí thòokase kg'ae.

Jeso ba ko ncoiè, a ko xg'ármè
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

63 Xu kò ãe kò Jeso ba qgóóa xu khóè xu ncoi Me, a xu a xg'ám Me,

64 a xu a qáé tcgái Me, a tẽè Me a máá: “Porofita naka bìrì xae e, díina ko xg'ám Tsi sa?” témé.

65 A kái zi gúù zi c'ãe zi cóèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

66 Eẽ i ko q'uu ka xu kò khóè ne di xu kaia xu hěé, naka kaia xu peresiti xu hěé, naka x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xg'ae, a Jeso ba sée a cookg'aia xu koe úú.

67 Xu sí máá: “Kreste Tsi kò ii ne méé Tsi bìrì xae e,” témé. Me xọa a máá: “Ncẽè bìrì xaor kò ko ne xao dtcòm tite.

68 A gataga ncẽè tẽè xaor kò ko ne xao xọa Te tite.

69 Igabagam gha ncẽe koe guus ka Khóèm dim Cóá ba Nqarim dim x'òàm kg'àòm xòè za sí ntcóó, ncẽe qariga ba,” tam méé.

70 Xu wèéa xu ga máá: “Kháé Tsi gáé nxãaska Nqarim di Tsi Cóá Tsia?” témé. Me xọa xu a máá: “Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé,” tam méé.

71 Xu máá: “Dúútsa gúùs tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'ám koe ga xae guu a kóm ana ka!” témé.

23

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

1 Si nxãaska wèés xg'ae sa tõe, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú.

2 Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chibi-chibi Me, a xu a máá: “Ncēm khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tãám dàòm koe tceea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táá ne gha *Roma dim x'aigam* Kaesaram di marian suruta ka, a ba a ko máá, gabá Krete Me e, a X'aiga Me e, témé,” ta xu méé.

3 Me Pilato ba tõe Me a máá: “A tsáá ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?” témé. Me x̣o me a máá: “Eẽ tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

4 Me Pilato kaia xu peresiti xu hěé naka kaias xg'aes khòè ne dis gaa koe kò hàna hãa sa hěéthěé birí a máá: “Khòèm ncēm koer cúí chibi ga hòò tama,” témé.

5 Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: “Wèém Juteam koem ko khòè ne xгаа-xгаа, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoaa, a ba a ncēe koe hàà tcana hãa,” ta xu méé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúè

6 Eẽm ko Pilato ncēe sa kóm, kam kò tõe gaam Khòè ba Galilea dis qhàòs di Me e sa.

7 A ba a ãem ko bóòà q'ãa, Herotem dim nqõóm di x'áèan dòm q'oo koem hãa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncēe kò ãe x'aè ka Jerusalema koe hãa ba.

8 Eẽm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qãè-tcao, ncísem kò bóòà ba tc'èea hãa khama, a ba a kò Gam ka kómã hãa, a kò nqòòan úúa hãa, are-aresa zi x'ái zim gha kúru me bóò di i.

9 Me Herote kái zi tõe-kg'ám zi tõe Me, igabam kò Jeso ba táá x̣o me.

10 Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu qarika chibi-chibi Me.

11 Herote ba hěé naka gam di xu ncõo-kg'ao xu hěéthěéa kò ntcoe Me, a ncõi Me, a t'õèm qgái ba hãakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa kabi Me.

12 Gaam cáń ěem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hãa igaba tcáràku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

13 Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hěé, naka tc'ãà-cookg'ai xu hěé, naka khòè ne hěéthěé tciia xg'ae,

14 a bìrí ne a máá: “Ncẽem Khòè ba tu kò tí koe óá, tãám dàòm koe ko xg'ae sa tceea úúm khòèm khama ma, igaba bóò, cookg'aia tu koer ncãa tẽèa xamè Me, a ra a ncãa ncẽem Khòèm koe cúí chibi ga táá hòò, ěe tu kò chibi-chibi Mea hãa zi gúù zi koe.

15 Herotem igabam cúí chibi ga hòò cgae Me ta ga hãa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncẽe tu ko ma bóò khamaga ma, cúí gúù tshúù kúrúam hãa ga káà a, gaan domka ta ga cg'õo Me e.

16 Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qõò,” témé.

17 [Kõès domka méém ga kòò c'ẽem khòè ba kgoara máá nes gúù si i.]

18 Si kò wěès xg'ae sa q'au a máá: “Cg'õo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a,” témé.

19 Barabase ba kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hěé, naka khòè ne cg'õoan domka hěéthěé qáè-nquus koe tcãàèa.

20 Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hãa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne.

21 Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé.

22 Me nqoana dis ka gaia máá: “Kháé ba gáé dùútsa cg'ǎè sa kúrúá hãa? Cúí gúù gar hòò tama x'oo sam gha xgàra mááè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qǎò,” témé.

23 Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'ooan tàà.

24 Me kò Pilato ba nxàe, ãe ne tc'ëea hãa sa gha kúrúè sa:

25 gaam khòèm ãe gane kò tc'ëea hãa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, ncëe kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hëé, naka khòè ne cg'õoan domka hëéthëé qáé-nquus koe tcãàèa hãa ba, a ba a Jeso ba *ncõo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãà, nxãasega xu gha* ãe ne kò *khòè ne* ma tc'ëea hãa khama ma *kúrú Me* ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 Eë xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba úú ka xu kò Kurene ðim khòèm cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciìè ba, me qãáka guua hãa, xu kò xgàu sa dcëékagu me, me Jesom qãá koe téé a xùri Me.

27 Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'ëe zi khòè zi hàna, tshúù-tcaoase kò ko kg'ae cgae Me zi.

28 Me kò Jeso ba gazi koe kabise a máá: “Jerusalem di sao khòè saoè! Táá sao Tííá kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao hëé naka cóáa sao hëéthëé kg'ae cgae.

29 X'aè ba gha hàà khama, khòè ne gha máá: “Tsóágase zi gáé khòè zi ncëe cóán úú tama zi ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, naka tchòoan ncëe cóán úú

tama hěé, naka bîian ncěe qanega comkagu tama hěéthěé e,' témé ba.

³⁰ Nxãaska ne gha tshoa-tshoa a xàbìian ka máá: 'Cg'áé cgae ta a,' témé, a nxõán ka máá: 'Qàbia tcãà ta a,' témé.

³¹ Ncěè hìian tsãá ii koe ne kòo ncěe zi gùù zi kúrú ne, ne gha ěe i xgòòà hãa koe dùú sa kúrú?" tam méé.

³² Tsara kò cáì tsara khòè tsara c'ěe tsara chìbi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úúè, síí tsara gha Jesom cgoa cg'õòè ka.

³³ 'Tcúú-c'õá' ta ko ma tcièem qgàim koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàu, gaa tsara chìbi-kg'ao tsara cgoa, c'ěe ba kò kg'àò xòèa ba za xgàuè, me c'ěe ba dxàè xòèa ba za xgàuè.

³⁴ [Me kò Jeso ba máá: "Aboè, qgóóa máá ne, c'úúà ne hãa dùú sa ne ko kúrú sa ke," témé.] Gam di qgáía ne xu kò cgúúan ntcòò ka q'aa-q'aaku.

³⁵ Ne kò khòè ne téé a ko xaè, ěe xu kòo tc'ãà-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: "C'ěe nem kò kgoara hãa, ke méém kgoarase, ncěe nxará tcg'òòèa hãam Krestem Nqarim dim Cóám kò ii ne," témé.

³⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu thěé ncoi Me, a kò tsau tshàan cgoa hàà a hàà kg'ààkagu Me,

³⁷ a máá: "Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase," témé.

³⁸ Gam tc'amkg'ai koe i ko ncěeta ma góásea hãa: 'NCĚEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,' ta ma ma.

³⁹ Khòè tsara ěe kò Gam cgoa xgàuèa hãa tsara ka c'ěe ba kò dcàro Me a máá: "Kreste Tsi tama Tsia gáé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thěé!" témé.

40 Me c'ěe ba xɔa me a dɔàè me a máá: “Nqarim igaba tsi gáé q'áò Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna!

41 Gatsama ko tchànose xgàràè, gatsam kúrúá hãas tséés di surutan tsam hòòà khama, igabagam Gabá cúí gùù kàma ga kúrú ta ga hãa,” témé.

42 A ba a máá: “Jesoè, tc'ěe-tc'ěese te, Tsari x'aian koe Tsi kòò tcàà ne,” témé.

43 Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tseegua ner ko bìrí tsi: Ncěe cárn ka tsi gha sene Tíí cgoa paradaisi koe hãa!” témé.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wèém nqǔóm koe ntcùú sa xóé, a síí dɔà di x'aèan nqoana di koe téé.

45 Eẽ i ko cárn di x'ààn kaà kam kò tempelem koe tceèam qgáí ba tòàra q'aase cárn qàmà tsara cgoa.

46 Me kò Jeso ba kiam dòm cgoa q'au a máá: “Aboè! Tiri tc'ěea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcàà,” témé. A ba a ncěe sam ko kg'uia xg'ara ka còò di sa sònà tcg'òó.

47 Eẽm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia ba ãe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dɔm a máá: “Tseegukagam kò ncěem khòè ba tchànóm khòè Me e,” témé.

48 Wèè ne khòè ne ãe kò gaa koe xg'aea hãa, a ko xaè ne kò ãe zi gùù zi bóò zi ko kúrúse ka ne kò tshúù-tcaoa hãase dìbi.

49 Wèè ne ãe kò q'ãa Mea ne hěé, naka Galilea koe guu a còò Mea hãa zi khòè zi hěéthěé kò nqúù ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'ẽem khòem Josefa ta ko ma tciè ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qãem khòem, tchàno me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ẽe me e kò ii, igabam kò táá c'ẽe xu di tc'ẽean cgoa dtcòmku.

⁵² Pilatom koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà.

⁵³ Me gaam tc'áró ba xòó, a q'úúm qgáim cgoa tcám, a ba a tshàoèa hãam nxõám dis tc'àms koe síí tcàà Me, ncèe c'ẽe khòè ga kò qanega gas koe kg'ónòè tama sa.

⁵⁴ Me kò ãem cáim ba kg'ónòsean dim cáim me e, Sabata dim cáim ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵ Zi kò khòè zi ãe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qõò, a zi a síí Jesom dis tc'àm sa bóò, a síí Jesom dim tc'áróm ma xòóèa hãa sa bóò thée.

⁵⁶ Ka zi ko x'áéa zi koe kabise, a zi a síí Jesom dim tc'áró ba qãè-hìmmì xg'ãò tshãán kg'ónòa máá. Sabata dim cáim ka zi kò sãa, ãe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

24

Jeso ba ko x'ooan koe tãe

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

¹ Tc'ãà dim cáim bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa zi kò ãe zi kúrúa hãa tshãán sèè a tc'àms koe qõò.

² A zi a kò nxõá sa bóò si tc'àms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóèa.

³ Igaba ãe zi ko tcãa ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'aró ba táá hòè.

⁴ Eẽ zi qanega ncẽes gúùs ka area hãa, ka tsara kò cam khòè tsara qáo qgáian x'áàko hana tsara qàea zi koe téé.

⁵ Zi kò q'áòan ka góra a gómankg'ai koe qám-kg'ai. Tsara kò khòè tsara gazi ka máá: “Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòè ba x'óóa hãa ne *di qgáian* koe qaa?”

⁶ Ncẽe koem káà Me e, igabagam tẽea hãa. Eẽm kò qanega Galilea koe hãa kam kò birí tu u sa tc'ẽe-tc'ẽese, ncẽem kò máá,

⁷ Khòèm dim Cóa ba méém cg'ãè ne khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, naka baa xgàuè, naka nqoana dim cam ka x'ooan koe tẽe, ta mééa hãa ka,” ta tsara méé.

⁸ Ka zi kò Gam di kg'uian tc'ẽe-tc'ẽese,

⁹ a zi a tc'áms koe zi guu a ko kabise ka sí wèè gúùan ncẽe ga Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 11 xu hẽé, naka wèè ne c'ẽe ne hẽéthẽé birí.

¹⁰ Maria Magatalena sa hẽé, naka Joana sa hẽé, naka Marias Jakobom ka xòè sa hẽé, naka c'ẽe zi khòè zi hẽéthẽéa kò x'áè úú-kg'ao xu ncẽe gúùan birí,

¹¹ igaba xu kò ncẽe zi khòè zi táá dtcòm, gazi di kg'uia ne kò gaxu koe huwan khama xam khama.

¹² Igabam kò Petere ba tẽe a tc'áms koe qgóéa síí, qámsem ko a ko bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòàn *ẽem kò tcám cgoaèa* cúí ga bóò i cúía hãa, me kò ncẽe kúrúsea hãas gúùs ka area hãase x'áé koe kabise.

*Emause dis qòò sa
(Mk 16:12-13)*

13 Gaam cám cúim kaga tsara kò càm xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóé ko Emause ta ko ma tcièm x'áém koe qǒò, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síí, ne 11 kilomitarra khama noo qáò-q'ooan úúa hãa ba.

14 Eẽ tsara xóé ko qǒò ka tsara kòo wèé zi gúù zi ãe kúrúsea hãa zi ka chóà.

15 Eẽ tsara xóé ko chóàa qǒò, kam kò Jeso ba cúu-cuuse cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qǒò,

16 igaba tsara kò qgóó tçgáíèa hãa, khama tsara kò táá bóòà q'ãa Me.

17 Me tèè tsara a, a máá: “Dùú sa tsao xóé ko chóàa qǒò?” témé. Ka tsara ko ncóó a téé, a tshúù-tcaoa hãa khama ii.

18 Me kò gatsara ka c'ẽem Kelopase ba xọa Me a máá: “A Tsáá cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'àè-kg'ao Tsia, ncẽe zi cám zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi gúù zi Tsi c'úúa hãa ka?” témé.

19 Me tèè tsara a, a máá: “Dùútsa gúù zi?” témé. Tsara xọa Me a máá: “Jesom Nasareta dim ka, ncẽe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hěé, naka kg'uian koe hěéthěé kaisa qarian úúa hãa, Nqari ba hěé naka wèé khóèan hěéthěé cookg'ai koe.

20 Kaia xu peresiti xu hěé, naka gatá di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěéa kò qgóó Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàu Me.

21 Igaba ta kò tc'ẽea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'ẽea hãa! Ncẽe zi gúù zi wèé zi oose, ncẽea nqoana dim cám ga me e, zi ncẽe zi gúù zi kúrúsea hãa.

22 Zi kò c'ẽe zi khóè zi gatá dis xg'aes di zi arek-agu ta a, kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò tc'àms koe síí,

²³ igaba zi kò tc'áróa ba síí táá hòò, a kò hàà bìrì ta a, moengele tsara zi bóòà hãa sa, ncêe kò bìrì zi a máá, Jeso ba kg'õèa hãa, témé tsara.

²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'êe ne tc'ám̄s koe síí, a síí bóò si êe zi kò khòè zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táá hòò Me,” ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: “Tsóágase káà tc'êe tsao khòè tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèèa gùùan dtcòm̄ ka qóm̄ tcáo tsao o!

²⁶ Krestem gha ncêe zi gùù zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'ààn koe tcãa sa gáé kò qaase tama?” tam méé.

²⁷ A ba a Moshem dis Tcgãyas koe hêé naka wèé xu porofiti xu di zi Tcgãya zi koe hêéthêé guu a tshoa-tshoa, a qãèse bìrì tsara a, wèé zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* koe ko Gam ka kúrúse sa.

²⁸ Eê xu ko ncãa xu ko síím x'ám̄ koe cúù, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúse,

²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: “Hãa cgoa tsam m, ncêeska i dqòà kg'oana, me cáím ba nqáéa hãa ke,” témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hãa.

³⁰ Eê xu tafolem koe ntcõe, kam kò péréan sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a ba a khõá a màà tsara a.

³¹ I kò tcgáía tsara xgobekg'amse, tsara bóòà q'ãa Me. Me nxãaska tcgái-q'ooa tsara koe kaà.

³² Tsara kò tēèku a máá: “Tcáoá tsam gáé kò nxùrù tama, êem kòò dàòm q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kòò *Nqarim di zi* Tcgãya zi ka q'ãa-q'ãa tsam m ka?” témé.

³³ A tsara a kò gaa x'aè kaga tēe, a Jerusalema koe kãbise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xgaa-

xgaase-kg'ao xu 11 xu hěé, naka ěe kò hãa cgoa xua ne hěéthěé sao-xg'ae, ne xg'aea hãa,

³⁴ a ne a ko máá: “Tseeguan kagam X'aiga ba tĕea, a ba a Simonem ka bódèa hãa!” témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chóà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba ěem kò péréan khǒá máá tsara a qǎá q'oo koe ma bóòà q'áa sa hěéthěé e.

Jeso ba ko Gam di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

³⁶ Eě ne qanega hãa a ko ncĕes gúùs ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'aekua ne koe téé, a ba a bìrí ne a máá: “Tòókuan méé i gatu cgoa hãa,” témé.

³⁷ Ne kò kaisase q'aea hãa, a ne a area hãa, a tc'ĕea máá, dcau-soma ba ne bóòà hãa, ta tc'ĕea.

³⁸ Igabam kò bìrí ne a máá: “Dùús domka tu q'aea hãa? Dùús domka tu ko ncĕeta ma ma tĕèsea máá?

³⁹ Tshàua Te hěé, naka nqàrèa Te hěéthěé bóò, naka tua Tíí ga Ra ii sa bóò: Qgóóa xám Te, naka bóò, dcau-soma nea cǎa kana c'óá ga úú tama, ncĕe tu kò bóò Ra Tíí úúa hãa a,” tam méé.

⁴⁰ Eěm ko ncĕe sa méea xg'ara kam kò tshàua ba hěé naka nqàrèa ba hěéthěé x'ái ne.

⁴¹ Eě ne qanega dtcòm tama, qǎè-tcaoan hěé naka arean hěéthěé domka, kam ko tĕè ne a máá: “C'ĕe gúù tc'óòè gha tu úúa hãa?” témé.

⁴² Ka ne ko x'ǎèa kò hãam x'aù qàmà ba màà Me.

⁴³ Me bóò Me ne ko koe ga sée a tc'óó me.

⁴⁴ A ba a nxãaska bìrí ne a máá: “Ncĕea bìrí tuar kò hãa kg'uiian Tiri ga a, ěer kò gatu cgoa qanega

hãa ka. Wèé gúàan ãe Moshem di x'áè-kg'áman koe hëé, naka Porofiti xu di góán koe hëé, naka Pesalema zi koe hëéthëé Tíí ka góásea hãa méé i tseegukaguè,” témé.

⁴⁵ A ba a kò gane di tc'ëean xgobekg'am, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko dùú sa méé sa ne gha kóma q'ãa ka.

⁴⁶ A ba a bìrí xu a máá: “Ncëeta i ma góásea hãa: Krete ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cám ka x'ooan koe tée,

⁴⁷ ke méé zi *nqóóm di zi qhàò* zi wèé zi, Jerusalema koe guu naka tshoa-tshoa naka zia *Nqarim* dim cg'òèm koe xгаа-xгааè, chìbian koe méé ne tcóóse, nxãasega ne gha gane di chìbian qgóóa mááè ka.

⁴⁸ Gatua ncëe zi gúù zi di tu nxàea tseegukagu-kg'ao tu u.

⁴⁹ Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòòkagu tua hãa sa tsééa máá tu u, igabaga méé tu ncëem x'áé-dxoom *Jerusalemam* koe hãa, naka tua gha nxãakg'aiga sí tc'amaka guua hãa qarian hãakaguè,” tam méé.

Jeso ba ko qàò

(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰ Kam kò tchàa za úúá tcg'òó ne, Betania khama noose nqúù ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'eekg'ai ne.

⁵¹ Eëm hãa a ko ts'ee-ts'eekg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òóè, a ba a nqarikg'ai koe qaòkaguè.

⁵² Ka ne ko dqòm Me, a kaisa qãè-tcaoan cgoa Jerusalema koe kãbise.

⁵³ A ne a wèé x'áè ka tempelem koe hãa, a ko Nqari ba dqòm.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b